

การพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย

THE DEVELOPMENT GLOBAL MINDEDNESS USING PHENOMENON BASED
LEARNING FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

ณัฐศักดิ์ โฉมาศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT GLOBAL MINDEDNESS USING PHENOMENON BASED
LEARNING FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

The Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Science & Learning Management)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ของ

ณัฐศักดิ์ โลมาศ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.เกศินี ครุณาสวัสดิ์)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจน์ ภาชา)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ผู้วิจัย	ณัฐศักดิ์ โลมาศ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. เกศินี ครุณาสวัสดิ์

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาความหมายและลักษณะสำนักสากล โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 1.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน และ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน ได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หน่วยการจัดการเรียนรู้ แบบวัดสำนักสากล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนาม แบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้ 1.1 สำนักสากล หมายถึง การที่บุคคลรู้คิดเหตุผลโดยสามารถกำกับการกระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะสมาชิกคนหนึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืน ซึ่งมีลักษณะสำนักสากล 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม 2) ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก และ 3) ด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก 1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ 2) การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา 3) การสำรวจเพื่อหาคำตอบ 4) การตรวจสอบความเข้าใจ และ 5) การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า และ 2. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการสำนักสากลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สำนักสากล, การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

Title	THE DEVELOPMENT GLOBAL MINDEDNESS USING PHENOMENON BASED LEARNING FOR HIGH SCHOOL STUDENTS
Author	NATTASAK LOMAS
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Dr. Kasinee Karunasawat

This study aimed to develop and evaluate the effectiveness of a PhBL approach on Global Mindedness among high school students. The research unfolded in two main phases. Phase 1 Developing the PhBL learning management. This involved 1.1) Exploring the definitions and characteristics of Global Mindedness through experts interviews, and 1.2) Designing the PhBL learning management, with its quality verified by experts. Phase 2 evaluated the effectiveness of the developed. The target group consisted of 25 Grade 11 students, in 2024 academic year, selected using purposive sampling. Research instruments included a structured interview form, learning management units, and a Global Mindedness assessment. Data and statistical analysis involved content analysis, Mean, S.D., and Repeated Measures MANOVA. The findings revealed that 1. Results of the Development 1.1 Global Mindedness is The ability of a person to recognize the value of reflective reasoning about one's actions in relation to the global community, taking responsibility for their impact as a world citizen, and contributing to positive change and sustainability. It three key characteristics: 1) Cultural Diversity Appreciation, 2) Global Issue Awareness, and 3) Global Citizens Interdependence. 1.2 The designed PhBL followed five steps: 1) Observing and Selecting a Phenomenon, 2) Questioning or Defining a Problem, 3) Investigating for Answers, 4) Assessing Understanding, and 5) Reflecting and Organizing Values. 2. Effectiveness of the PhBL significantly improved Global Mindedness at the .05 level.

Keyword : Global Mindedness, Phenomenon Based Learning

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีเป็นผลมาจากความเมตตา การเอาใจใส่ และความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร.เกศินี ครุณาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความละเอียดถี่ถ้วน เต็มเต็มความสมบูรณ์ เต็มพลังใจไฟแห่งการเรียนรู้ เปิดมุมมองต่อผู้วิจัยให้เกิดการแสวงหาความรู้ ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่ง ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะ ประธานกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจน์ ภาชา ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์รวมถึงเป็นผู้มอบประสบการณ์ผ่านการตั้งคำถามให้คิดอันมีคุณค่ายิ่ง ให้คำแนะนำอย่างรอบด้านอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาปริญญานิพนธ์ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ สีเขียว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์วี บุษยานนท์ ดร.ผกามาส สิงห์ฉาย ดร. โชคอนันต์ จีงเจริญรัตน์ อาจารย์สุทธิพร แท่นทอง อาจารย์เพ็ญฤทัย พุฒิคุณเกษม และครูปราศรัย เจตสันต์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญให้ปริญญานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์วิชุดา จินดา ผู้เป็นต้นแบบการดำเนินชีวิต การทำงาน หลักคิด ประสบการณ์ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ วงศกร รอดประยูร (คุณโม) เพื่อนผู้ร่วมลงเรือลำเดียวกันทุกสถานการณ์ โดยการสนับสนุนความสมบูรณ์ให้กันเสมอมา ขอขอบคุณการช่วยเหลือที่ส่งต่อถึงกันและกันจาก พี่ทิพย์ พี่เนส พี่กัปตัน พี่นาง พี่กวาง พี่เปา พี่ก๊วย พี่มอร์ พี่ตาล รวมถึงพี่ทุกคนที่น้องได้ยืมไม่ได้กล่าวถึงไว้ที่นี่

ขอบคุณโรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ขอขอบคุณน้ำใจนักเรียนรุ่นที่ 3 และ 4 ที่ช่วยเหลือให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ขอขอบคุณตัวเองกับความมุ่งมั่นบนความท้าทาย

ท้ายที่สุดสำคัญเหนือสิ่งใดคือบุญคุณของพ่อ และแม่ ผู้สนับสนุนและมอบกำลังใจที่ดีแก่ลูกเสมอมา ลูกระลึกได้เสมอว่าทรัพย์สินที่มีค่ามากที่สุดในชีวิตของลูก คือ การศึกษา ที่พ่อและแม่หามาให้รวมถึงสร้างขึ้นให้กับลูกคนนี้ ขอขอบคุณป้ามล ผู้สนับสนุนช่วยเหลือทุนทรัพย์ร่วมกับพ่อและแม่ ขอขอบคุณน้องสาว ณัฐกมล โลมาศ ผู้ช่วยเหลือพี่คนนี้ด้วยความเต็มใจเสมอมา ด้วยรัก

ณัฐศักดิ์ โลมาศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
กลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล	7
ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง	8
ตัวแปรที่ศึกษา	8
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	8
ขอบข่ายเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
สมมติฐานการวิจัย	11
กรอบแนวคิดการวิจัย	12
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	1

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสำนักสากล	14
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน	36
3. รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ขั้นตอนที่ 1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	54
1.1 การศึกษาความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ..	54
1.2 การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนัก สากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	62
ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อ สำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	69
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	79
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	79
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อ สำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	82
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	109
ภาคผนวก ข ผลการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	112
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	138

ภาคผนวก ง เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย.....	156
ประวัติผู้เขียน	159

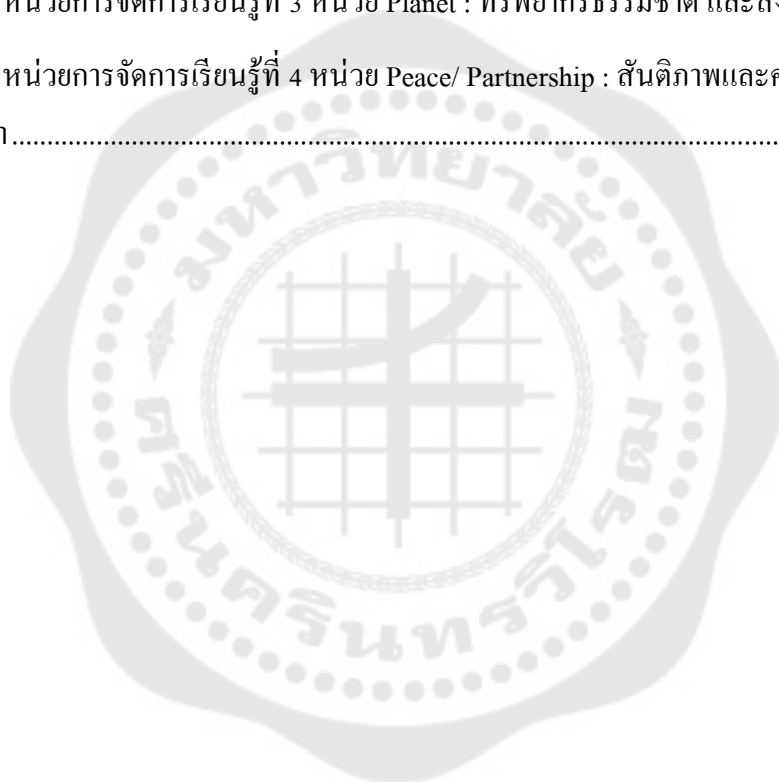
สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ลักษณะหรือองค์ประกอบจากนักวิชาการและนักการศึกษาเกี่ยวกับสำนักสากล	23
ตาราง 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานจากการศึกษาจากนักวิชาการ และนักการศึกษา	41
ตาราง 3 โครงสร้างและประเด็นเรื่อง (Theme) ของรายวิชา ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน	49
ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับโครงสร้างและสาระการเรียนรู้ ของ รายวิชา ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน	52
ตาราง 5 หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หน่วยการเรียนรู้และประเด็นเรื่อง (Theme)	65
ตาราง 6 การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	67
ตาราง 7 ประเด็นการเรื่อง (Theme) หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน	68
ตาราง 8 เกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics) ตามองค์ประกอบสำนักสากลสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย	70
ตาราง 9 แบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างเรียนจำนวน 5 ชุด	72
ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดสำนักสากลสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับก่อนเรียน หลังเรียน และฉบับระหว่างเรียนชุดที่ 1 -5	74
ตาราง 11 แบบแผนการทดลอง.....	75
ตาราง 12 ผลการสังเคราะห์ความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายภายหลังจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	80
ตาราง 13 ความสัมพันธ์ของขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์ เป็น ฐานที่เสริมสร้างสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	81
ตาราง 14 ภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำนักสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลาย ระหว่างเรียนเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน	82

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสำนึกสากลระหว่างเรียนเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน	84
ตาราง 16 ผลการทดสอบรายคู่สำนึกสากลการวัดครั้งที่ 1 – 5 เมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานด้วยวิธีบอนเฟอโรนี	85
ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำนึกสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานรายด้านจากการวัดครั้งที่ 1- 5	86
ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสำนึกสากลรายด้าน	87
ตาราง 19 ผลการทดสอบรายคู่สำนึกสากลรายด้านเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานด้วยวิธีบอนเฟอโรนีจากการวัดครั้งที่ 1- 5	88
ตาราง 20 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics) กับนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (IOC)	114
ตาราง 21 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1 (IOC)	115
ตาราง 22 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2 (IOC)	116
ตาราง 23 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามองค์ประกอบสำนึกสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 3 (IOC)	117
ตาราง 24 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามองค์ประกอบสำนึกสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 4 (IOC)	118
ตาราง 25 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามองค์ประกอบสำนึกสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 5 (IOC)	119
ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1	120
ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2	121
ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 3	122

ตาราง 29 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 4.....	123
ตาราง 30 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 5.....	124
ตาราง 31 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วย People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์	126
ตาราง 32 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วย Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง	129
ตาราง 33 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	132
ตาราง 34 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา.....	135

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
ภาพประกอบ 2 แผนภูมิเส้นแสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยสำนึกสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน	83
ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแท่งแสดงพัฒนาการสำนึกสากล ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างเรียน จำแนกรายด้าน.....	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันรวดเร็วของสถานการณ์โลกมีผลต่อความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดกรอบการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) โดยมุ่งหวังจะช่วยแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียม สภาพแวดล้อม และสันติสุข โดย “ไม่เป็นการทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เพื่อสร้างความสมดุลของการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขจากการพึ่งพาอาศัยกัน การติดต่อสื่อสาร การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต และการย้ายถิ่น จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างมุมโลกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจนเปรียบเสมือนประเทศเดียวกัน ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) ซึ่งมีลักษณะเน้นการใช้ความรู้และทักษะเป็นหลัก โดยเพิกเฉยกับจิตสำนึกที่ดีและเหมาะสมดังสงครามและความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นที่เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ จัดให้อยู่ในประเด็นสำคัญห้าทศวรรษ ทั้งนี้สงครามและความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ทำให้การแก้ไขปัญหาในมิติอื่น ๆ ทั้งสังคมและเศรษฐกิจถดถอย การจัดการปัญหาที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความขัดแย้ง (เครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย, 2566, น. 10)

จากสาเหตุข้างต้นประเทศไทยได้มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและองค์ประกอบที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ทั้งด้านความรู้ พฤติกรรม และองค์ประกอบตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมและการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565, น. 20-21) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่กล่าวถึงปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและแรงกดดันจากภายในจากสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 67)

การจัดการศึกษาเพื่อบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และค่านิยมให้เกิดการผสมผสานกันเป็นองค์รวมอย่างลงตัว (Bhandari & Abe, 2003, p. 19) ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนานาชาติ การผสมผสาน วัฒนธรรมตลอดจนความร่วมมือต่าง ๆ ตามสำนักสากล ดังที่ Hett (1993) กล่าวว่า สำนักสากล (Global Mindedness) เป็นทัศนระบองโลกในลักษณะการพิจารณาตนเองในฐานะ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลกและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง บุคคลที่มี พฤติกรรมสำนักสากลจะมีลักษณะสงสัยใคร่รู้ เปิดใจรับฟัง เรียนรู้สิ่งที่แตกต่างไปจากตนเอง ขึ้นชมในความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม ต่อต้านการมีอคติ มีความเชื่อในพฤติกรรม ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและระดับนานาชาติ ตลอดจนมีความรับผิดชอบและใส่ใจ ต่อสิ่งแวดล้อมและการติดต่อสัมพันธ์กัน สำหรับประเทศไทยมีผู้นิยามสำนักสากล (Global-mindedness) โดยใช้คำว่าจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลกและสำนักสากลตามบริบทของสังคม วัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สภาวะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความเป็น พลเมืองโลก มีความคิดเห็นในทางบวกต่อความเป็นพลเมืองโลก และมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับ หลักการของความเป็นพลเมืองโลก มีมุมมองต่อโลกที่กว้างไกล ยอมรับความหลากหลายทาง วัฒนธรรมใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากร และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลก ต่างเป็นหนึ่งในสมาชิกของพลโลกมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค (ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง, 2544, น.13-16; นิภา สุขพิทักษ์, 2536) การจัดการเรียนรู้เพื่อพลเมืองโลกมีความสัมพันธ์กับ บุคคลที่มีสำนักสากลผ่านการรับรู้ถึงการเชื่อมโยงจากการกระทำต่าง ๆ ในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ขณะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561, น. 370) ได้ รายงานการวิจัย แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) กล่าวคือ แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ความรู้และความเข้าใจ 2) การรู้ และ 3) ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้ค่านิยมและทัศนคติมี องค์ประกอบจิตสำนึกสากล และอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันตามที่ Hett (1993) ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้จะเห็น ได้ว่าสำนักสากลมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลโลก กล่าวคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พลเมืองของโลกที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ การมีแนวคิดและเจตคติที่ถูกต้องในเรื่องการอยู่ ร่วมกันของมนุษยชาติ ในแง่ความสัมพันธ์และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ผูกพันให้ผู้เรียน มีทักษะในการคิดและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในแง่ของการให้ ความร่วมมือและการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ จากความรู้ความเข้าใจพลเมืองในภูมิภาค

อื่นๆ เจตคติ และทักษะที่ได้รับการพัฒนาดังกล่าวจะนำเยาวชนไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคมอันจะนำมาซึ่งสันติสุขของโลก ทั้งนี้สำนักสากลเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบความเป็นพลโลก นอกจากนั้นยังสัมพันธ์กับสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก กล่าวคือ ความสามารถและพฤติกรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เมื่ออาศัยอยู่ในสังคมโลกที่มีความหลากหลายและเชื่อมโยงพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักสากลจึงถือได้ว่าเป็นการคำนึงในเชิงความรู้สึกและเจตคติที่นำไปสู่การแสดงออกเชิงพฤติกรรม

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือโออีซีดี (Organisation for economic Co-operation and development-OECD) ได้ใช้โปรแกรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนระดับนานาชาติหรือ ปิซา (Programme for International Student Achievement-PISA) ค.ศ. 2018 ประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ซึ่งหวังว่านักเรียนอายุ 15 ปีควรมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ดังนี้ 1) ความรู้และความเข้าใจในประเด็นปัญหาของโลก ความสามารถ ที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างประเด็นปัญหา แนวโน้มและระบบต่างๆ ในโลก 2) ความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมซึ่งเป็นการรู้ว่าทัศนะหรือมุมมองของคนมาจากหลากหลาย 3) การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการเข้าถึงปัญหา โดยความเป็นเหตุเป็นผล ความมีระบบและมีขั้นตอน รวมถึงความสามารถในการแปลความหมายของแต่ละส่วนในข้อความ และตรวจสอบแต่ละส่วนว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อหาความสอดคล้องหรือแตกต่าง ที่ขัดแย้งกัน 2) ทักษะในการคิดแบบมีวิจารณญาณ หมายถึงความสามารถในการประเมินคุณค่า ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสิ่งต่างๆ บนพื้นฐานของความสอดคล้องภายในตัวเอง ความสอดคล้องกับประจักษ์พยาน และความสอดคล้องกับความรู้และประสบการณ์ของตน (OCED, 2016, pp. 22-26)การประเมิน ค.ศ. PISA 2018 มี 27 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยที่เข้าร่วมทำแบบทดสอบเพื่อประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมของทั้ง 27 ประเทศ เท่ากับ 474 คะแนน สำหรับประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกเท่ากับ 423 จะเห็นได้ว่าการประเมินความคาดหวังสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกโดย PISA ค.ศ. 2018 พบว่าความรู้และความเข้าใจในประเด็นปัญหาของโลกและความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีต่อประเทศไทยสอดคล้องกับความต้องการที่ต้องเสริมสร้างสำนักสากลอันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นโลกหลังยุค

อุตสาหกรรมและความทันสมัย สังคมโลกได้กลายมาเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนเทคโนโลยี การสื่อสารสมัยใหม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้คนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ขณะเดียวกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคหนึ่งของโลก คนในอีกภูมิภาคหนึ่งก็สามารถรับรู้ได้ หรือแม้แต่อาจจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์หรือปัญหานั้น ๆ ได้เช่นเดียวกัน การกระทำของคนในโลกยุคปัจจุบันจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันไปหมด ดังนั้นผู้คนจึงไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ โดยให้ความสนใจแต่เพียงตัวเองเท่านั้น แต่ควรจะต้องมีการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ในสังคมด้วยในฐานะเป็นพลเมืองของโลกคนหนึ่ง (สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล, 2562, น. 139) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมพลเมืองโลกจากการจัดการศึกษาที่โรงเรียนผ่านการสร้างความตระหนักร่วมกันของประเด็นท้าทาย อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความหลากหลายแตกต่างทางวัฒนธรรม หรือการสร้างความร่วมมือผ่านองค์กรระหว่างประเทศ จึงเห็นว่าเครื่องมือสำคัญ คือ การศึกษา (Education) เป็นเครื่องมือในการปลูกและปลูกภูมิปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติที่สำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์การวางแผนการตัดสินใจแก้ปัญหาจากการประเมินสถานการณ์ได้อย่างรอบด้านทำให้สามารถคาดการณ์อย่างมีเหตุมีผลในชีวิตประจำวันได้ (วิภาพรรณ พินลา, 2559, น. 20)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ส่งเสริมสำนักสากลสามารถจัดผ่านรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 402) หากแต่การพัฒนาสำนักสากลในห้องเรียนสังคมศึกษายังคงเป็นภาพลวงตามากกว่าความเป็นจริงตามความเห็นของ Mhlauli (2013, pp. 15)) การจัดการศึกษาจึงควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสำนักสากลไว้ในหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดด้วยการคิดวิเคราะห์ การคิดวิพากษ์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา เมื่อพิจารณาช่วงวัยของนักเรียนพบว่าเด็กอายุ 15 ปีเป็นช่วงอายุที่สำคัญในการพัฒนาสำนักสากล โดยพิจารณาจากการพัฒนาทางปัญญาและการเข้าสังคมอย่างรวดเร็วในวัยรุ่นตอนกลาง ระหว่างอายุ 15 - ถึง 18 ปี (OCED, 2016; van Zalk & Kerr, 2014) หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบกับนักเรียนผ่านการเรียนในทุกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ มาแล้ว จึงสมควรที่จะมีการสอดแทรกประเด็นปัญหาด้านต่างๆให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ทั้งประเด็นทางด้านสังคมขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม เชื้อชาติ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และ

การเมือง ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากธรรมชาติเนื้อหาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนรายวิชานี้จะสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาสำนึกสากลของผู้เรียนได้ รวมถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก จากเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาสัมพันธ์กับการเสริมสร้างสำนึกสากล ซึ่งแสดงถึงความเป็นพลเมืองและพลโลกที่มีคุณภาพ ผู้เรียนทุกระดับจึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นผู้มีสำนึกสากลเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นพลเมืองที่สามารถทำงานและดำเนินชีวิตอย่างประสบความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 87)

การพัฒนาสำนึกสากล จากทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การที่นักเรียนได้ฝึกฝนการคิดแบบองค์รวมด้วยการบูรณาการความรู้จากหลากหลายศาสตร์เข้าด้วยกันซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) เป็นแนวทางหนึ่งที่ได้ เนื่องจากเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างรอบด้าน นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายเชิงสหวิทยาการแบบองค์รวมของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยศึกษาแบบบูรณาการทางความรู้ในทุกเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้อย่างสมเหตุสมผลและมีประสิทธิภาพบนการเรียนรู้ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย เนื่องจากเป็นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหัวข้อหรือประเด็นเรื่องแบบองค์รวมมากกว่าจะแยกเป็นรายวิชา ผ่านการสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการแบบ Topical Learning และ Thematic Learning ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย (พงศธร มหาวิจิตร, 2560, น. 42; อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561, น. 352) ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม นำไปสู่การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริง ด้วยบทบาทของนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้แบบองค์รวมและเข้าถึงโลกแห่งความจริงผ่านปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษาซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายต่อตัวของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถเสริมสร้างสำนึกสากลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องด้วยลักษณะของปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการเนื้อหา และการสร้างองค์ความรู้ โดยเน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านประเด็นที่ข้ามศาสตร์ของเนื้อหาและแนวทางการสนับสนุนเพิ่มเติมกับการจัดการเรียนรู้เนื่องด้วยกระบวนการเรียนรู้มีการสังเคราะห์ วิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อเรื่องราว ค่านิยม ตลอดจนความแตกต่างซึ่งมีความสัมพันธ์กันผ่านความร่วมมือและการพึ่งพาอาศัยกันตามบริบทของสังคมปัจจุบัน ด้วยชื่นชมยินดีต่อคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการนำเสนอแนวการออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่นำไปสู่การเกิดสำนึกสากลจากการเข้าใจโลกในมิติที่กว้างขึ้นด้วยการเรียนรู้ปรากฏการณ์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นต่อโลกและปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสากลด้วยการเข้าใจถึงความซับซ้อนและความท้าทายของโลก การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจะช่วยสร้างความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานยังช่วยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และความเข้าใจในความเป็นสากล (ZhuKov (2015) อ้างถึงในพงศธร มหาวิจิตร, 2562, น. 75)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตลอดจนศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น

คำถามการวิจัย

การพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคำถามการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะอย่างไร
3. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานจะมีผลต่อพัฒนาการสำนึกสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความมุ่งหมายการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มี ต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญเชิงวิชาการ ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับสำนักสากลสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนในระดับ มัธยมศึกษาได้
2. ความสำคัญเชิงปฏิบัติการ ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสำนัก สากล ซึ่งครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาตามบริบทชั้นเรียน ของตนเองได้
3. ความสำคัญเชิงนโยบาย นักการศึกษา ศิษยานุศิษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาและการพัฒนา สามารถนำผลการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างสำนักสากลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามความแตกต่างของกลุ่มนักเรียนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขอบเขตการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มี ต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์ความหมายและลักษณะสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินคุณภาพการออกแบบหน่วย การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์ที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย

3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องแบบวัดและเกณฑ์ ตัวเลือกแบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการ ปัญญาวิวัฒน์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 แผนการเรียนศิลป์ วิชาเอก ดิจิทัลมีเดีย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน การจัดการธุรกิจ และการจัดการธุรกิจดนตรี จำนวน 84 คน

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการ ปัญญาวิวัฒน์ ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน ได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นนักเรียนแผนการเรียนศิลป์ วิชาเอก ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และการจัดการธุรกิจ และยินยอมในการเก็บข้อมูลตลอดการทดลอง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ สำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้เวลาดทดลอง 18 สัปดาห์ จำนวน 18 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที โดยทำการทดสอบก่อนเรียน 1 ครั้งและ ระหว่างดำเนินการทดลองจำนวน 4 ครั้ง

ขอบข่ายเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ลักษณะหน่วยการเรียนรู้เป็น ประเด็นเรื่อง (Theme) โดยสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ ซึ่งประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สังคมและความเป็นอยู่ของมนุษย์: People ประเด็นเรื่อง ความยากจน, ความหิวโหย, สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี, การศึกษาที่เท่าเทียมและความเท่าเทียมทางเพศ

2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจ และความมั่นคง: Prosperity ประเด็นเรื่อง ทฤษฎีการย้ายถิ่น, การจ้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ, อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน, ความเหลื่อมล้ำ และเมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน

3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม: Planet ประเด็นเรื่อง การจัดการน้ำและสุขภาพ, แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน, การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ, การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร, ทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา: Peace/ Partnership ประเด็นเรื่อง สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก, การเคารพสิทธิมนุษยชนและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สำนักสากล หมายถึง การที่บุคคลรู้คิดเหตุผลโดยสามารถกำกับการกระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะสมาชิกคนหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืนโดย มีลักษณะจำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม หมายถึง อธิบายประโยชน์ของความแตกต่างและไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว โดยสนใจเรียนรู้และทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเอง

2. ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก หมายถึง เชื่อมโยงอิทธิพลของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเกี่ยวกับความสำคัญ ปัจจัยและผลที่มีต่อผู้คนที่ประเด็นที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. ด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก หมายถึง เห็นคุณค่าของความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยกันของผู้คนบนโลกตามบทบาทหน้าที่ด้วยการเคารพสิทธิและเสรีภาพระหว่างกันที่ก่อให้เกิดสันติภาพ

ทั้งนี้ผู้วิจัยวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้จากแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ชนิดปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก ลักษณะแบบวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งจะกำหนดเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ และกำหนดตัวเลือก 4 ระดับ (Rubrics) แต่ละตัวเลือกจะมีคะแนนไม่เท่ากัน จาก 1 ถึง 4 คะแนน

2. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้โดยนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ผ่านการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนสำรวจมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่หลากหลายเชิงสหวิทยาการ ค้นคว้าข้อมูลตามความสนใจอย่างเป็นองค์รวม เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์จากข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอดจากนั้นจึงสร้างองค์ความรู้หรือลงข้อสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการสืบสอบผ่านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาเป็นขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ คือ นักเรียนสังเกตและเลือกศึกษาปรากฏการณ์ที่น่าสนใจตามความตกลงร่วมกันของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ ทั้งนี้การเลือกปรากฏการณ์เพื่อศึกษาจะมีผ่านมิติคุณธรรม จริยธรรม ความขัดแย้ง วิฤตการณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงอารยธรรมหรืออื่น ๆ

ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา คือ นักเรียนตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการระดมความคิดว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องใดได้บ้างจากปรากฏการณ์ หรืออะไรบ้างที่จะทำให้เข้าใจในปรากฏการณ์

ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหาคำตอบ คือ นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและออกแบบการสำรวจตรวจสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปรากฏการณ์ เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเข้าใจ คือ นักเรียนอธิบาย ออกแบบการนำเสนอ ประมวลหลักฐาน ความรู้และผลการสำรวจค้นคว้าที่ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขหรืออธิบายต่อปรากฏการณ์ร่วมกัน เพื่อสื่อสารความเข้าใจของตนเองที่มีต่อปรากฏการณ์ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ

ขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า คือ นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนสนใจเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ จากนั้นเสนอคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

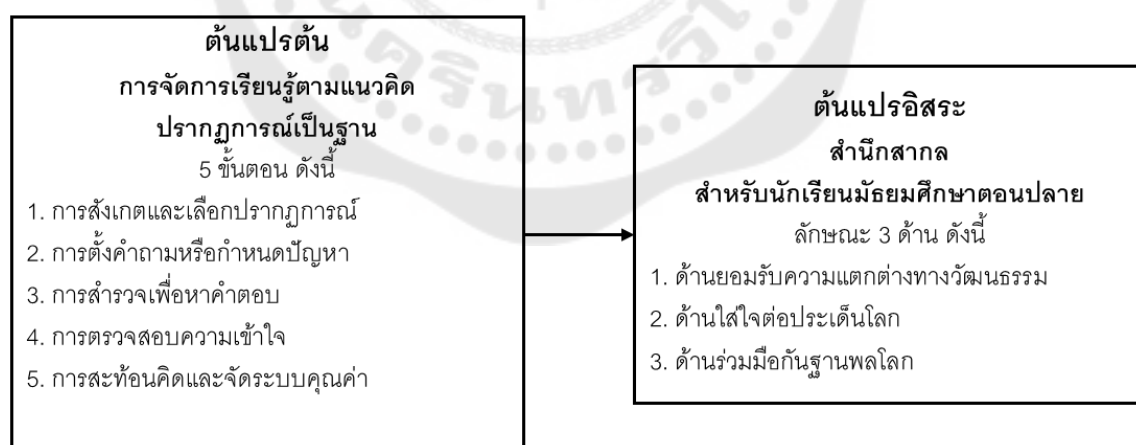
สำนึกสากลเป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้เรื่องความเป็นพลเมืองและสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ซึ่งแสดงถึงความเป็นพลเมืองและพลโลกที่มีคุณภาพ ผู้เรียนทุกระดับจึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นผู้มีสำนึกสากลเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นพลเมืองที่สามารถทำงานและดำเนินชีวิตอย่างประสบความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์ นอกจากนี้ สำนึกสากลมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นพลโลกในแง่ของการเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ในการสร้างความตระหนักต่อโลก ดังนั้น สำนึกสากลจึงถือได้ว่าเป็นการคำนึงในเชิงความรู้สึก เจตคติ ที่อาจนำไปสู่การแสดงออกเชิงพฤติกรรมการเข้าไป มีส่วนร่วมตลอดจนการแสดงออก การพัฒนาและเสริมสร้างสำนึกสากลจากทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ผ่านการออกแบบการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการ โดยนักเรียนจะได้ใช้ความสามารถในหลากหลายวิชา (transversal competence) ด้วยความคิดแบบองค์รวมตามความสนใจของนักเรียนซึ่งทำความเข้าใจปรากฏการณ์ผ่านการใช้ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด และการฝึกปฏิบัติจริง ด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการสืบสอบซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า เพื่อเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลายของปัจเจกที่สร้างความความเข้าใจและยอมรับมากกว่ารับรู้ความแตกต่าง การทำความเข้าใจในลักษณะพื้นฐานของ ความแตกต่างของบุคคลเป็นค่านิยมที่จะนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจ กำหนดวิธีการปฏิบัติ การแสดงออกเพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคของบุคคล ค่านิยมเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จะสามารถนำไปออกแบบการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรมเชิงกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ด้วยการบูรณาการเนื้อหา เชื่อมโยงไปสู่การสร้างความรู้จากการค้นพบด้วยความสนใจร่วมกับแนวทางการสนับสนุนและแนวทางเพิ่มเติมจากครูเข้ากับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ผ่านการสังเคราะห์ วิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อเรื่องราว ค่านิยม ตลอดจนความแตกต่าง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันได้บางอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านความร่วมมือและการพึ่งพาอาศัยกันตามบริบทของสังคมปัจจุบัน ด้วยชื่นชมยินดีต่อคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผ่านความรู้ และเจตคติแต่ละบุคคล สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณวลี เจนประเสริฐและเนาวนิตย์ สงคราม (2566) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการ

จัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ โดยภาพรวมจะมีจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของประยูร บุญใช้ (2567,126) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมฐานสมรรถนะตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกที่มีความเป็นสากลของนักศึกษาครู พบว่า มีทักษะและคุณลักษณะของการอยู่ในสังคมโลกที่มีความเป็นสากล หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานคือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีพัฒนาการสำนักสากลสูงขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสำนักสากล

- 1.1 ความเป็นมาของสำนักสากล
- 1.2 ความหมายของสำนักสากล
- 1.3 แนวคิดและคำที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล
- 1.4 ลักษณะหรือองค์ประกอบของสำนักสากล
- 1.5 การวัดและประเมินสำนักสากล
- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

- 2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.2 ความหมายของของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.3 แนวคิดทฤษฎี และลักษณะสำคัญพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

- 2.4 ความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.6 ข้อดีหรือประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

3. รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน

- 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสำนักสากล

สำนักสากลเกิดจากการที่บุคคลรู้คิดเหตุผลโดยสามารถกำกับการกระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะสมาชิกคนหนึ่งที่กำลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืนโดย ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสำนักสากล ดังนี้

1.1 ความเป็นมาของสำนักสากล

ภายหลังการสิ้นสุดลงของสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ. 1945 ทวีปโลกต่างตกอยู่ภาวะตึงเครียดระหว่างนานาชาติ หลากหลายประการนำไปสู่สงครามเย็น แนวคิดชาตินิยมจึงถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่เน้นชาติและความจงรักภักดีต่อชาติเป็นหลักชาติ แนวคิดชาตินิยมจึงไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบทางการเมืองแต่เป็นอุดมคติในการดำเนินชีวิต เช่น เป็นที่มาของกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระแสชาตินิยมมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ผ่านรูปแบบการเป็นชาตินิยมแบบเชื้อชาติ (Biological Nationalism) ด้วยทฤษฎีการมองมนุษย์ที่มีเชื้อชาติต่างกันว่ามีความสามารถที่ไม่เท่าเทียมกัน สำนึกว่าเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ของตนเหนือกว่ากลุ่มอื่น อันเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ผลกระทบของแนวคิดชาตินิยมจึงถือเป็นสิ่งที่ต้องหันกลับมาทบทวน

จากความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองและสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้นักวิชาการเริ่มหันมาสนใจลัทธิสากลนิยม (Universalism) หรือลัทธินานาชาตินิยม (Internationalism) มากขึ้น โดยเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน ดังนั้นมนุษย์พึงได้รับสิทธิต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงการมีเพศ ชนชั้น และเชื้อชาติที่ต่างกัน การพยายามที่จะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างชาติ (international understanding) รวมถึงการติดต่อข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural contact) ประเทศต่างๆ ล้วนอยู่ในสังคมโลกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงควรเห็นความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศที่นำไปสู่การกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อใช้ในการจัดระเบียบโลกและสร้างระบบถ่วงดุลอำนาจ มิให้ชาติใดชาติหนึ่งมีอำนาจเหนือชาติอื่น อันจะนำมาซึ่งสันติภาพของสังคมโลก (Hett (1993) อ้างถึงในณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2544, p. น. 9) องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้เห็นความสำคัญกับการพัฒนาสำนึกนานาชาติ (World mindedness) เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในเกิดขึ้นในโลก โดยจัดการประชุม "Tensions That Cause Wars" and "Toward World Understanding" ในปี 1948 ซึ่งมีวิธีดำเนินการโดยการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดสำนึกนานาชาติ (education for world mindedness) ที่รู้จักในชื่อ โลกศึกษา (global education) (Saxton, 1995)

ภายหลังต่อมา มีการเสนอแนวคิดว่าสำนึกนานาชาติ (World mindedness) มีความหมายที่เน้นความรู้สึกในการยอมรับบุคคล เมื่อคิดเกี่ยวกับเชื้อชาติ ซึ่ง Der-Karabetian (1983) กล่าวว่า สำนึกนานาชาติมีความเฉพาะและไม่กว้างครอบคลุมกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคม ภาวะเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเนื่องจากนิยมไว้ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะเดียวกันยังมีการแบ่งช่วงระหว่างลัทธิชาตินิยมและลัทธิสากลนิยม ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักวิชาการหลายท่านจึงพยายามปรับปรุงมาตรฐานและองค์ประกอบของสำนึกนานาชาติเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมโลกปัจจุบันและเปลี่ยนมาใช้คำว่าสำนึกสากล (Global-mindedness) แทนคำว่าสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) จนถึงปัจจุบัน (Barnes & Curlette, 1985; Hett, 1993; Schmidt, 1975; ญัฐภรณ์ หลาวทอง, 2544, น. 8)

1.2 ความหมายของสำนึกสากล

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับสำนึกสากลมีนักวิชาการจากต่างประเทศได้ให้ความหมายหลากหลาย ดังนี้

Hett (1993 :92) กล่าวว่า สำนึกสากล (Global-mindedness) เป็นทัศนระบองของโลกในลักษณะการพิจารณาตนเองในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลกและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลก ในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ความหมายสำนึกสากลของ Hett ได้จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาคมวิชาชีพทางด้านเชื้อชาติและศาสนาขึ้นมาใหม่ โดยปรับปรุงและพัฒนาขึ้นมาใหม่ซึ่งได้รับการยอมรับว่าสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันกว่าสำนึกนานาชาติ (World mindedness) ของ Sampson and Smith (1957) ซึ่งได้เน้นถึงความสนใจในความขัดแย้งและสงคราม อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสนาเศรษฐกิจในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สำหรับประเทศไทยมีผู้นิยมสำนึกสากล (Global-mindedness) นิกา สุขพิทักษ์ (2536, น. 13-16) กล่าวถึงสำนึกสากล (Global-mindedness) โดยใช้คำว่าจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก กล่าวคือ สภาวะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก มีความคิดเห็นในทางบวกต่อความเป็นพลเมืองโลก และมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการของ ความเป็นพลเมืองโลก นอกจากนั้น ญัฐภรณ์ หลาวทอง (2544, น. 6) ยังได้ให้ความหมายที่แตกต่างออกไปในงานวิจัยการพัฒนามาตรฐานสำนึกสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ ทัศนระบองโลกด้วยมุมมองที่กว้างไกล ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ทรัพยากร และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน

และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นหนึ่งในสมาชิกของพลโลก มีสิทธิเสรีภาพ และมีความเสมอภาคกัน

ขณะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. 43) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness) กล่าวว่า ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี เคารพกฎ กติกา ข้อตกลง และกฎหมายปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มีส่วนร่วมด้วยการเรียนรู้เพื่อให้ตนเอง มีความรู้พื้นฐานด้านการเมืองการปกครองอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างพึงพาอาศัยกัน ประยุกต์ใช้ความรู้ ด้วยการทำงานจิตอาสารับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ปัญหาและพัฒนา สังคมปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื่อมั่นในหลักการการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย มีส่วนร่วมทางการเมืองใน ระดับต่าง ๆ แก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี มีส่วนร่วมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความ เท่าเทียมและเป็นธรรมในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติและโลก ทั้งในความเป็นจริงและโลกดิจิทัล เพื่อให้เกิดสันติภาพและความยั่งยืน กล่าวได้ว่าสำนึกสากลตามความหมายของถ้อยสุภรณ์ หลาวทอง (2544, น. 6) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. 43) มีความหมายใกล้เคียง กันโดยสร้างความเข้าใจถึงคำอธิบายของสำนึกสากล ตามบริบทนักเรียนระดับมัธยมศึกษาใน ประเทศไทยได้มากขึ้น

สรุปได้ว่า สำนึกสากล หมายถึง การที่บุคคลรู้คิดเหตุผลโดยสามารถกำกับการ กระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะ สมาชิกคนหนึ่งที่กำลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืนโดย

1.3 แนวคิดและคำที่เกี่ยวข้องกับสำนึกสากล

บริบทของประเทศไทยมีการดำเนินการเกี่ยวกับพลโลกศึกษา ซึ่งสำนึกสากลถือเป็น ส่วนหนึ่งของพลโลกศึกษาในแง่ของการยอมรับความแตกต่างหลากหลายเห็นคุณค่าชื่นชม ความแตกต่างตลอดจนใส่ใจในหลากหลาย ตามที่ UNESCO (2014) กล่าวว่า พลโลก หมายถึง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างขวางขึ้นและการเป็นมนุษยชาติร่วมกัน ที่เน้นการพึ่งพา อาศัยกันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ระหว่างระดับท้องถิ่น ประเทศ และ ประชาคมโลก สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562, น. 82-87) ได้บัญญัติศัพท์และจัดทำคำอธิบาย เกี่ยวกับพลเมืองโลกและพลโลกศึกษาไว้ เอกสารนี้จึงได้รวมชุดคำดังกล่าวไว้ ประกอบด้วย

สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก (Global Literacy) และสำนึกสากล สำนึกเกี่ยวกับโลก (Global-mindedness, world-mindedness) ดังนี้

สำนึกสากล สำนึกเกี่ยวกับโลก (Global-mindedness, world-mindedness) หมายถึง ทักษะการมองโลกอย่างลุ่มลึก ด้วยมุมมองที่กว้างไกล ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ทรัพยากรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่เห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษยทุกคนในโลกต่างเป็นสมาชิกของโลก มีหน้าที่สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ปี ค.ศ. 1993 อี. เจน เฮตต์ (E. Jane Hett) ได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนึกนานาชาติและความเข้าใจเกี่ยวกับโลก และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาคมวิชาชีพทางเชื้อชาติ และศาสนาในอเมริกา จำนวน 9 สัญชาติ วิเคราะห์เนื้อหาและผลการสัมภาษณ์ แล้วสร้างนิยามความสำนึกสากลจากกลุ่มคำสำคัญหลักๆ คือ 1) การติดต่อสัมพันธ์ของมนุษยชาติ 2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) จริยธรรมในการรับผิดชอบและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม 4) การมุ่งอนาคต และ 5) พฤติกรรมเกี่ยวกับสำนึกสากลหรือนานาชาติ แล้วสรุปว่า สำนึกสากล หมายถึง ทักษะการมองโลกในลักษณะการพิจารณาตนเองในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลก และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง สำนึกสากลมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลก (Responsible) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural pluralism) ผลจากการกระทำ (Efficacy) การมองโลกเป็นศูนย์กลาง (Global centrism) และการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Inter connectedness)

สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในโลกไร้พรมแดนอย่างมีวิจารณญาณและมุมมองที่หลากหลาย การมองโลกในเชิงสร้างสรรค์มีเจตคติทางบวก และคำนึงถึงค่านิยมสากล เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และความแตกต่างในวิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ และการสื่อสารแนวคิดของตนและของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก (Global Literacy) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ภาษา และวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับโลก และพฤติกรรมให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education) ซึ่งครอบคลุมสาระเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองและพลโลก รัฐบาลและระบบต่าง ๆ ประวัติศาสตร์และรัฐธรรมนูญ เอกลักษณ์ของชาติ

ระบบนิติบัญญัติและกฎหมาย สิทธิมนุษยชนทางการเมืองและทางสังคมหลักการและกระบวนการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของพลเมือง ประเด็นเกี่ยวกับพลเมืองศึกษาและโลกศึกษา วิธีทฤษฎีสากล และการยอมรับค่านิยมพื้นฐานในแต่ละประเทศ และสังคมโลก รวมทั้งค่านิยมของพลโลกศึกษา ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรมความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก เป็นความเข้าใจในวิธีการจะระบบโลก ระบบความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความเป็นไปได้ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก และเงื่อนไขข้อจำกัดที่ประชาชนประสบอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งความเข้าใจต่อประชาชนจากมุมมองของผู้ที่มาจากบริบทวัฒนธรรม และภาษาที่แตกต่างกันตลอดจนความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มาจากต่างวัฒนธรรมได้เมื่อ ค.ศ. 2018 จี.ฟราย (G. Fry) เสนอกฤษฎีในการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดรู้เกี่ยวกับสากลโลก ดังนี้

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาความฉลาดรู้ภายในและระหว่างวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ การอ่านและเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบุคคลในประเทศต่าง ๆ การศึกษาประวัติของนักวิชาการที่มาจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย การชมภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับบุคคลและวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ งานอดิเรกเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 2 ภาษา การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเขาวงกตปัญญาทางวัฒนธรรมและอื่น ๆ

2. กลยุทธ์การเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับข้อห้าม (taboo) ในแต่ละวัฒนธรรมการศึกษาสุภาษิตหรือคติพจน์ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศึกษาภูมิสังคมวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่ เรียนรู้วิถีการยอมรับนับถือวัฒนธรรมต่าง ๆ

3. กลยุทธ์ทางภาษา เช่น สามารถออกเสียงชื่อบุคคลและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ทำให้เกิดการยอมรับ สามารถเขียนภาษาอื่น ๆ ได้ เรียนรู้ภาษาถิ่น รู้ชื่อและตำแหน่งบุคคลอ้างอิงได้อย่างถูกต้องเช่น การอ้างอิงชื่อนักวิชาการไทย โดยใช้หลักภาษาไทย คือ ชื่อต่อด้วยนามสกุล

4. กลยุทธ์การใช้ภาษาเงียบ (Silent language) เช่น การต้อนรับการสัมภาษณ์ การมองตาระยะห่างในการยืน การให้ของขวัญ การแลกเปลี่ยนนามบัตรความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก ทำให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของประเทศและเป็นพลโลกที่ดีของสังคมโลกมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาของโลก และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสามารถในการทำงาน สนใจต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก และดำเนินชีวิตอย่าง ประสบความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์ส่งผลให้เกิดความ

เจริญรุ่งเรืองในอนาคตของประเทศชาติและสังคมโลก ตลอดจนความเข้าใจที่มีต่อสัตว์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ วิชา จิตของดี (2550); นิภา สุขพิทักษ์ (2536); ศันสนีย์ ตาทิน (2558, น. 11) กล่าวถึงจิตสำนึกในความเป็นพลโลกของครูตามการรับรู้ของตนเอง และสำนักสากลของเยาวชน ได้มีการกล่าวถึง "การรับรู้เกี่ยวกับโลก (global awareness)" สรุปได้ว่าการรับรู้เกี่ยวกับโลก เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลที่มองเห็นว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของโลกอันกว้างใหญ่ โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. การดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างเหมาะสม พึ่งพอใจ และมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิตโดยใช้ความคิดอย่างระมัดระวัง การพิจารณาอย่างรอบคอบ คำนึงถึงความสัมพันธ์แบบพลวัตระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็น

2. การพัฒนาแบบสมดุล หมายถึง การใช้ทรัพยากร พลังงาน การติดต่อสัมพันธ์กับประเทศอื่น และการทำงานอย่างเหมาะสมด้วยการพึ่งพาตนเองและผู้อื่นด้วยความรู้สึกที่เป็นอิสระ และมีความเท่าเทียมกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างนานาชาติ หมายถึง การที่ชุมชนหรือประเทศมีบทบาทของการเป็นผู้ให้และผู้รับทางด้านวัฒนธรรมด้วยความรู้สึกละและการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน โดยไม่มีอุปสรรคด้านเขตแดนทางภูมิศาสตร์หรือปัญหาการเมือง

4. เทคโนโลยีที่เหมาะสม หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนามาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. การมีวิถีชีวิตแบบยั่งยืน หมายถึง ความสามารถในการจัดการชีวิตของตนเองให้อยู่ในวิถีทางที่เหมาะสมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อความอยู่รอดของมนุษยชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาวบนพื้นฐานความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี อย่างมีเหตุผลรวมไปถึงความสมดุลต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมด้วย

จากข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สำนักสากลแสดงให้เห็นถึงพลเมืองที่สามารถทำงานและดำเนินชีวิตอย่างประสบความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก (Global Literacy) และการรับรู้เกี่ยวกับโลก (global awareness) ในแง่ของการเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ในการสร้างการพึ่งพาอาศัยกันในฐานะพลโลก

1.4 ลักษณะหรือองค์ประกอบของสำนักสากล

สำนักสากล เป็นลักษณะของเป้าหมายการเรียนรู้โลกศึกษา ซึ่งเป็นการยกระดับความสามารถส่วนบุคคลให้เข้าใจถึงภาวะของตนเองที่มีต่อชุมชนและโลก ซึ่งรวมถึงการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชาติ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทั้งในสังคมของตนเองและสังคมอื่น โดยเน้นในเรื่องการเชื่อมโยงกันระหว่างชาติและการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ เพื่อให้มีทัศนคติบนพื้นฐานของความเป็นจริงในประเด็นที่เกี่ยวกับโลก ปัญหาและตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้คนต่าง ๆ บนโลกใบนี้ (Hanvey, 1982)

Hett (1993) ได้กำหนดองค์ประกอบไว้ในงานวิจัยเรื่อง The development of an instrument to measure global-mindedness ตามแนวคิดอันเป็นที่นิยมแพร่หลายและนำไปอ้างอิงในการศึกษาวิจัยในช่วงต่อมา ดังนี้

1. ความรู้สึกรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การที่บุคคลได้ตระหนักอย่างลึกซึ้งต่อคนอื่น ๆ ในทุกส่วนของโลก ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบอย่างมีศีลธรรมเป็นเบื้องต้นต่อการพยายามและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ในที่ใดที่หนึ่ง
2. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) หมายถึง ความชื่นชมยินดีในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโลก และเชื่อว่าวัฒนธรรมทั้งหมดนั้นมีคุณค่าที่จะแสดงให้เห็นปรากฏได้ด้วยการทำให้เกิดความพอใจในการสำรวจ และความพยายามเข้าใจกรอบวัฒนธรรมอื่น ๆ
3. ผลจากการกระทำ (Efficacy) หมายถึง ความเชื่อว่าการกระทำของบุคคลสามารถทำให้เกิดผลที่แตกต่าง และความเชื่อว่าประเด็นความผูกพันในชาติและระหว่างชาติเป็นสิ่งสำคัญ
4. การมองโลกเป็นศูนย์กลาง (Global centism) หมายถึง การคิดในลักษณะที่ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีสำหรับสังคมโลก ไม่ใช่คิดเพียงแต่ว่าอะไรจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศของตนด้วยความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานมาตรฐานโลก ไม่ใช่การยึดถือเผ่าพันธุ์เป็นศูนย์กลาง
5. การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน (Inter connectedness) หมายถึง ความตระหนักและความชื่นชมของการมีปฏิสัมพันธ์กับคนและชาติทั้งมวล ซึ่งเป็นผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในโลก หรือความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นในครอบครัวของมนุษยชาติเดียวกัน

Frazier (1985) กล่าวว่า ทรรศนะที่มีต่อโลก (Global perspective) หมายถึง ทรรศนะของตนที่มีต่อโลกซึ่งมีสาระสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การมีจิตสำนึกอย่างรอบด้าน (Perspective Consciousness) หมายถึง การตระหนักว่าทรรศนะของคน ๆ หนึ่งเกี่ยวกับโลก แม้ว่าจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็มียุทธวิธีอย่างเท่าเทียมกันในการเสนอทรรศนะนั้น ๆ

ประการที่ 2 ความตระหนักในสถานะของโลก (State of planet Awareness) หมายถึง ความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ท่ามกลางสภาพการเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มเกี่ยวกับประชากรที่เพิ่มขึ้น การอพยพย้ายถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมาย และปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติ

ประการที่ 3 ความตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Awareness) หมายถึง ความสามารถของประชาชนที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างของความคิดและวิถีปฏิบัติของสังคมต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของชาติอื่นๆ เท่ากับชาติตนเอง

ประการที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลวัตรของโลก (Knowledge of Global Dynamics) หมายถึง ความตระหนักในความสัมพันธ์ของกลไกและการปฏิบัติงานได้ของระบบสังคมโลกและความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ในเรื่องความเปลี่ยนแปลงของโลก

ประการที่ 5 ความตระหนักต่อการกระทำของมนุษย์ (Awareness of Human Choices) หมายถึง ความรู้สึกในการยอมรับการกระทำของบุคคลและของแต่ละชาติ รวมทั้งการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในการกระทำระดับท้องถิ่นและระดับโลก

Coulson et al. (2019, 36-51) กล่าวว่า แนวคิดความตระหนักต่อโลกมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. ความสนใจใคร่รู้ (Curiosity) เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ระดับโลก
2. ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในระดับโลก
3. ความท้าทาย (Challenge) ในการลดหรือแก้ไขปัญหาระดับโลกที่เกิดขึ้น

Ferreira (2011) กล่าวว่า องค์ประกอบของแบบวัดความตระหนักต่อโลกสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมี 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้ของตนเองในเรื่องความตระหนักต่อโลก
2. เจตคติต่อประเด็นต่าง ๆ ของโลก

Oxfam (2006) ได้ศึกษาและให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบความเป็นพลโลก ในหลักสูตรของประเทศอังกฤษ ว่านักเรียนควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ใส่ใจในปัญหาของโลกโดยมีความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก
2. เคารพและเห็นคุณค่าในความหลากหลาย
3. เข้าใจในการเป็นไปของเศรษฐกิจการเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
4. ไม่ยอมรับความอยุติธรรมในสังคม
5. มีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือในระดับชุมชนจนถึงระดับสังคมโลก
6. ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการทำให้โลกมีการพัฒนาที่ยั่งยืน
7. มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

จากการศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับสำนึกสากล แสดงให้เห็นถึงการให้นิยามสำนึกสากลที่หลากหลายแต่มีความสัมพันธ์กันถึงแม้ว่าการกำหนดองค์ประกอบของสำนึกสากลจะแตกต่างกันไปบ้างตามบริบทของสังคม แต่ก็มีองค์ประกอบร่วมหลายประการ ได้แก่ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมองโลกเป็นศูนย์กลาง และการตระหนักถึงปัญหาโลกร่วมกัน โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับ นิชา ฉิมทองดี (2550, p. 18) กล่าวว่า ทรรศนะที่มีต่อโลกมีความคล้ายคลึงกับสำนึกสากลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาให้แก่องค์ประกอบความเป็นพลโลก แต่ทรรศนะที่มีต่อโลกจะมีขอบข่ายกว้างกว่าสำนึกสากลในด้านองค์ความรู้ นอกเหนือจากด้านความรู้สึก ซึ่งทั้งทรรศนะที่มีต่อโลกนั้นและสำนึกสากลเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมให้แก่องค์ประกอบความเป็นพลโลกเช่นเดียวกัน

กล่าวได้ว่า สำนึกสากล การรับรู้เกี่ยวกับโลก และความตระหนักต่อโลก มีกรอบแนวคิดเดียวกันคือ การรับรู้ที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโลก ใส่ใจในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก และรับรู้ผลกระทบที่เชื่อมโยงกัน โดยสำนึกสากลจะเน้นที่การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมการพึ่งพาอาศัยกัน และการอยู่ร่วมกันโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ แต่การรับรู้เกี่ยวกับโลกและความตระหนักต่อโลกนั้นจะเน้นการปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้ ดังนั้นสำนึกสากลจึงถือได้ว่าเป็นการคำนึงในเชิงความรู้สึก เจตคติที่อาจนำไปสู่การแสดงออกเชิงพฤติกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดจนการแสดงออก

ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ความสอดคล้องลักษณะของสำนึกสากลจากที่ได้มาจากการศึกษาแนวคิด คำที่เกี่ยวข้องและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสำนึกสากล เพื่อกำหนดเป็นลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตาราง 1 ลักษณะหรือองค์ประกอบที่นักวิชาการและนักการศึกษาเกี่ยวกับสำนักสากล

ลักษณะหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสำนักสากล					
สำนักสากล (global- mindedness)	องค์ประกอบ ความเป็น พลโลก	ทฤษฎีที่มี ต่อโลก (Global perspective)	ความ ตระหนักต่อ โลกสำหรับ นักเรียน มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ความ ตระหนัก ต่อโลก	ลั ก ษ ณะ สำ นั ก ส าก ล ส ำ ห รั บ นั ก เรี ย น มั ธ ย ม ศี ก ษ า ต อ น ป ล า ย ที่ ใ ช้ เ น งานวิจัย
Hett (1993)	Oxfam (2006)	Frazier (1985)	Ferreira (2011)	Coulson et al. (2019)	
ค ว า ม หลากหลายทาง วัฒนธรรม	เคารพและเห็น คุณค่าในความ หลากหลาย	ความตระหนัก ถึง ค ว า ม แตกต่างทาง วัฒนธรรม			ด้านยอมรับ ความ แตกต่างทาง วัฒนธรรม
ผลจากการ กระทำ	เข้าใจในการ เป็นไปของ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	ความตระหนัก ในสถานะของ โลก	เจตคติต่อ ประเด็น ต่างๆของโลก	ความเห็น อกเห็นใจ เกี่ยวกับ ประเด็น ปัญหา ระดับโลก	
การมองโลก เป็นศูนย์กลาง	มี ค ว า ม รับผิดชอบต่อ การกระทำของ ตนเอง	ความรู้เกี่ยวกับ ความเป็นพล วัตรของโลก	การรับรู้ของ ตนเองในเรื่อง ความตระหนัก ต่อโลก	ความสนใจ ใ ค ร ู้ เกี่ ย ว กับ สถานการณ์	ด้านใส่ใจต่อ ประเด็นโลก
ค ว า ม รับรู้ลึก รับผิดชอบ	ใส่ใจในปัญหา ของโลกโดยมี ความเป็นส่วน หนึ่งของสังคม โลก	ความตระหนัก ต่อการกระทำ ของมนุษย์		ต่า ง ๆ ระดับโลก	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสำนึกสากล					
สำนึกสากล (global- mindedness)	องค์ประกอบ ความเป็น พลโลก	ทฤษฎีที่มี ต่อโลก (Global perspective)	ความ ตระหนักต่อ โลกสำหรับ นักเรียน มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ความ ตระหนัก ต่อโลก	ลักษณะสำนึก สากลสำหรับ นักเรีย นมัธยมศึกษา ตอนปลายที่ใช้ ในงานวิจัย
Hett (1993)	Oxfam (2006)	Frazier (1985)	Ferreira (2011)	Coulson et al. (2019)	
การติดต่อ สัมพันธ์ ระหว่างกัน	มีส่วนร่วมใน การสร้าง ความร่วมมือ ในระดับ ชุมชนจนถึง ระดับสังคม โลก				
	ไม่ยอมรับ ความ อยู่ดีธรรมใน สังคม	การมีจิตสำนึก อย่างรอบด้าน		ความทำ หายในการ ลดหรือ แก้ไข ปัญหา ระดับโลก ที่เกิดขึ้น	ด้านพึงพากัน ในฐานะพลโลก
	ให้ควม ร่วมมือและมี ส่วนร่วมใน การทำให้โลก มีการพัฒนาที่ ยั่งยืน				

จากการศึกษาลักษณะหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสำนักสากล พบว่า การให้นิยามสำนักสากลที่สอดคล้องกันถึงแม้ว่าการกำหนดองค์ประกอบของสำนักสากลจะแตกต่างกันตามบริบทของสังคมช่วงเวลา แต่ก็มีองค์ประกอบร่วมหลาย ประการ ได้แก่ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมองโลกเป็นศูนย์กลางและการตระหนักถึงปัญหาโลกร่วมกัน โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า ลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากงานการศึกษาผู้วิจัยสังเคราะห์ลักษณะสำนักสากล 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม หมายถึง อธิบายประโยชน์ของความแตกต่างและไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว โดยสนใจเรียนรู้และทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเอง

2. ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก หมายถึง เชื่อมโยงอิทธิพลของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเกี่ยวกับความสำคัญ ปัจจัยและผลที่มีต่อผู้คนทั้งประเด็นที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. ด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก หมายถึง เห็นคุณค่าของความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยกันของผู้คนบนโลกตามบทบาทหน้าที่ด้วยการเคารพสิทธิและเสรีภาพระหว่างกันที่ก่อให้เกิดสันติภาพ

1.5 การวัดและประเมินสำนักสากล

1.5.1 การวัดพฤติกรรมด้านเจตคติหรือจิตพิสัย

พฤติกรรมด้านเจตคติหรือความรู้สึกเป็นลักษณะภายในจิตใจของบุคคลซึ่งยากที่จะอธิบายกำหนดหรือจัดลำดับขั้นเพื่อจะบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกอยู่ที่ใดได้ชัดเจนแน่นอนจนกว่าบุคคลนั้นจะบอกเล่าให้ทราบความรู้สึกที่แท้จริงโดยไม่บิดเบือน องค์ประกอบด้านจิตพิสัยเป็นองค์ประกอบทางจิตใจของบุคคลที่บ่งชี้รูปแบบของอารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นได้เห็นหรือเข้าใจ ตามปกติแล้วบุคคลเมื่อประสบกับสิ่งเร้าต่าง ๆ เขาย่อมเกิดหรือมีความรู้สึกต่อสิ่งเร้า

Krathwohl (1964, pp. 96-97) กล่าวถึง ระดับขั้นการพัฒนาร่องประกอบด้านความรู้สึก ซึ่งพฤติกรรมด้านนี้เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ ความซาบซึ้ง ค่านิยม ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 5 ขั้น และจำแนกได้เป็นขั้นต่ำไปหาสูงในแต่ละระดับแยกย่อย มีลำดับขั้นตามรายละเอียด ดังนี้

1. การรับรู้ คล้ายคลึงกับความรู้ ความจำ เพื่อการจำแนก ถือเป็นเพียงการสัมผัสในระดับการรับรู้ การเห็น แบ่งแยกย่อยออกเป็น 3 พฤติกรรม ดังนี้

1.1 การรู้จัก เป็นพฤติกรรมขั้นแรกที่คนรู้จักกับสิ่งเร้าว่าเป็นอะไร เป็นการรู้จักเบื้องต้นอย่างผิวเผินเท่านั้น ยังมองไม่เห็นความสำคัญเป็นเพียงการสังเกตเห็นปรากฏการณ์เท่านั้นโดยปราศจากความสนใจ เช่น รู้จักสี การจัดอันดับ ฯลฯ

1.2 ความเต็มใจในการรับ ขั้นนี้เป็นขั้นที่เต็มใจหรือพอใจที่รับรู้ความโอนอ่อนต่อสิ่งที่พบเห็น เช่น ฟังผู้อื่นพูดด้วยความเต็มใจ อุดหนุนทำอะไรให้สำเร็จ อุดหนุนฟังอะไรให้จบ ยอมรับความแตกต่างของเชื้อชาติและวัฒนธรรม ฯลฯ

1.3 ควบคุมหรือคัดเลือกความเอาใจใส่ ความรู้สึก ระดับนี้เป็นความรู้สึกต่อเนื่องจากขั้นที่แล้วที่แตกต่างกันออกไปก็คือความรู้สึกที่บอกได้ว่าอะไรควรเอาใจใส่ เช่น ความรู้สึกที่ว่าชอบ สิ่งนี้ยากได้สิ่งนั้น จึงมองในลักษณะควบคุมหรือเลือกมากขึ้น

2. การตอบสนอง เมื่อระดับแรกรับรู้ที่เกิดความพึงพอใจแล้ว เลือกที่จะพึงพอใจสิ่งใดแล้ว พอถึงระดับที่เกิดจิตใจจดจ่อคือการเกิดขึ้นในความสนใจ คือ ชอบกิจกรรมบางอย่างมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งความรู้สึกในระดับนี้แบ่งได้เป็น 3 พฤติกรรม คือ

2.1 การยินยอมในการตอบสนอง ความรู้สึกพฤติกรรมในขั้นเชื่อฟังหรือการที่ยินยอมจะทำแต่อาจยังไม่มี ความพึงพอใจ

2.2 ความตั้งใจในการตอบสนองเป็นความรู้สึกในระดับการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความตั้งใจ ความร่วมมือทำด้วยความที่เต็มใจ

2.3 ความพอใจต่อการตอบสนอง เป็นความรู้สึกที่มีความพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ความรู้สึกระดับนี้มีความลึกลงไปโดยเป็นการยินยอมเต็มใจจนทำให้เกิดความบันเทิงเพลิดเพลินไปด้วย

3. การสร้างคุณค่า เป็นการแสดงออกที่เกิดจากความผูกพันต่อการมีส่วนร่วมในผลิตผลทางสังคม มีการยอมรับ และนำมาเป็นลักษณะของความเชื่อ พฤติกรรมนี้แยกเป็น 3 ข้อย่อย คือ

3.1 การยอมรับคุณค่า เป็นการรู้สึกยอมรับโดยสามารถอ้างอิงหลักฐานได้อย่างเพียงพอ องค์ประกอบที่เด่นชัด พฤติกรรมนี้อยู่ที่การมีความคงที่แน่นอนในการตอบสนองจนเป็นที่ยอมรับว่าบุคคลนั้นยึดถือความเชื่อที่มีคุณค่า และตัวเองก็ยอมรับความผูกพันในการกระทำของตนเพื่อการพิสูจน์คุณค่าอื่น ๆ

3.2 การนิยมชมชอบในคุณค่า เป็นการที่ไม่เพียงแต่บุคคลยอมรับและผูกมัดการกระทำของตนต่อการพิสูจน์คุณค่าเหล่านั้น แต่ยังผูกพันตนเองเพื่อติดตาม เสาะหา

คุณค่าเหล่านั้น เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในงานศิลปะ รับผิดชอบต่อการหาแง่มุมพิจารณาอย่างกว้างขวางในเรื่องนั้น ๆ

3.3 การเชื่อถือในคุณค่า เป็นความเชื่อที่มีความแน่นอนสูงจนเกือบเป็นค่านิยมทั้งพยายามทำให้ผู้อื่นเชื่อถือในสิ่งที่ตนเองเห็นคุณค่าแล้ว

4. การจัดระบบคุณค่า เป็นการนำคุณค่ามาทำให้เป็นระบบโดยการ จัดพวกของคุณค่าหาความสัมพันธ์ของคุณค่า กำหนดคุณค่าที่เด่นและสำคัญ เมื่อมนุษย์ยึดถือคุณค่าใด ๆ แล้ว ถ้าไปพบกับคุณค่าที่มากกว่า 1 อย่างในเหตุการณ์นั้น ความรู้สึกระดับนี้แบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือ

4.1 การสร้างมโนภาพของคุณค่า คุณค่าหรือค่านิยมมีอยู่หลายรูปแบบ ความรู้สึกของคนอาจนำค่านิยมที่มีลักษณะเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกันเป็นกลุ่ม เป็นพวกอันเป็นผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้สึกมา แล้วเรียกชื่อใหม่กลายเป็นมโนภาพของคุณค่าใหม่ ซึ่งอาจเป็นนามธรรมทางภาษาหรือรูปลักษณะก็ได้

4.2 การจัดระบบคุณค่าของค่านิยมในความรู้สึกระดับนี้เป็นการจัดค่านิยมที่สลับซับซ้อนให้อยู่ในระบบเดียวกัน พวกเดียวกันเพื่อให้เกิดความสมดุลบางประการทางความรู้สึก เช่น การพัฒนาวิธีการควบคุมความก้าวร้าวในรูปแบบที่ยอมรับกันทางวัฒนธรรม การยอมรับความจริงในด้านการปรับอารมณ์กับข้อจำกัดของความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และเงื่อนไขทาง ด้านกายภาพของเขาเอง การตั้งใจเลือกนโยบายทางสังคมกับประ โยชนที่บางกลุ่มได้รับ ฯลฯ เราสามารถเห็นว่าบางคนชอบฟังเพื่อก็เพราะเขาเห็นว่าองค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้เข้ากันได้กับอุปนิสัยของเขาเนื่องจาก เป็นสิ่งที่เขาชื่นชอบเขาก็ยึดติด และจัดระบบให้อยู่ในใจของเขา บางคน ชื่นชอบค่านิยมคุณ งาม เที่ยดเปี่ยม พารุณ เอาเปรียบ ก็นำมาจัดระบบให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน บุคคลผู้นั้นก็มีลักษณะของการก้าวร้าวไป

5. การสร้างลักษณะนิสัยโดยคุณค่าอย่างหนึ่งหรือคุณค่าซับซ้อน ในขั้นนี้เป็นการสั่งสมความรู้สึกเป็นรูปแบบมาจนกระทั่งยึดถือเป็นลักษณะนิสัย เป็นแนวความเชื่อถือศรัทธา แนวปรัชญาชีวิตมี ลักษณะส่วนตัวที่เป็นเอกลักษณ์ของเขา คือ รู้ว่าเขาคือใคร มีอุดมคติ มีหลักความเชื่อและวิถีคิดของตน

5.1 การสรุปอิงนัยทั่วไปของคุณค่าหรือค่านิยมระดับนี้ หมายถึงความรู้สึกซึ่งให้ความสอดคล้องภายในระบบของเจตคติและค่านิยม ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

5.2 การสร้างลักษณะนิสัย เป็นระดับความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ผสมผสานสรุปรวมความรู้สึกที่ยึดเป็นอุดมการณ์ปรัชญาชีวิต ตัวอย่าง เช่น การพัฒนาความมีสติ การพัฒนา

ปรัชญาชีวิต การพัฒนาความเป็นระเบียบส่วนตัว ฯลฯ บุคลิกลักษณะทั้งหลายเกิดขึ้นในระดับนี้ ความรู้สึกเป็นความต่อเนื่องมีทิศทาง และมีความเข้มข้นต่อเนื่องกัน แต่ละชั้นของความรู้สึก จึงเกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อเนื่องกันอย่างละเอียดอ่อนมาก แนวความคิดนี้เป็นแนวปรัชญามากกว่าเป็นแนวการทดลอง แต่มีความชัดเจน คือ ระดับความรู้สึกเริ่มด้วยความเข้มข้นน้อยไปสู่ความเข้มข้นมากจนยึดติดเป็นลักษณะนิสัยของคนในที่สุด

ธีราพร ทองปัญญา (2558) ได้ทำการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดจำแนกความรู้สึกของ Krathwohl (1964) มาเป็นเกณฑ์ในการวัดระดับจิตสำนึก โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับของจิตสำนึกออกเป็น 4 ระดับ และเมื่อบุคคลได้รับรู้จะมีการแสดงออกในลักษณะต่อไปนี้

1. ระดับการรับรู้ : บุคคลจะแสดงให้เห็นว่า สิ่งเร้านั้นทำให้รู้สึกพอใจหรือไม่พอใจชอบหรือไม่ชอบ ควรเอาใจใส่หรือไม่ต้องเอาใจใส่
2. ระดับการตอบสนอง : บุคคลจะให้ความสนใจและร่วมมือที่จะทำในสิ่งเร้าที่ตนเห็นว่ามีคุณค่า หรือมีประโยชน์อย่างตั้งใจและตั้งใจ
3. ระดับการเห็นคุณค่า : บุคคลจะมีความต้องการที่แสดงบทบาทในการสิ่งเร้าที่ประเมินแล้วว่ามีความดีหรือมีประโยชน์ด้วยความกระตือรือร้น
4. ระดับการจัดระบบ : บุคคลจะเกิดความรู้สึกของการเลือกปฏิบัติและควรกระทำในสิ่งเร้าที่อยู่ในกลุ่มการกระทำที่ตนคิดว่ามีคุณค่า

นอกจากนั้น พนิดา ศกุนนาค (2564, น. 134) กล่าวว่า ความรู้สึกเป็นความต่อเนื่อง มีทิศทาง และมีความเข้มข้นแตกต่างกันแต่ละชั้นของความรู้สึกไปสู่ความเข้มข้นมากจนยึดติดเป็นลักษณะนิสัยในที่สุด โดยผู้วิจัยนำมาใช้วัด 5 ลำดับขั้น ดังนี้

1. การรับรู้ รู้จักกับสิ่งเร้าว่าเป็นอะไร เป็นการรู้จักเบื้องต้นอย่างผิวเผิน ยังมองไม่เห็นความสำคัญเป็นเพียงการสังเกตเห็นปรากฏการณ์เท่านั้นโดยปราศจากความสนใจ
2. การตอบสนอง แสดงความปรารถนาที่นำตัวเองไปผูกพันกับเรื่องราวหรือปรากฏการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้ตนเอง ได้รับความพอใจจากการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม
3. การสร้างคุณค่า ผูกพันต่อการมีส่วนร่วมและนำมาเป็นลักษณะของความเชื่อยอมรับความผูกพันในการกระทำของตนและผู้อื่น เพื่อการพิสูจน์คุณค่าอื่น ๆ
4. การจัดระบบคุณค่า หาความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงของคุณค่า และการกระทำนั้นว่ามีผลต่อเนื่องถึงเรื่องอื่น ๆ จาก เหตุการณ์ หรือสถานการณ์โดยอธิบายได้ถึงผลของความสัมพันธ์นั้น ๆ

5. การสร้างลักษณะนิสัยระบุได้ว่าพฤติกรรมของตนเองมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตจนเกิดเป็นบุคลิกที่ยึดถือปฏิบัติอย่างเป็นประจำ ตลอดจนสร้างลักษณะที่เป็นแบบอย่างได้พึงประสงค์

สำหรับการวิจัยครั้งนี้การวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากว่าเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอายุ 15 ปีขึ้นไป มีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นการคิดแบบนามธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget โดยถ้าหากนักเรียนได้สัมผัสปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกนำเสนอ นักเรียนจะสามารถตั้งสมมติฐานและคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เพื่อนำมาปรับใช้กับตนเองให้มากที่สุด พัฒนาการเหล่านี้ควรค่อย ๆ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อไม่ให้พัฒนาการก้าวกระโดดที่อาจเป็นผลเสียต่อนักเรียนในภายหลัง แต่ควรค่อย ๆ พัฒนาไปที่ละขั้น เพื่อให้เป็นไปตามช่วงวัยที่ควรจะเป็น (Lall & Lall, 1983: 45-54)

1.5.2 การวัดและประเมินสำนึกสากล

สำนึกสากล (global-mindedness) จัดอยู่ในจิตสำนึกซึ่งถือเป็นมิติหนึ่งของเจตคติหรือทัศนคติ (attitude) ซึ่งเป็นภาวะสันนิษฐาน (constructs) เช่นเดียวกับคำว่าความคิดสร้างสรรค์ความวิตกกังวลหรือความรัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่สามารถอนุมานได้จากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออก (ณิชา ฉิมทองดี, 2550, น. 35) กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะของความตระหนักและความรับผิดชอบซึ่งครอบคลุมเจตคติ (attitude) กล่าวคือ ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการตอบสนองทั้งทางบวกคือการเผชิญหน้ากับสิ่งนั้น และการตอบสนองทางลบคือการหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น เนื่องจากเจตคติเป็นมโนภาพที่วัดได้ยากเมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่น ๆ นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการวัด และสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพที่จะกระตุ้นให้ได้มาซึ่งความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด

ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางการวัดและประเมินสำนึกสากลจึงต้องทำความเข้าใจความตระหนักที่จะส่งผลถึงความรับผิดชอบ อันึงความตระหนักรู้ (Awareness) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจว่าสิ่งนั้นมีอยู่ (Conscious of something) จำแนกและรับรู้ (Recognitive) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อน ประกอบกับความผิดชอบต่อตนเองที่จะสะท้อนพฤติกรรมสำนึกสากล จากความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความเอาใจใส่โดยไม่มีใครบังคับ ขยันหมั่นเพียร อดทน ซื่อสัตย์ ตรงเวลา ปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนปฏิบัติงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย รู้ จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี และความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน กล่าวคือ การยอมรับผลการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดี

และผลเสีย ไม่ขัดความรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยแนวทางการวัดและประเมินที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล มีนักรการศึกษาให้ ความหมายและนิยามไว้หลายท่าน ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2559, น. 34) กล่าวว่า เครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมี หลายประเภท ได้แก่แบบตรวจสอบรายการ มาตรฐานประเมินค่า แบบวัดเชิงสถานการณ์ การ สังเกตและการสัมภาษณ์ ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะ และความเหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด แตกต่างกันผู้ทำหน้าที่วัดผลทางด้านจิตพิสัยควรที่จะได้ทราบถึงลักษณะของเครื่องมือแต่ละ ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบตรวจสอบรายการ แบบตรวจสอบรายการเป็นการสร้างรายการ ของข้อความที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือ การปฏิบัติหรือองค์ประกอบที่ต้องการประเมินว่ามี หรือไม่มีแบบตรวจสอบรายการนิยมใช้ในการประเมินความสนใจของผู้เรียน เจตคติ องค์ประกอบ ส่วนตัว

2. มาตรฐานประมาณค่า มาตรฐานประมาณค่าแตกต่างจากแบบ ตรวจสอบรายการ กล่าวคือแบบตรวจสอบรายการต้องการทราบว่า มีหรือไม่มีในเรื่องนั้น แต่ มาตรฐานประมาณค่าต้องการทราบละเอียดยิ่งขึ้นว่ามีอยู่เพียงใด หรือมีในระดับใด เพื่อจัด อันดับคุณภาพในกาประมาณค่ากระบวนการ ผลผลิต และวัดองค์ประกอบนิสัยหรือลักษณะทาง จิตวิทยา เช่น ความสนใจค่านิยม การปรับตัว ความคิดเห็น เป็นต้น

3. แบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบวัดเชิงสถานการณ์เป็นการจำลอง หรือ สร้างเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ขึ้นแล้วให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองจะกระทำ หรือมีความเห็น อย่างไรต่อสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยปกติแล้วการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นอาจให้ ตอบสนองว่าตัวเขาเองจะทำอย่างไร หรือการให้เขาแสดงความคิดเห็นว่าตัวบุคคลในสถานการณ์ นั้นๆ จะทำอย่างไรการตอบอาจจะให้ผู้ตอบเขียน หรือบอกข้อความความคิดเห็นของตนเองหรืออาจจะ ให้เลือกตัวเลือกที่กำหนดให้ตอบก็ได้

4. การสังเกต การสังเกตเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัส ทั้ง 5 ในลักษณะของการเฝ้าดู ศึกษาเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งที่ สังเกต หรือพฤติกรรมของสิ่งที่เราต้องการศึกษาอาจเป็น ลักษณะบุคลิกภาพ การใช้คำพูด ภาษา ท่าทาง กิจกรรม ทักษะและความสามารถ รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

5. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยผู้รวบรวม ข้อมูลมีโอกาสพบปะสนทนากับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงและมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนทั้งสองฝ่ายคือผู้

สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะทำให้ได้ความรู้ ความจริง เกี่ยวกับพฤติกรรม องค์ประกอบ เจตคติบุคลิกภาพ ท่วงที วาจา อุปนิสัย ปฏิภาณไหวพริบ นับว่าเป็นวิธีการที่รวบรวม ข้อมูลได้ละเอียด

จากการศึกษาวิธีการวัดและประเมินสำนักสากลที่หลากหลาย เช่น การ สัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต แบบประเมินค่า แบบสอบถามรายการ และแบบวัดเชิง สถานการณ์ เพื่อให้สามารถวัดสำนักสากลได้สอดคล้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบวัด สำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายชนิดปรนัย เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งจะ กำหนดเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ และกำหนดตัวเลือกสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลาย ตัวเลือก 4 ระดับ (Rubrics) ซึ่งแต่ละตัวเลือกจะมีคะแนนไม่เท่ากัน จาก 1 ถึง 4 คะแนน การกำหนดสถานการณ์จะสร้างข้อคำถามที่นักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ไกลตัวนักเรียนจนเกินไป สอดคล้องกับ สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล (2562, น. 36-37) กล่าวว่า เนื่องจากสำนักสากลเป็นสิ่งที่ ปรากฏอยู่ในตัวบุคคล การวัดหรือประเมินด้วยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น จึงไม่อาจ สามารถสะท้อนจิตสำนึกสากลที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงของแต่ละบุคคลได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สอดคล้องกับสำนักสากลที่แท้จริงของบุคคลมากที่สุดหลักการประเมินด้วยการสร้างสถานการณ์ เมื่อมีสิ่งเร้าเป็นสถานการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองจะกระทำ หรือมีความเห็นอย่างไรต่อสถานการณ์ที่กำหนด

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล

1.6.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ณัฐภรณ์ หลาวทอง (2544) ได้ทำการศึกษาการพัฒนามาตรสำนักสากลตาม บริบทของสังคมไทย โดยกรอบความคิดของสำนักสากลที่ Hett (1993)เสนอไว้ มาพัฒนามาตร สำนักสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย พบว่า สำนักสากลตามบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ การยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรม การใส่ใจต่อประเด็น ปัญหาโลก การพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการเป็นสมาชิกของพลโลก มาตรฐานที่ พัฒนาขึ้นนี้มีความตรงและความเที่ยงสูง และพบว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตนักศึกษาในระดับ ปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาจํากัดรับของรัฐ จำนวน 1,739 คน โดยเฉลี่ยมีสำนักสากลใน ระดับปานกลาง

นิกา สุพิทักษ์ (2536, น. 32) ได้ทำการศึกษาจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก ของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 ตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งนำแนวคิดของ การสร้างรูปแบบการวัดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลกมาจากผลการวิจัยของ Hett (1993, p.

92) เป็นหลักและได้ให้คำนิยามของจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก (Global-mindedness) ว่าเป็นสภาวะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความเป็นพลโลก มีความคิดเห็นในทางบวกต่อความเป็นพลโลก และมีการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักการของความเป็นพลโลก โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่าจิตสำนึกเป็นมิติด้านหนึ่งของเจตคติและกล่าวว่าการศึกษานี้จำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

สุธาสนี โกมลดิษฐ์ (2548, น. 12) ได้ทำการศึกษาสำนึกสากลของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยใช้เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีสำนึกสากลในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้คือ 1) ด้านการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก 2) ด้านการเป็นสมาชิกพลโลก 3) ด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันโดยสันติ และ 4) ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และผลการเปรียบเทียบสำนึกสากลของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำแนกตามเพศ และระดับชั้นปี พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ณิชา ฉิมทองดี (2550, น. 187) ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนึกสากลของเยาวชน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสำนึกสากลของเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนึกสากลของเยาวชน การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนจำนวน 2,124 คน จัดการสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม เยาวชนมีคะแนนสำนึกสากลอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก การพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการเป็นสมาชิกพลโลก ตามลำดับ การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสำนึกสากลไว้ในหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดด้วยการคิดวิเคราะห์ การคิดวิพากษ์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา ในด้านครูผู้สอน ควรส่งเสริมให้มีสำนึกสากล โดยบรรจุเนื้อหาสำนึกสากลไว้ในหลักสูตรวิชาชีพครูและจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมจัดการศึกษาและสนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีสำนึกสากลให้มากขึ้น สื่อมวลชนควรรับผิดชอบต่อข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอ นอกจากนี้ยังมี ข้อเสนอแนะว่า

กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม และสถาบันสังคมอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลของเยาวชน

ปาจารย์ รัตนานุสนธิ์ (2556, น. 90) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้องค์ประกอบความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบวัดองค์ประกอบความเป็นพลโลกของนักเรียน พบว่า ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบด้านการประพฤติตน องค์ประกอบด้านการปฏิสัมพันธ์ในสังคม องค์ประกอบด้านการลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และองค์ประกอบด้านการตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล (2562, น. 65-73) ได้ทำการศึกษาโครงการ เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: การพัฒนาจิตสำนักสากลของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในรายวิชาการวรรณคดีระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนวรรณคดีตามแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาจิตสำนักสากลด้านความรับผิดชอบแบบประเมินจิตสำนักสากลด้านความรับผิดชอบ งานเขียนสะท้อนความรู้สึก แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนักสากลของผู้เรียนภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมีคะแนนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเทียบกับก่อนเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีแสดงออกถึงการมีจิตสำนักสากลอย่างเต็มรูปแบบได้อันเนื่องมาจากยังขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับในระดับสังคมโลก นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาจิตสำนักสากลของผู้เรียนผ่านทางกระบวนการปรับเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดในการมองโลกของผู้เรียนจากการรับรู้ความแตกต่างทางความคิด วัฒนธรรม และเชื้อชาติ รวมทั้งการนำตัวเองไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีประเด็นขัดแย้งต่าง ๆ ตามบทบาทใน 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านเนื้อหาของงานเขียน ด้านกิจกรรมการสอน ด้านผู้สอน ด้านกลุ่มสนับสนุนและเครือข่ายผู้เรียนและด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล

เกษกนก วรรณวัลย์ (2562, น. 3) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมสำนักสากลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำนักสากลของนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 แห่ง ตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถาม พัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมสำนึกสากลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มเป้าหมายคือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง ตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คนและกลุ่มควบคุม 20 คน ผลการวิจัยพบว่า สำนึกสากลของนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยในราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า LBCPA Instructional Model ประกอบด้วย ขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) นำเข้าสู่บทเรียน 2) ระดมสมอง 3) การเรียนรู้ร่วมกัน 4) นำเสนอผลงาน 5) ประเมินผลงาน

1.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Hett (1993, p. 96) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดสำนึกสากล โดยพัฒนาเครื่องมือวัดสำนึกสากล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนิสิตกับความรู้สึกในการติดต่อสัมพันธ์ความสนใจและความรับผิดชอบต่อชุมชนโลก รวมทั้งพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมตามทฤษฎีดังกล่าวด้วย ผลการศึกษาพบว่า เครื่องมือนี้ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญด้านสำนึกสากลหลายประการ ดังนี้ 1) นิสิตหญิงมีสำนึกสากลสูงกว่านิสิตชาย 2) นิสิตที่เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศอื่นมีสำนึกสากลสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียน 3) นิสิตที่ลงเรียนวิชาเกี่ยวกับโลกศึกษาตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไปเข้าร่วมในโปรแกรมหรือกิจกรรมนานาชาติ มีเพื่อนจากประเทศอื่นหรือต่างวัฒนธรรมตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีสำนึกสากลสูง 4) ผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองหรือมีแนวคิดแบบเสรีนิยมจะมีสำนึกสากลสูง 5) นิสิตที่เคยใช้เวลามากกว่า 9 สัปดาห์ในต่างประเทศมีสำนึกสากลสูงกว่าผู้ไม่เคยไปหรือใช้เวลาอยู่เพียงระยะสั้นๆ

Zong and Farouk (1999) ได้ทำการศึกษาผลของการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับโลก สำนึกสากลและการเรียนการสอนเกี่ยวกับโลก โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นฐานเพื่อที่จะพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับโลกและความเป็นนานาชาติตามข้อกำหนดของสภาสังคมศึกษาแห่งชาติและสภารับรองมาตรฐานหลักสูตรครูศึกษาแห่งชาติ โครงการดังกล่าวจัดขึ้นสำหรับนักศึกษาครูก่อนประจำการวิชาเอกสังคมศึกษา ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในมลรัฐฟลอริดาตอนใต้ กลุ่มควบคุมเป็นนักศึกษาครู จำนวน 14 คนที่เข้าเรียนโปรแกรมโลกศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบเดิม คือ การบรรยายการอภิปรายในชั้นเรียนและการนำเสนอ ส่วนกลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาครูจำนวน 9 คนที่เข้าเรียนโปรแกรมโลกศึกษาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นฐานเป็น

เวลา 5 สัปดาห์ นักศึกษากลุ่มนี้ต้องทำแบบทดสอบสำนึกสากลของเฮทท์ (Hett) ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ.1993 และแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้เรื่องโลก(ETS, 1981) ในชั้นเรียน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ สุ่มนักศึกษาครูจากทั้งสองกลุ่มจำนวน 4 คน สำหรับทำการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อสำรวจ ทรรศนะต่อโลกโดยให้ฝึกสอนตามหลักสูตรสังคมศึกษา 10 สัปดาห์ การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบ 3 ประการ คือ 1) นักศึกษาครูในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความรู้เรื่องโลกสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ 2) นักศึกษาครูทั้งสองกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบสำนึก สากลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3) นักศึกษาครูทั้ง 4 คนได้สอดแทรกทรรศนะต่อโลกใน รายวิชาประวัติศาสตร์อเมริกาและประวัติศาสตร์โลกให้แก่นักเรียนระหว่างการฝึกสอน

Woody (1999) ทำการวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลัง ทัศนคติ และการรับรู้หลักการสำนึก สากลโดยการศึกษารายงานการประเมินตนเองและวัดระดับสำนึกสากลของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาในมลรัฐจอร์เจียจำนวน 186 แห่ง เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ สำนึกสากลในโรงเรียนผลการวิจัยพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างเพศชาย การเป็นชาว คอเคเซียน กับสำนึกสากลนอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์กับประชาชนในวัฒนธรรมอื่น และ ประสบการณ์ด้านการศึกษากับโลกในวิทยาลัยเป็นปัจจัยด้านภูมิหลังที่มีความสำคัญที่สุดต่อ การมีสำนึกสากล รวมทั้งพบว่าโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับสำนึกสากลสูงจะเป็นการสอบเกี่ยวกับ โลกมากกว่าโรงเรียนอื่นด้วย

Hersey (2012) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกสากลในมุมมองของผู้นำ โรงเรียนในหลักสูตรการศึกษาระดับต้นที่เปิดหลักสูตรนานาชาติ (IB Primary Years Programme, PYP) สำหรับเด็กนักเรียนอายุระหว่าง 3 ถึง 12 ปี กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 373 คน จาก 75 ประเทศทั่วโลกโดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาจิตสำนึกสากลทั้ง 5 ด้าน ตามโมเดลของ Hett (1993) นอกจากนี้ยัง พบว่า ตัวแปรด้านข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายมีความสัมพันธ์กัน เช่น ประสบการณ์ในการ ท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้ภาษาที่สองและ ระยะเวลาของประสบการณ์การสอน โดยผล การศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้พัฒนาจิตสำนึกของผู้นำโรงเรียนในหลักสูตรการศึกษาระดับต้นที่ เปิดหลักสูตรนานาชาติทั่วโลก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนึกสากลทั้งในประเทศไทยและ ต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเป็นส่วนใหญ่ทั้งในประเทศไทยและ ต่างประเทศ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามประเมินค่า เพื่อศึกษาระดับระดับสำนึกสากลในบริบท กลุ่มเป้าหมายของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา นักศึกษา ครู และกลุ่มเป้าหมายที่มีภูมิหลังต่างกัน

แต่ยังขาดการพัฒนาและศึกษาแนวทางการพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องพบว่าแต่ละงานวิจัยมีองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันซึ่งได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ความหมาย และลักษณะของสำนักสากล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) ได้รับความสนใจขึ้นเมื่อประเทศฟินแลนด์ในฐานะประเทศที่เป็นผู้นำทางการศึกษา ได้เป็นประเทศที่มีผลคะแนนสูงสุดในการสอบระดับนานาชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

การสอบระดับนานาชาติ ของ The OECD's Programme for International Student Assessment (PISA) ที่ประเมินด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จากนักเรียน ที่มีอายุ 15 ปี และการทดสอบระดับนานาชาติอื่น ๆ เช่น โครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เทียบกับนานาชาติ (Trends in International Mathematics and Science Study; TIMSS) ของ โครงการสมัชชานานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (International Association for the Evaluation of Educational Achievement; IEA) Symeonidis and Schwarz (2016, p. 33) การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีการประกาศเป็นทางการในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์โดยมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการเรียนรู้ที่นำปรากฏการณ์ในสังคมที่เกิดขึ้นจริง มาเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนจะต้องทำการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างรอบด้าน นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการแบบองค์รวมของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยศึกษาแบบบูรณาการทางความรู้ในทุกเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้อย่างสมเหตุสมผล ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายต่อตัวของนักเรียน (Daehler & Folsom, 2016; Zhukov, 2015; พงศธร มหาวิจิตร, 2560; อรพรรณ บุตรกัตตัญญู, 2561)

2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

แนวคิดพื้นฐานสำคัญของแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) และการเรียนรู้แบบสืบสอบผ่านกระบวนการลงมือแก้ปัญหา และคิดแก้ปัญหา ปัจจุบันการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเริ่มเป็นที่แพร่หลายในประเทศไทย โดยมีนักวิชาการต่างประเทศ Silander (2015) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการศึกษาที่นำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษา โดยการสังเกตปรากฏการณ์แบบองค์รวมของโลกร่วมกัน โดยอาศัยมุมมองที่หลากหลายโดยใช้หลักการบูรณาการข้ามวิชา นอกจากนี้ พงศธร มหาวิจิตร (2560, น. 42) และ อรพรรณ บุตรภักดิ์ (2561, น. 352) กล่าวไปในทิศทางเดียวกัน คือ การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหัวข้อหรือประเด็นเรื่องแบบองค์รวมมากกว่าจะแยกเป็นรายวิชา ผ่านการสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการแบบ Topical Learning และ Thematic Learning ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้โดยนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ผ่านการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนสำรวจมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่หลากหลายเชิงสหวิทยาการ ค้นคว้าข้อมูลตามความสนใจอย่างเป็นองค์รวม เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์จากข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอดจากนั้นจึงสร้างองค์ความรู้หรือลงข้อสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการสืบสอบผ่านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.3 แนวคิด ทฤษฎี และลักษณะสำคัญพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นจุดเริ่มต้นปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) เป็นการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง constructivism ที่มีหลักการว่าผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองเพื่อแสวงหาความรู้โดยผ่านกระบวนการคิด ตามสิ่งที่ตนเองสนใจ ซึ่งครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ วิธีการสอนโดยที่ผู้เรียนแต่ละคนสร้างความหมายของตนเองซึ่งเกิดจากการสร้างความรู้ ผ่านความคิดของตนเองจากการประมวลประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ ผ่านกระบวนการกลุ่มด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเรียนรู้ผ่านการยอมรับสิ่งใหม่ๆ เชื่อมโยงและเปรียบเทียบบทสรุปของตัวเองกับผู้อื่นเพื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่ (ทิศนา ขัมมณี, 2557; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ & พเยาว์ ยินดีสุข, 2548) ทั้งนี้เมื่อ PhenoBL ถูกนำมาใช้ในการเรียนรู้ผ่านบริบทของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มก็จะ

ช่วยส่งเสริมแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Socio-Constructivist) และทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคม (Socio-Cultural Learning Theories) ที่เห็นว่าข้อมูลความรู้ไม่ใช่เพียงเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล แต่เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดบริบทแห่งคลังความรู้ ซึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคมนั้น ครอบคลุมประติสัทธิกรรมทางวัฒนธรรมหลายอัน ได้แก่ ระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา เครื่องมือการคิดรูปแบบต่าง ทั้งนี้ไม่จำเป็นว่าผู้เรียนจะต้องสร้างขึ้นใหม่ แต่สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้และเครื่องมือที่มีอยู่แล้ว (Silander, 2015; พงศธร มหาวิจิตร, 2562, น. 42)

Silander (2015, p. b) ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ควรต้องออกแบบการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่หลากหลายตลอดจนสอดคล้องกับทักษะต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแบบข้ามสาระวิชา ตัวอย่างเช่น หัวข้อ เกี่ยวกับมนุษยชาติ (human) สหภาพยุโรป (European Union) สื่อและเทคโนโลยี (media and technology) น้ำ (water) และพลังงาน (energy) การเรียนรู้แบบนี้มีจุดเริ่มต้นที่แตกต่างจากวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่แบ่งความรู้ออกเป็นรายวิชา ทำให้การเรียนรู้แคบ เพราะเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่จะสนใจศึกษาเป็นเพียงบางแง่มุมเท่านั้น หรือศึกษาเนื้อหาแบบแยกส่วน

พงศธร มหาวิจิตร (2560, น. 43) และ อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561, น. 352-353) ซึ่งถูกอ้างอิงอย่างแพร่หลายประเด็นการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานในบริบทประเทศไทยและต่างประเทศ กล่าวว่าประกอบด้วย 5 มิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ความเป็นองค์รวม (Holistic) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinary) ของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยให้ความสำคัญกับการสำรวจผ่านปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง

2. สภาพจริง (Authenticity) การใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียนและมีความสำคัญกับชุมชน ทฤษฎีและข้อมูลมีคุณค่าโดยทันทีเมื่อได้ใช้ สภาพแวดล้อมที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริงมากกว่าในชั้นเรียนปกติ

3. บริบท (Contextuality) การเรียนรู้ปรากฏการณ์จากสิ่งที่เป็นระบบซึ่งมีความหมายในบริบทและฉากอย่างเป็นธรรมชาติ โดยปรากฏการณ์ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้แต่ต้องค่อนข้างไม่ชัดเจนและคลุมเครือเมื่อผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเอง

4. การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Inquiry learning) ในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนต้องตั้งคำถามของแต่ละคนด้วยตนเองและร่วมกันสร้างความรู้ระหว่างกระบวนการเรียนรู้ด้วย

5. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมมติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ มีครูอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และให้แนวทางแก่ผู้เรียนให้กลายเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinarity) โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งให้ความสำคัญกับการสำรวจผ่านปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นหลากหลายทางการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะเกิดความรู้ขึ้นระหว่างกระบวนการเรียนรู้ด้วยมุมมองแบบองค์รวม

2.4 ความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน Silander (2015) กล่าวว่า ความสำคัญของการเรียนรู้แบบของการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีดังนี้

1. เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ในสภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในหลากหลายมุมมองแบบองค์รวม โดยใช้ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นมาบูรณาการกันอย่างเหมาะสมเพื่อศึกษาหรือหาคำตอบที่อยากรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้น

2. เริ่มต้นการเรียนรู้จากการตั้งคำถามหรือปัญหาซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการจัดแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานคือ การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) เพื่อทำให้นักเรียนได้ร่วมกันหาความรู้หรือหาคำตอบสำหรับปรากฏการณ์ที่สนใจซึ่งปัญหาและคำถามที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันระดมความคิดและร่วมกันหาคำตอบด้วยตัวนักเรียนนั้นจะทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างแท้จริง

3. เป็นการเรียนรู้แบบหยั่งลึก โดยหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นสังคมและสอดคล้องกับชีวิต ซึ่งมีความซับซ้อนกว่าปัญหาทั่วไปในตารางเรียนต้องอาศัยการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อน โดยต้องมีการประยุกต์ใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ประกอบกับการแสวงหาความรู้ใหม่ โดยไม่ได้จำกัดเนื้อหาอยู่ในสาระวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้นและนำความรู้หรือข้อมูลมาเชื่อมโยงกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมที่นอกเหนือไปจากภายในห้องเรียน

4. กระบวนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบวิธีต่างๆ รวมทั้งแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ จะถูกนำไปประยุกต์เข้ากับปรากฏการณ์หรือใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งการที่นักเรียนได้ฝึกประยุกต์ใช้ความรู้แหล่งข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการศึกษาหรือแก้ปัญหานั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการระดมองค์ความรู้ใหม่และนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายลึกซึ้งต่อตัวเอง

5. การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงมากขึ้น เพราะนักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดด้วยตนเองอย่างเต็มที่ในการเสาะแสวงหาข้อมูลความรู้รวมทั้งแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมซึ่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงนั้นจะเป็นกุญแจสำคัญของการประยุกต์ใช้ความรู้ในห้องเรียนนำไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า สำคัญของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนมากกว่าครูผู้สอน มีกระบวนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบวิธีต่าง ๆ รวมทั้งแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ จะถูกนำไปประยุกต์เข้ากับปรากฏการณ์หรือใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง นั้นช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงมากขึ้น เพราะนักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดด้วยตนเองอย่างเต็มที่ในการเสาะแสวงหาข้อมูลความรู้รวมทั้งแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

2.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน มุ่งเน้นการบูรณาการของเนื้อหาสาระวิชาที่หลากหลายและเป็นประเด็นหัวข้อเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ข้อเท็จจริงและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่สนใจอย่างลึกซึ้ง โดยได้มีนักการศึกษาเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไว้หลากหลาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

ตาราง 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานจากการศึกษาจากนักวิชาการและนักการศึกษา

ร.น.	นักวิชาการและนักการศึกษาที่เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน					
	Daehler and Folsom (2016)	Islakhiyah et al. (2017)	Nielsen (2018)	Tongsoong and Jermtaisong (2021)	ตะวัน ไชยวรรณ and กุลธิดา นุกุลธรรม (2564)	วิภาพรรณ พินดา and วิภาดา พินดา (2565)
1	เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ	การสังเกตปรากฏการณ์	ขั้นกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถาม	เลือกปรากฏการณ์	เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ	เลือกปรากฏการณ์สังคมที่น่าสนใจ
2	วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียน	การให้คำอธิบายเบื้องต้น	ขั้นสืบเสาะความรู้	วิเคราะห์หาคำตอบ	วิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียน	สังเกตปรากฏการณ์สังคมร่วมกัน
3	วางลำดับกิจกรรม	การสำรวจตรวจสอบ	ขั้นทดลองเพื่อหาคำตอบ	วางแผนศึกษา	ดำเนินการศึกษาค้นคว้า	สืบค้นข้อมูลปรากฏการณ์สังคม
4	วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน	การประมวลผลคำอธิบายสุดท้าย	ขั้นตรวจสอบ	ประยุกต์ใช้	สังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป	ดำเนินการตามแผนที่วางไว้
5		การให้เหตุผล	ขั้นอธิบายผล	นำเสนอ	ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนผ่านการอธิบาย	นำเสนองานและสะท้อนคิด
6						ประเมินตามสภาพจริง

จากตาราง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาคำอธิบายขั้นตอนและความสอดคล้องกันของคำสำคัญตามขั้นตอนที่นักวิชาการและนักการศึกษากล่าวร่วมกัน 3 คนขึ้นไป เพื่อพัฒนาเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีแนวทางการจัดการเรียนรู้และขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ นักเรียนสังเกตและเลือกศึกษาปรากฏการณ์ที่น่าสนใจตามความตกลงร่วมกันของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ ทั้งนี้การเลือกปรากฏการณ์เพื่อศึกษาจะมีผ่านมิติคุณธรรม จริยธรรม ความขัดแย้ง วิฤตการณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง อารยธรรม หรืออื่น ๆ

ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา นักเรียนตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการระดมความคิดว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องใดได้บ้างจากปรากฏการณ์ หรืออะไรบ้างที่จะทำให้เข้าใจในปรากฏการณ์นี้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหาคำตอบ นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและออกแบบการสำรวจตรวจสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปรากฏการณ์ เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนอธิบาย ออกแบบการนำเสนอ ประมวลหลักฐาน ความรู้และผลการสำรวจค้นคว้าที่ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขหรืออธิบายต่อปรากฏการณ์ร่วมกัน เพื่อสื่อสารความเข้าใจของตนเองที่มีต่อปรากฏการณ์ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ

ขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนสนใจเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ จากนั้นเสนอคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้

2.6 ข้อดีหรือประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ความน่าสนใจของปรากฏการณ์เป็นฐาน ไม่ได้ทำให้รายวิชาหายไปจากหลักสูตร แต่เป็นตัวเสริมที่ทำให้รายวิชามีความหมายมากขึ้น โดยครูและนักเรียนร่วมกันพัฒนาโครงการโดยอาศัยแหล่งความรู้ต่าง ๆ และบูรณาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และความเข้าใจในความเป็นสากล (Zhukov, 2015; พงศธร มหาวิจิตร, 2562, น. 75)

ชลธิป สมาหิต (2562) อธิบายถึงข้อดี ดังนี้

1. เด็กเรียนรู้ด้วยความสุข เพราะองค์ความรู้ที่เด็กจะได้รับเกิดจากความต้องการของเด็กที่สนใจใน ประเด็นที่เกิดขึ้นภายใต้ปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
2. เด็กมีทัศนคติต่อการเรียนรู้ เพราะเด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ จะทำให้เด็กมีแรงจูงใจในการเรียน
3. เด็กจะตระหนักรู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่มีความหมายในชีวิต เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
4. เด็กมีสังคมเพราะได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อน มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว ทำให้เกิดการเรียนที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเอง
5. เด็กจะรักการสืบค้นหาความรู้และได้รับการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21
6. เด็กได้พัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร
7. เด็กจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สรุปได้ว่า ข้อดีหรือประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงซึ่งเกิดจากการสังเกต ความสนใจเฉพาะตัว ซึ่งมีประสิทธิผลต่อการรับรู้คุณค่าและความหมายในประเด็นการเรียนรู้ซึ่งมาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนโลก ขณะเดียวกันยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผ่านการสื่อสารจนลงข้อสรุปร่วมกันถึงองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น ด้วยทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเชื่อมโยงถึงการเข้าใจการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความเข้าใจในความเป็นสากล

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

พงศธร มหาวิจิตร (2562, น.. 73) ได้ทำการศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุก ในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียน ในภาคต้น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 27 คน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจำนวน 7 แผน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อนำไปทดลองใช้แล้วปรากฏว่า นิสิตมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับดีมาก และนิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

เชษฐชาติรี นวลขำ และ ยศวีร์ สายฟ้า (2563, น. 71) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อพฤติกรรมการรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมการรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนพัฒนาการรู้ดิจิทัลของนักเรียน ประถมศึกษา พบว่า เมื่อใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิด นักเรียนมีพัฒนาการในแต่ละรายพฤติกรรมของการรู้ดิจิทัลที่แตกต่างกัน

วรรณวลี เจนประเสริฐ (2564, น. ค) ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์แบบวัดจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์แบบสังเกตพฤติกรรมในการใช้รูปแบบฯ และแบบวัดพึงพอใจการใช้รูปแบบฯ ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนจิตสำนึกในการจัดการขยะ เป็นศูนย์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิเคราะห์การสังเกตพฤติกรรมการใช้รูปแบบฯ มีค่าเฉลี่ย 4.01 อยู่ในระดับดี ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจิตสำนึกและคะแนนพฤติกรรมการใช้รูปแบบฯ คะแนนจิตสำนึกหลังเรียนสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการใช้รูปแบบฯ สูง

ชฎาพร ทับบุญ และ อ้อมธจิต แบนศรี (2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบ ดำเนินตามกระบวนการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ 2) ศึกษาความ

พึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .052 และผลการศึกษาคความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ญาณานิป วงศ์สุภา (2564, น. 427) ได้ทำการศึกษาศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิด แบบวัดการเรียนรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิด มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สกุลทิพย์ พรหมรังกาและอัจฉรา ศรีพันธ์ (2568) ได้ทำการศึกษาศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองลงมือปฏิบัติวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาสังคม สะท้อนคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เชื่อมโยงเนื้อหาสู่บริบทชีวิตจริง วัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก เป็นพลเมืองโลกที่มีความฉลาดทางสังคม

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

Daehler and Folsom (2016) ได้ทำการศึกษา การทำความเข้าใจวิทยาศาสตร์: การเรียนรู้ด้วยปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลและทักษะใหม่มาใช้กับปรากฏการณ์จะช่วยให้อ่านข้อมูลใหม่นั้น ๆ มีคุณค่าสำหรับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกิดความรู้ได้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนทำงานเหมือนนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร นักเรียนไม่ต้องรอครูผู้สอนที่จะให้คำตอบ แต่นักเรียนหาคำตอบและวิธีการแก้ปัญหาออกแบบ การสืบสวนอธิบายสิ่งที่ต้องการอยากรู้เพื่ออธิบายและถามคำถามใหม่ด้วยตนเอง วิธีการนี้ต้องการความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้น เป็นผู้สร้างความรู้และผู้แก้ปัญหาได้

Islakhiyah et al. (2017, p. 175) ได้ทำการศึกษาการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ เรื่องแสง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามการสร้างคำอธิบาย การสัมภาษณ์ และการสังเกต ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า หลังการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คะแนนเฉลี่ยของการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีความชัดเจนขึ้น จากคะแนน N-gain ที่ 0.40 ซึ่งรวมอยู่ใน ระดับกลาง และขนาด d-effect 3.6 ซึ่งถูกรวมอยู่ในกลุ่มสูง เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ ช่วยให้ผู้เรียนหาหลักฐานในการสนับสนุนข้อกล่าวอ้างอย่างมีเหตุผล ผ่านกิจกรรมการสังเกตและการตรวจสอบ การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการสร้างคำอธิบายของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มคำอธิบายที่ไม่ถูกต้องเป็นกลุ่มที่ถูกต้องสมบูรณ์ นักเรียนได้พัฒนาการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์จากการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

Nguyen (2018) ได้ทำการศึกษาการเรียนรู้ด้วยปรากฏการณ์เป็นฐานในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของฟินแลนด์และเวียดนามสำหรับภาษาอังกฤษในฐานะชาวต่างชาติ ผลการศึกษาพบว่า การให้ครูมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและมีความหมายในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมองค์ความรู้ที่สำคัญที่นักเรียนพึงมี ตลอดจนสามารถพัฒนาอารมณ์สังคมของนักเรียนได้เป็นอย่างดีด้วย

Prakash Naik (2019) ศึกษาการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานในฟินแลนด์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกับครูผู้สอนภาษาฟินแลนด์ มุมมองของผู้ฝึกสอนและผู้นำโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (PhBL) และการนำไปใช้เป็นแนวทาง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด ผลการศึกษา พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนและกำกับโดยผู้เรียน แม้ประเทศฟินแลนด์จะคืบหน้าในการตอบสนองความต้องการของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงผ่านการศึกษา แต่ยังคงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและแรงจูงใจเพื่อดำเนินการต่อไป

Akkas and Eker (2021) ได้ทำการศึกษาผลของวิธีการเรียนรู้ตามปรากฏการณ์ที่มีต่อการรับรู้ปัญหาของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จากมาตรวัดไปเปรียบเทียบกับกลุ่มอิสระด้วยการทดสอบค่า t และเมื่อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนของนักเรียน ขนาดผลของ

การ พบความแตกต่างได้จากการดูค่า "d" ของโคเฮน นอกจากนี้ เมื่อนำคะแนนการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมเพื่อหาว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามคะแนนการทดสอบหลังเรียนหรือไม่ จากสิ่งบ่งชี้ที่ได้รับในตอนท้ายของกิจกรรมการสอนการวิจัยที่ดำเนินการตามแนวทางการเรียนรู้ตามปรากฏการณ์ทำให้ระดับการรับรู้ปัญหาของนักเรียนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มทดลอง

Tongsoong and Jermtaisong (2021, p. 343) ได้ทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของ STEAMeducation ร่วมกับการเรียนรู้ตามปรากฏการณ์ เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางฟิสิกส์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ แบบดั้งเดิม เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในวิชาฟิสิกส์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ผ่านการผสมผสานระหว่าง STEAM Education และ Phenomenon-based learning และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางฟิสิกส์ หลังเรียนผ่าน STEAM education ผสมผสานกับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์และแบบดั้งเดิม ตัวอย่างวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบประเมินงานสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางฟิสิกส์สำหรับนักเรียนที่เรียนรู้ผ่านการผสมผสานระหว่าง STEAM Education และ Phenomenon-based learning สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์สามารถพัฒนาและเสริมสร้างสำนึกสากลกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้รวมถึงนักเรียนยังได้พัฒนาความรู้ ทักษะ กระบวนการและเจตคติพิจารณาจากแนวคิดหลักการของการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการความรู้เพื่อออกแบบการปฏิบัติและสะท้อนผลการปฏิบัติตลอดจนสะท้อนคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเห็นคุณค่าของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

3. รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน

โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภายใต้การดูแลของสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (พีไอเอ็ม) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยองค์กร (Corporate University) ที่ได้รับการสนับสนุนจาก บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผ่านรายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากมีประเด็นเนื้อหาที่เหมาะสมและสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่กำหนดจากองค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีคำอธิบายรายวิชาและผลการเรียนรู้ของรายวิชา ดังนี้

ศึกษา วิเคราะห์ ที่มาของการพัฒนาที่ยั่งยืน ความสำคัญและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 ประการ ได้แก่การจัดความยากจน การจัดความหิวโหย การมีสุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม ความเท่าเทียมทางเพศ การจัดการน้ำและสุขาภิบาล การเข้าถึง พลังงานสะอาดการจ้างงานที่มีคุณภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจ การมีโครงสร้างพื้นฐานของ อุตสาหกรรมและนวัตกรรมที่ดี การลดความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาเมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่าง ยั่งยืน การสร้างแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร และทรัพยากรทางทะเล การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก การมีสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก รวมถึงความร่วมมือที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาสังคม ในปัจจุบันและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการให้ประสบการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดการ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยการใช้ภาพ ข่าว สถานการณ์ต่าง ๆ กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา กระบวนการ ปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญของการปฏิบัติการเพื่อพัฒนา สังคมให้สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน และพัฒนาประเทศ มีส่วนร่วมในการ พัฒนาสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจเพื่อเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป

ผลการเรียนรู้

1. เข้าใจความหมาย แนวคิด และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. วิเคราะห์ความต้องการของสังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
3. ตระหนักถึงความสำคัญและเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
4. อธิบายแผนการความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
5. ยกตัวอย่างแนวทางในการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การพัฒนาสังคมให้มีความเหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

ตาราง 3 โครงสร้างและประเด็นเรื่อง (Theme) ของรายวิชา ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	ประเด็นเรื่อง (Theme)	เวลา (คาบ)
1	People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์	1,2, 5	การจัดความยากจน การจัดความหิวโหย การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม และความเท่าเทียมทางเพศ	5
2	Prosperity : เศรษฐกิจและความมั่นคง	1,2,3,5	พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ การจ้างงานที่มีคุณภาพ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำ เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน	4
3	Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1,2,3,5	การจัดการน้ำและสุขาภิบาล แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก	4
4	Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา	2,3,4,5	สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก องค์กรและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	5
สอบปลายภาค				2
รวม				20

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยศึกษาผ่านรายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และโครงสร้างรายวิชาสาระสำคัญจากการศึกษาเอกสาร ดังนี้

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (Brundtland, 1987, p. 41) การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเน้นการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หรือเรียกอีกอย่างว่า วาระพัฒนา 2030 (Agenda 2030) เป็นเป้าหมายระดับโลกจำนวน 17 เป้าหมายที่สมาชิกสหประชาชาติ 193 ประเทศร่วมกันกำหนด โดยให้คำมั่นว่าทุกประเทศต้องร่วมกันผลักดันประเด็นเหล่านี้เพื่อให้ทุกคนบนโลก มีชีวิตที่ดีทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ภายในระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2573 (ค.ศ. 2016-2030) (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2564, น. 22-23; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ดังนี้

เป้าหมายที่ 1: ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

เป้าหมายที่ 2: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3: สร้างหลักประกันการมีสุขภาพะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย

เป้าหมายที่ 4: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ 5: บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน

เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้ สำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7: สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10: ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13: ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ปันฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศ บนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดิน และฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17: เสริมความเข้มแข็งให้แก่งlobalizationและการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาทั้ง 17 เป้าหมาย สะท้อนมิติความยั่งยืน' (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และอีก 2 มิติ คือ มิติด้านสันติภาพ และสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา ที่เชื่อมโยงทุกมิติของความยั่งยืนไว้ด้วยกัน รวมเป็น 5 มิติ องค์การสหประชาชาติแบ่งเป้าหมาย 17 ข้อ ออกเป็น 5 กลุ่ม (เรียกว่า 5 Ps) ประกอบด้วย

People (มิติด้านสังคม): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1 ถึง 5

Prosperity (มิติด้านเศรษฐกิจ): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 7 ถึง 11

Planet (มิติด้านสิ่งแวดล้อม): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 6 12 และ 15

Peace (มิติด้านสันติภาพและสถาบัน): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16

Partnership (มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 17

จากความหมายและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่าเนื้อหาความสัมพันธ์กับรายวิชา ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับโครงสร้างและสาระสำคัญของรายวิชา ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับโครงสร้างและสาระการเรียนรู้ของรายวิชา ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ผลการเรียนรู้	ประเด็นเรื่อง (Theme)	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
1	People : สังคม และ ความเป็นอยู่ ของมนุษย์	1,2,5	การจัดความยากจน การจัดความหิวโหยการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม และความเท่าเทียมทางเพศ	1, 2, 3, 4, 5
2	Prosperity : เศรษฐกิจ และ ความมั่นคง	1,2,3,5	พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ การจ้างงานที่มีคุณภาพ และการเติบโตทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำ เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน	7, 8, 9, 10, 11
3	Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม	1,2,3,5	การจัดการน้ำและสุขาภิบาล แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก	6, 12, 13, 14, 15

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	ประเด็นเรื่อง (Theme)	เป้าหมาย การพัฒนา ที่ยั่งยืน
4	Peace/ Partnership : สันติภาพและ ความร่วมมือ เพื่อการ พัฒนา	2,3,4,5	สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก องค์การและ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	16, 17

จากตาราง สรุปได้ว่า ผู้วิจัยพิจารณา ประเด็นเรื่อง (Theme) จากประเด็นที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงสถานการณ์ปัจจุบัน ความเป็นสากล และครอบคลุมกับ 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์, เศรษฐกิจ และความมั่นคง, Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และสันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 การศึกษาความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยศึกษาความหมาย และลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อสัมภาษณ์ความเหมาะสมของความหมายและลักษณะสำนักสากล ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังนี้ ครูสังคมศึกษา จำนวน 2 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกและการเสริมสร้างสำนักสากล จำนวน 3 คน ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ความเหมาะสมของความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย และลักษณะสำนึกสากล แล้วนำมาสร้างและกำหนดเป็นเบื้องต้นของร่างความหมาย และลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ผู้วิจัยสร้างข้อคำถาม แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบบมีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาศึกษาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถามพร้อมทั้งขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความหมายของสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ทำการแก้ไขแล้วไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยดำเนินการติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิ ล่วงหน้า 1-2 สัปดาห์ ก่อนนัดหมายเพื่อให้สัมภาษณ์พร้อมกับส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ ซึ่งออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล ระยะเวลาที่ใช้ประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2567 ผ่านโปรแกรม Google meet, Zoom, Line VDO call และการสัมภาษณ์โดยตรง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปอุปนัย (Induction) ด้วยการนำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบข้อมูลตีความและให้ความหมายด้วยการนำข้อความสำคัญมาจัดหมวดหมู่ เพื่อให้ได้ความหมายและคุณลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับความหมายและลักษณะสำนึกสากลที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็นเบื้องต้น โดยเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขตัดลดทอนคำที่มีความหมายซ้ำซ้อน ปรับคำและการสื่อความให้ชัดเจนและกระชับมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียด ดังนี้

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษาความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (Documentary Analysis) มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจาก Hett (1993), Frazier (1985), Oxfam (2006), Ferreira (2011), และ Coulson et al. (2019) ได้ผลการศึกษาด้วยการสังเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อกำหนดเป็นข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

1. สำนึกสากล หมายถึง การเห็นคุณค่าจากความรู้สึกนึกคิดด้วยการมองโลกว่าตนเองเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลกจากผลของการกระทำด้วยความรับผิดชอบต่อโลก ใส่ใจต่อประเด็นปัญหาในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับทุกสรรพสิ่งผ่านความร่วมมือและการพึ่งพาอาศัยกัน ชื่นชมยินดีต่อคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผ่านความรู้และเจตคติตามแต่ละปัจเจกชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 องค์ประกอบและนิยามลักษณะ ดังนี้

2.1 ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง เห็นคุณค่าและชื่นชมวัฒนธรรมอื่น ๆ ไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว สนใจเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมหรือภาษาต่างประเทศ มีความต้องการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับคนต่างชาติหรือต่างวัฒนธรรม

2.2 ด้านการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก หมายถึง เชื่อมโยงความสำคัญ สาเหตุและผลของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก ทั้งประเด็นปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน และปัญหาที่เกิดขึ้นในมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.3 ด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก หมายถึง เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ตลอดจนอยู่ร่วมกันโดยสันติในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคมโลกด้วยสันติภาพ และเคารพในสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์คนอื่น ๆ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ ครูอาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกและการเสริมสร้างสำนึกสากล โดยมีประสบการณ์ตามความเชี่ยวชาญมากกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง พร้อมแนบเอกสารนิยามความหมายและองค์ประกอบสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสังเคราะห์เอกสารเป็นเบื้องต้น (Documentary Analysis)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิ ล่วงหน้า 1-2 สัปดาห์ ก่อนนัดหมายเพื่อให้สัมภาษณ์พร้อมกับส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ ซึ่งออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล ระยะเวลาที่ใช้ประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2567 ผ่านโปรแกรม Google meet, Zoom, Line VDO call และการสัมภาษณ์โดยตรง มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

1. นิยามความหมายสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกับนิยามความหมายที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

“บางประเด็นใส่คำอื่นเข้าไปอีกนิดจะทำให้สมบูรณ์ขึ้น การยอมรับความหลากหลายใส่ใจประเด็นปัญหา การพึ่งพาอาศัยกันมันสามารถเชื่อมโยงไปได้ถึงคำว่าความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืน สิ่งหนึ่งที่จะทำให้พวกนี้เชื่อมโยงกันได้คือการใช้เทคโนโลยี เพราะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การสร้างความเข้าใจ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 . ตุลาคม 2567: สัมภาษณ์)

“ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ใส่ใจต่อประเด็นปัญหา การพึ่งพาอาศัย ความครอบคลุมของนิยามศัพท์สามารถนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ได้ ไม่ได้กำกวมจนต้องตีความ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“สำนึกเป็นการคิดที่กำกับกระทำ ลักษณะคล้ายการรู้คิด และสำนึกเป็นขั้นที่สูงกว่าเห็นคุณค่า นิยามสำนึกสากลน่าจะต่อนิยามให้กว้าง เพื่อให้ครอบคลุม

พฤติกรรมพลเมือง และกระชับความร่วมมือถึงความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งให้ชัดเจน คำว่าเห็นคุณค่า และชื่นชมมีอยู่ซ้อนกัน อันที่จริงแล้วต้องขาดกับกันถ้าเหมือนกันอย่างนั้นก็จะเห็นคุณค่าหนึ่ง อันหนึ่ง ชื่นชมอันหนึ่ง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้แก้ไขเพิ่มเติม ลดทอนข้อความที่มีความซ้ำซ้อนเกินความจำเป็น กล่าวคือ มีความหมายเดียวกันกับคำที่ใช้ในบริบทก่อนหน้านี้ รวมถึงทบทวนคำวลีสำคัญ โดยพิจารณาถึงพฤติกรรมเชิงการรู้คิด

2. การสังเคราะห์ลักษณะเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม, ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านการพึ่งพากันฐานะพลโลก

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันกับการสังเคราะห์ลักษณะสำคัญสากลเป็น 3 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม, ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านการพึ่งพากันฐานะพลโลก โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

“การยอมรับ คือ เห็นคุณค่า แล้วคุณค่านั้นมีความหลากหลายภายในตัว”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“แต่ละองค์ประกอบสามารถแตกออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เริ่มต้นจากการเห็นคุณค่า ไม่ได้เข้าข้างว่าของตัวเองดีที่สุด เมื่อมีการยอมรับก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ มันสอดคล้องกับการอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก ขึ้นอยู่กับว่าจะตีความอย่างไร หากมองถึงความเป็นสากลแต่ละมิติขององค์ประกอบก็ครอบคลุมหรือหากการใส่ใจประเด็นปัญหา มันก็เชื่อมโยงได้หมดว่าปัญหาด้านวัฒนธรรมหรือด้านการอยู่อยู่ร่วมกันมันเป็นองค์ประกอบสามเหลี่ยมที่สอดคล้องกันหมด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“ควรเฉพาะเจาะจงพฤติกรรม จริง ๆ ทั้ง 3 องค์ประกอบเป็นเจตคติ เช่น การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย เห็นคุณค่า สนใจเรียนรู้ มีความต้องการที่จะติดต่อสัมพันธ์ มันก็โอเคเหมาะสม แต่ครั้นมองว่ามันฟุ้งเฟ้อเกินไป หลายคำมันซ้ำซ้อนกันเราสามารถรวบให้เป็นคำเดียวได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“คำว่าใส่ใจ ผมคิดว่าใช้คำว่าตระหนักจะชัดเจนกว่า ใส่ใจต่อประเด็นอาจจะดูเบาไป หากจะเสนอก็จะเสนององค์ประกอบอีกด้านชื่อว่า การรับผิดชอบต่อการกระทำในฐานะพลเมืองโลก เพื่อให้เห็นผลของการกระทำและการปฏิบัติที่แท้จริงที่อาจแสดงออกมาให้เห็น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ตัดทอนข้อความที่มีความหมายซ้ำซ้อนกัน กระชับข้อความให้มากขึ้น และใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจเป็นรูปธรรม โดยใช้คำที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าคำว่าเห็นคุณค่าซึ่งเป็นข้อความเดิมที่สังเคราะห์มาเป็นเบื้องต้น

3. การนิยามความหมายลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม, ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านการพึ่งพากันในฐานะพลโลก ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันกับการนิยามความหมายลักษณะสำนึกสากล โดยผู้วิจัยนำเสนอรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

“การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เด็กต้องมีความเข้าใจก่อน ครูมองว่าเจตคติตัวนี้มันต้องมีเหมือนกับทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่าง การส่งเสริมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ก็คือเราจะเอาไปใช้ในการวัดก็ได้ว่าเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ครูว่าตรงเนี้ยมันตะไปหลายตัวมาก จนถึงยอมรับความหลากหลายและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 . ตุลาคม 2567: สัมภาษณ์)

“ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สนใจเรียนรู้วัฒนธรรมหรือภาษาต่างประเทศแต่ละท้องถิ่นในแต่ละชนชาติมันก็มีที่มาที่ไปที่ต่างกัน มองว่ามันคือการมองเห็นข้อดี ถ้าเราสอนเด็กให้มองว่าวัฒนธรรมแต่ละที่มันมีภูมิหลังและความเป็นมาที่มันต่างกันนั่นคือ Attitude ของเราที่มีต่อสิ่งนั้นต่างหากที่เขาเรียกว่า ไม่ได้มองในด้านลบ ชอบไม่ชอบคนละเรื่องแต่ในการเรียนรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรมมันเป็นส่วนหนึ่งของคำว่าพลเมืองที่เป็นพลโลกด้วยเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องชอบหรือไม่ชอบแค่เรียนรู้ แต่ว่าไม่ได้ตำหนิ คือเข้าใจที่มาที่ไป”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมันคือการที่เราเข้าใจความหลากหลายที่แตกต่างกัน เช่น เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ อายุ ช่างวัย ฐานะ แล้วเราตระหนักถึงความแตกต่างกันโดยปัจจัยบางอย่างแล้วเราก็กว้างตัวอย่างเหมาะสมกับผู้ท่ามกลางความหลากหลาย คือ อาจไม่ต้องไปสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นก็ได้ ไม่ต้องไปชื่นชมก็ได้ แต่เรายอมรับเราไม่เอาสิ่งนั้นเป็นปัจจัยในการคิดว่าเราจะเอาคนนั้นเพื่อรับเข้ามาทำงานใหม่ เราไม่เกลียด หรือเราไม่เอาเป็นปัจจัยไปสร้างข้อจำกัดระหว่างกัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้นิยามความหมายของการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเห็นได้ชัดและเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ใช้คำที่ระบุพฤติกรรมที่ชัดเจนมากขึ้น

3.2 ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

“การใส่ใจประเด็นปัญหาของโลก เด็กก็ต้องเข้าใจก่อนเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาของโลกก่อน นั่นคือต้องมีทักษะการแก้ปัญหา ถ้าเขาแก้ได้เขาก็จะคิดว่าฉันแก้ปัญหาได้มันดีขึ้นเพราะแบบนี้ มันดีขึ้น แก้ปัญหาแล้วก็ต้องมีส่วนร่วมด้วยนะก็คือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา อาจจะเพิ่มเรื่องของการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 . ตุลาคม 2567: สัมภาษณ์)

“การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก นักเรียนจะต้องสามารถมองเห็นหรือแสดงทัศนะ วิพากษ์ได้ว่าเราในฐานะที่เป็นหนึ่งคนที่เป็นสมาชิกของพลเมืองตรงนี้จะแสดงออกอย่างไร มันจะโยงไปเรื่อย ๆ ในเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หน่วยงานอะไรที่เข้ามาเกี่ยวข้องคืออย่างน้อยเด็กจะต้องรู้ว่าถ้าเราเป็นสมาชิกแล้วเราเห็นแบบนี้เราควรจะทำอย่างไรบ้างในบทบาทที่เราทำได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“ใส่ใจต่อประเด็นปัญหาของโลก ถ้าเราโฟกัสไปที่ประเด็นปัญหาบางเรื่องบางสถานการณ์ที่มันเกิดขึ้นในโลกมันไม่ได้เป็นปัญหา แต่เป็นเรื่องราวทั่ว ๆ ไป รับรู้ใส่ใจที่รู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นบนโลกก่อน จากนั้นก็คือเคราะห์ได้ว่าสถานการณ์เรื่องราวของในโลกมันสามารถเชื่อมโยงและมีอิทธิพลต่อผู้คนยังงั้น หรือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบยังงั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นปัญหาโลกแต่เป็นสถานการณ์และอื่นๆ ที่เป็นกลาง ๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก ปัจจัยและผลกระทบของ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับปัญหาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน มันได้เห็นว่าเขากำลังตระหนักถึงปัญหา ซึ่งข้าง หลังจากการตระหนัก สิ่งนั้นมันมีความรู้ อยู่เป็นเบื้องหลัง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดทอนนิยามขององค์ประกอบ กล่าวคือ การ ใส่ใจต่อประเด็นโลกเพื่อให้ครอบคลุมมากกว่าสถานการณ์โลกที่เป็นปัญหา หากแต่เป็น สถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกซึ่งมีอิทธิพลและเชื่อมโยงระหว่างกันระหว่างปัจจัยและผลกระทบของ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับปัญหาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน

3.3 ด้านพึงพากันฐานะพลโลก

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

“ด้านการพึงพาอาศัยและอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก เด็กต้องรู้ ในเรื่องของความรับผิดชอบก่อน เคารพกติกา นั้นหมายถึงว่าเห็นจุดดีและเห็นปัญหาของสังคมที่ เราอยู่ มันจะส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก ถ้าคนมีความเป็นพลเมืองที่ดีมันจะมีความ เป็นพลโลกที่ดีตาม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

“ด้านการพึงพาอาศัยกันในฐานะคนละโลกนะ มีการเห็นคุณค่า ของการอยู่ร่วมกัน มีการพึงพาอาศัยมันแปลว่าเห็นคุณค่าของการพึ่งพาอาศัยถูกปะ เพราะว่าอยู่ ร่วมกันอยู่แล้ว อันหนึ่งก็จะมีเห็นคุณค่าของการอาศัยร่วมกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติ แล้วก็เคารพ สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น จบแล้ว ได้สามอันพอดี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 . กันยายน 2567: สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้แก้ไขคำนิยามขององค์ประกอบให้มีความ ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็น กล่าวคือ ใช้ข้อความที่สะท้อนพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันอย่าง เป็นรูปธรรม โดยไม่ต้องตีความหมายเพื่ออ่านแล้วเข้าใจได้เลยอย่างทันที

1.2 การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยออกแบบขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำไปออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้ ครูสังคมศึกษา จำนวน 2 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การสอนสังคมศึกษา และการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ฉบับ คือ แบบตรวจสอบคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบประเมินคุณภาพการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้รายการประเมินคุณภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 สร้างข้อคำถามในแต่ละรายการประเมินคุณภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีรายการประเมิน ดังนี้ องค์ประกอบของหน่วยการจัดการเรียนรู้, สาระสำคัญ, จุดประสงค์การเรียนรู้, สาระการเรียนรู้, การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้, สื่อการเรียนรู้, การวัดและประเมินผล และภาพรวมของหน่วยการจัดการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ดังนี้ (โชติกา ภาชีผล, 2559, น. 342)

เกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้

5 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลผลการประเมินประสิทธิภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.3 นำแบบตรวจสอบคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรายการการประเมิน ข้อคำถาม เนื้อหา และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบตรวจสอบคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผู้เชี่ยวชาญซึ่งประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานฐาน จาก Daehler and Folsom (2016) , Islakhiyah et al. (2017), Nielsen (2018), Tongsoong and Jermtaisong (2021), ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม (2564), วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา (2565)

1.2 ผู้วิจัยออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มากำหนดเป็นขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ คือ นักเรียนสังเกตและเลือกศึกษาปรากฏการณ์ ที่น่าสนใจตามความตกลงร่วมกันของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ ทั้งนี้การเลือกปรากฏการณ์เพื่อศึกษาจะมีผ่านมิติ

คุณธรรม จริยธรรม ความขัดแย้ง วิฤตการณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง อารยธรรม หรืออื่น ๆ

ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา คือ นักเรียนตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการระดมความคิดว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องใดได้บ้างจากปรากฏการณ์ หรืออะไรบ้างที่จะทำให้เข้าใจในปรากฏการณ์นี้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหาคำตอบ คือ นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและออกแบบการสำรวจตรวจสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปรากฏการณ์ เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเข้าใจ คือ นักเรียนอธิบาย ออกแบบการนำเสนอ ประมวลหลักฐาน ความรู้และผลการสำรวจค้นคว้าที่ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขหรืออธิบายต่อปรากฏการณ์ร่วมกัน เพื่อสื่อสารความเข้าใจของตนเองที่มีต่อปรากฏการณ์ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ

ขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า คือ นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนสนใจเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ จากนั้นเสนอคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้

1.3 นำขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ออกแบบขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องและความเหมาะสมของขั้นตอน เพื่อปรับปรุง แก้ไข

1.4 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม และนำผลการปรับปรุงเพื่อพิจารณาอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง

1.5 นำขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปจัดทำหน่วยการจัดการเรียนรู้ด้วยตามแนวคิดปรากฏการณ์ เพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.6 สร้างหน่วยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดปรากฏการณ์ที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วย โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

ตาราง 5 หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หน่วยการเรียนรู้และประเด็นเรื่อง (Theme)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ประเด็นเรื่อง (Theme)	คาบ เรียน
ปฐมนิเทศจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และการวัดสำนักสากลครั้งที่ 1			1
1	People : สังคม และ ความเป็นอยู่ ของมนุษย์	คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความยากจน, ความหิวโหย, สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี, การศึกษาที่เท่าเทียมและความเท่าเทียมทางเพศ *การวัดสำนักสากลครั้งที่ 2	4
2	Prosperity : เศรษฐกิจ และ ความมั่นคง	เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน ทฤษฎีการย้ายถิ่น, การจ้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ, อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน, ความเหลื่อมล้ำ เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน *การวัดสำนักสากลครั้งที่ 3	4
3	Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม	ระบบนิเวศรอบโลกของเรา การจัดการน้ำและสุขภาพ, แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน, การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ, การใช้ประโยชน์จาก มหาสมุทร, ทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบ นิเวศทางบก *การวัดสำนักสากลครั้งที่ 4	4
4	Peace/ Partnership : สันติภาพและ ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา	เราร่วมมือกันฐานะพลโลก สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก, การเคารพสิทธิมนุษยชน และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน *การวัดสำนักสากลครั้งที่ 5	4
สรุปและสะท้อนคิดการเรียนรู้			1
รวมจำนวน			18

1.7 ตรวจสอบคุณภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยนำหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นและตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

ตรวจแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไข

1.8 นำหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.) พิจารณาตรวจสอบโดยประเมินคุณภาพของการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบบประเมินแบบมาตราส่วน ซึ่งผู้วิจัยนำผลจากการประเมินคุณภาพเพื่อหาประสิทธิภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ดังนี้ (โชติกา ภาชีผล, 2559, น. 342)

เกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้

5 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลผลการประเมินประสิทธิภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

พบว่า จากการประเมินคุณภาพการหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตาราง 6 การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากล
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	M	SD	ระดับคุณภาพ	ข้อเสนอแนะ
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วย People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์	4.69	0.53	เหมาะสมมาก ที่สุด	เชื่อมโยงประเด็นให้ครอบคลุม และสอดคล้องกัน โดยปรับ คำถามให้เหมาะสม จากนั้นเปิด โอกาสให้นักเรียนสะท้อนมุมมอง ที่หลากหลายหรือนำเสนอสิ่งใหม่ ที่ได้รับ ภายหลังการเรียนรู้หรือ ข้อค้นพบและนำไปใช้ประโยชน์ ได้
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วย Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง	4.63	0.52	เหมาะสมมาก ที่สุด	ควรเปิดโอกาสให้นักเรียน ตั้งคำถามที่ได้รับจากกิจกรรม การเรียนรู้หรือค้นคว้าโดยตั้ง ประเด็นคำถามที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4.73	0.47	เหมาะสมมาก ที่สุด	ขึ้นการตั้งคำถามหรือกำหนด ปัญหา สามารถรายละเอียด ที่นักเรียนเล่าประสบการณ์มาตั้ง เป็นประเด็นคำถามเพิ่มเติมได้
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา	4.69	0.48	เหมาะสมมาก ที่สุด	การนำเสนอภาพชาติพันธุ์ ควรวิเคราะห์ในประเด็นทาง วัฒนธรรม การผสมกลมกลืนของ ชาติพันธุ์มากกว่าประเด็น สัญชาติ

จากตาราง พบว่า คุณภาพการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของทุกหน่วย
การจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.63 – 4.73 ทุกหน่วยการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับ
เหมาะสมมากที่สุด

การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนา
 สำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประเด็นเรื่อง (Theme) การเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 7 ประเด็นการเรื่อง (Theme) หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

รายการ	ประเด็นเรื่อง (Theme)
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วย People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์	ความยากจน, ความหิวโหย, สุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดี, การศึกษาที่เท่าเทียมและความเท่าเทียม ทางเพศ
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วย Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง	ทฤษฎีการย้ายถิ่น, การจ้างงานและการเติบโตทาง เศรษฐกิจ, อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้าง พื้นฐาน, ความเหลื่อมล้ำ และเมืองและถิ่นฐานมนุษย์ ที่ยั่งยืน
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	การจัดการน้ำและสุขภาพ, แผนการบริโภคและ การผลิตที่ยั่งยืน, การรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สภาพอากาศ, การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร, ทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบ นิเวศทางบก
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการ พัฒนา	สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก, การเคารพสิทธิ มนุษยชนและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากตาราง พบว่า การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้มีประเด็นเรื่อง (Theme)
 ขอบคลุมมิติสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมถึงความร่วมมือกันของมนุษย์ สะท้อนผ่านหน่วย
 การจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วย People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่
 2 หน่วย Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet :
 ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peace/ Partnership :
 สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

2.7 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอผลต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ปริญญาณิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมอีกครั้ง

2.8 จัดทำหน่วยการจัดการเรียนรู้แบบสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยทดลองจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย เพื่อวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 แผนการเรียนศิลป์ วิชาเอกดิจิทัลมีเดีย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน การจัดการธุรกิจ และการจัดการธุรกิจดนตรี จำนวน 84 คน

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน ได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นนักเรียนแผนการเรียนศิลป์ วิชาเอก ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และการจัดการธุรกิจ
2. เป็นนักเรียนที่ยินยอมให้การเก็บข้อมูลตลอดการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินสำนักสากล เพื่อสร้างแบบวัดชนิดปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก ลักษณะแบบวัดเชิงสถานการณ์และกำหนดเกณฑ์ตัวเลือก 4 ระดับ (Rubrics) ตามลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความแตกต่างทาง

วัฒนธรรม ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านการพึ่งพากันฐานะพลโลก ทั้งนี้แต่ละตัวเลือกจะมีคะแนนไม่เท่ากัน จาก 1 ถึง 4 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics) ตามคุณลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายดังนี้

ตาราง 8 เกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics) ตามองค์ประกอบสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

คุณลักษณะ	เกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics)			
	4	3	2	1
ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	คิด เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ คุณค่า และการกระทำว่ามีผล ต่อ เนื้อ ถึง เรื่อง อื่น ๆ จาก เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใดความ หลากหลายทาง วัฒนธรรม	ตอบสนองหรือแสดง ความมีส่วนร่วมต่อ วัฒนธรรม พฤติกรรม และ ค่านิยมอื่น ๆ ถึง แม้ว่าจะแตกต่างไป จากตนเอง ซึ่งมีพื้นฐาน มาจากการยอมรับ วัฒนธรรม ความแตกต่าง	ยอมรับคุณค่าหรือผลของ การกระทำนั้น ๆ โดยการ อธิบายข้อดีหรือผลเชิง บวกในแง่วัฒนธรรม พฤติกรรม และค่านิยมที่ สามารถอยู่ร่วมกันได้แม้ แตกต่างกัน	อธิบาย ความ แตก ต่าง หลากหลายทาง วัฒนธรรม
ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก	คิด เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่าง สาเหตุ ปัญหา และ ผลกระทบที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่าง ๆ ที่ ก่อ ให้ เกิด การ เปลี่ยนแปลงเชิงบวก และเชิงลบจากการ กระทำ	ตอบสนองหรือมีส่วน ร่วมต่อแนวทางการ ขจัด ปัญหา ที่ อาจ นำไปสู่ผลกระทบในวง กว้าง	คาดการณ์ถึงปัญหาหรือ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นใน อนาคตจากผลของการ กระทำหรือสภาพปัญหาที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน	อธิบายข้อเท็จจริง สาเหตุของ สถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบน โลก
ด้านการพึ่งพากันฐานะพลโลก	คิดเชื่อมโยงคุณค่าของ ความร่วมมือ โดย อธิบายผลกระทบ ทางบวกและทางลบ ระหว่างบุคคล สังคม และประเทศเพื่อ สันติภาพและความ ยั่งยืน ตลอดจนความ สมดุลที่นำไปสู่การ ปฏิบัติ	ตอบสนองหรือแสดง ความมีส่วนร่วมรวมถึง ชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติ ตามบรรทัดฐานทาง สังคม ร่วม กัน เพื่อการดำรงชีวิตสันติ สุข	ยอมรับคุณค่าโดยการ อธิบายผลของการกระทำ ที่เหมาะสมหรือผลเชิง บวกต่อการอยู่ร่วมกันของ พลเมือง ตลอดจนการ คำนึงถึงเคารพสิทธิ เสรีภาพของมนุษย์	อธิบาย ความ ร่วม มือ ของ พลเมืองที่อาศัยอยู่ ร่วมกัน

2.4 นำเกณฑ์ตัวเลือก 4 ระดับ (Rubrics) ตามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านการพึ่งพากันฐานะพลโลก ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจแก้ไขความถูกต้อง ความเหมาะสมระหว่างตัวเลือกเพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไข

2.5 นำเกณฑ์ตัวเลือก 4 ระดับ (Rubrics) ตามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ด้าน ด้านการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านการพึ่งพากันฐานะพลโลก ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้ ครู อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การสอนสังคมศึกษา และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ก.) ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเกณฑ์ตัวเลือก (Rubrics) เพื่อความถูกต้องและความสอดคล้องระหว่างระดับของตัวเลือกกับนิยามลักษณะ ความชัดเจนของภาษา โดยพิจารณาตรวจสอบโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) โดยผลการพิจารณาความสอดคล้องต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงให้เรียบร้อยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามนั้นวัดหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดหรือไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ ผลปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ของทุกข้อคำถาม ซึ่งแปลผลว่าสามารถนำไปใช้ได้ (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ก.)

2.6 สร้างแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ชนิดปรนัยเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก โดยสร้างให้มีความสอดคล้องกับความหมาย และลักษณะสำนึกสากลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการประเมินด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 ชุด ดังนี้

ตาราง 9 แบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างเรียนจำนวน 5 ชุด

ลักษณะ สำนึกสากล	การวัดครั้งที่ 1		การวัดครั้งที่ 2		การวัดครั้งที่ 3		การวัดครั้งที่ 4		การวัดครั้งที่ 5	
	ที่ สร้าง	ใช้ จริง	ที่ สร้าง	ใช้ จริง	ที่ สร้าง	ใช้ จริง	ที่ สร้าง	ใช้ จริง	ที่ สร้าง	ใช้ จริง
1. ด้านยอมรับ ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
2. ด้านการใส่ใจ ต่อประเด็น โลก	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
3. ด้านพึ่งพา กันในฐานะพล โลก	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
รวม	12	9	12	9	12	9	12	9	12	9

จากตาราง แบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 ชุด โดยฉบับที่นำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีชุดละ 9 ข้อ ตามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้านการใส่ใจต่อประเด็นโลกและด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก

ทั้งนี้แบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และนิยามของลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งหมดทุกฉบับ 45 ข้อ ทั้งนี้ทุกชุดจะมีระยะเวลาและจำนวนข้อของการทำแบบวัดเท่ากัน

2.7 นำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดและเกณฑ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะพร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.8 นำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบวัด โดยพิจารณาความถูกต้องของลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความชัดเจนของภาษา โดยพิจารณาตรวจสอบโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) นำมาวิเคราะห์ผลการพิจารณาความสอดคล้องที่ต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงให้เรียบร้อยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดหรือไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเก็บไว้ใช้ และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผลปรากฏว่า แบบวัดทุกฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้องทุกฉบับอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แปลว่าสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้ (ดูรายละเอียดได้ในตารางภาคผนวก ก.)

2.9 นำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนนำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ในกลุ่มเป้าหมาย

2.10 นำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละฉบับ ซึ่งเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะต้องอยู่ในระดับดีซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2559, น.137 - 150) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นทุกฉบับอยู่ระหว่าง 0.62 - 0.68 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้ (ดูรายละเอียดได้ในตารางภาคผนวก ก.)

2.11 จากนั้นนำคะแนนจากแบบวัดสำนึกสากลสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผ่านการทดลองใช้ (try out) มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างชุดที่ 1- 5 โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ดังตาราง

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดสำนึกสากลสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับก่อนเรียน หลังเรียน และฉบับระหว่างเรียนชุดที่ 1 -5

แบบวัด สำนึก สากล	ฉบับ การวัดครั้งที่ 1	ฉบับ การวัดครั้งที่ 2	ฉบับ การวัดครั้งที่ 3	ฉบับ การวัดครั้งที่ 4	ฉบับ การวัดครั้งที่ 5
การวัดครั้งที่ 1	-	0.70*	0.54*	0.41*	0.43*
การวัดครั้งที่ 2		-	0.44*	0.55*	0.53*
การวัดครั้งที่ 3			-	0.75*	0.75*
การวัดครั้งที่ 4				-	0.77*
การวัดครั้งที่ 5					-

*p-value < .05 (n = 30)

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดสำนึกสากลสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับการวัดครั้งที่ 1 -5 ด้วยด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficients) มีความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของแบบวัดสำนึกสากลรายคู่ พบว่า ทุกคู่มีค่าสหสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.41 – 0.77 แปลความหมายได้ว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางไปจนถึงสูง (Bart, 1999) ซึ่งหมายถึง แบบวัดแบบวัดสำนึกสากลสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งนำไปใช้ในการทดลองได้

2.12 นำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ขอข่ายเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สังคมและความเป็นอยู่ของมนุษย์: People ประเด็นเรื่อง ความยากจน, ความหิวโหย, สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี, การศึกษาที่เท่าเทียมและความเท่าเทียมทางเพศ

2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจ และความมั่นคง: Prosperity ประเด็นเรื่อง ทฤษฎีการย้ายถิ่น, การจ้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ, อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน, ความเหลื่อมล้ำ และเมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน

3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม: Planet ประเด็นเรื่อง การจัดการน้ำและสุขภาพ, แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน, การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ, การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร, ทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา: Peace/ Partnership ประเด็นเรื่อง สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก, การเคารพสิทธิมนุษยชนและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบทดลอง (experimental Design) เนื่องจากไม่ได้มีการสุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่ม โดยประยุกต์ใช้แบบแผนอนุกรมเวลาอย่างง่าย (Simple Time-series-series Design) (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2561; 145 น.) โดยมีกลุ่มทดลองจำนวน 1 กลุ่ม รวมทั้งหมด 18 คาบ โดยทำการวัดก่อนเรียน จำนวน 1 ครั้ง และวัดระหว่างการเรียนรู้ จำนวน 4 ครั้ง รวมการวัดทั้งหมด 5 ครั้ง เพื่อนำผลการวัดไปวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measurement) มีลักษณะของแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ตาราง 11 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	การวัด ครั้งที่ 1	ทดลอง	การวัด ครั้งที่ 2	ทดลอง	การวัด ครั้งที่ 3	ทดลอง	การวัด ครั้งที่ 4	ทดลอง	การวัดครั้งที่ 5
E	Obs ₁	Tx ₁	Obs ₂	Tx ₂	Obs ₃	Tx ₃	Obs ₄	Tx ₄	Obs ₅

ความหมายของสัญลักษณ์ มีดังต่อไปนี้

E แทน กลุ่มทดลอง

Obs₁₋₅ แทน การวัดสำนึกสากล

Tx₁₋₄ แทน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้เวลา 18 สัปดาห์ รวม 18 คาบ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

1.1 ผู้วิจัยสร้างหน่วยการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ผู้วิจัยเตรียมสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

1.3 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

1.4 ประสานงานกับอาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ เพื่อกำหนดตารางสอน และขอบเขตเนื้อหาในการทดลองใช้การจัดการเรียนรู้

2. ก่อนการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยแนะนำให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายปฐมนิเทศ แจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และทำการวัดสำนักสากลครั้งที่ 1

3. ดำเนินการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อศึกษาประสิทธิผลสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 16 คาบเรียน ในระหว่างจัดกิจกรรมให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบวัดสำนักสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างต่อเนื่อง 4 คาบเรียน ต่อแบบวัด 1 ครั้ง

4. หลังการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้วสัปดาห์ที่ 18 ผู้วิจัยให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายสรุปและสะท้อนคิดการเรียนรู้

5. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือวิจัย มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated Measurement MANOVA) โดยการวิเคราะห์จากพัฒนาการสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากแบบวัดสำนักสากลทั้ง 5 ครั้ง

1.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนวณค่าสถิติข้างต้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเกณฑ์การให้คะแนนของตัวเลือก (Rubrics) สำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.5 การหาค่าความสัมพันธ์ของแบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

1.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated Measurement MANOVA) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในลักษณะของพัฒนาการสำนักสากลเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาความแตกต่างและความเหมือนของการแสดงความคิดเห็นต่อนิยามและตีความหมาย และสังเคราะห์เนื้อหาส่วนที่มีร่วมกันด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบความเรียง และสร้างข้อสรุปอุปนัย (Induction)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ตอน เพื่อให้สอดคล้องตามความมุ่งหมายการวิจัยและการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 ผลพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ผลการศึกษาผลการศึกษาความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

หลังจากผู้วิจัยได้นำความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้กำหนดไว้เป็นเบื้องต้นไปสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถสรุปเป็นผลการสังเคราะห์ความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ดังตาราง

ตาราง 12 ผลการสังเคราะห์ความหมายและลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภายหลังจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็น	ผลการสังเคราะห์ภายหลังจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
ความหมาย สำนึกสากล	การที่บุคคลรู้คิดเหตุผลโดยสามารถกำกับการกระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืน
ลักษณะ สำนึกสากล ทั้ง 3 ด้าน	ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม อธิบายประโยชน์ของความแตกต่างและไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว โดยสนใจเรียนรู้และทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเอง
	ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก เชื่อมโยงอิทธิพลของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเกี่ยวกับความสำคัญปัจจัยและผลที่มีต่อผู้คนทั้งประเด็นที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
	ด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก เห็นคุณค่าของความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยกันของผู้คนบนโลกตามบทบาทหน้าที่ด้วยการเคารพสิทธิและเสรีภาพระหว่างกันที่ก่อให้เกิดสันติภาพ

1.2 ผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยความสัมพันธ์ของขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังตาราง

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ของขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่เสริมสร้างสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน	ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	สำนึกสากล
ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์	นักเรียนเลือกปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงโลกและความแตกต่างของผู้คนในบริบทที่หลากหลาย	- ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม - ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก
ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา	นักเรียนตั้งคำถามถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อปรากฏการณ์ ผลกระทบหรือประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน	- ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก - ด้านพึ่งพากันฐานะพลโลก
ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหาคำตอบ	นักเรียนสืบค้นความหลากหลายและความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละประเด็นที่ศึกษาซึ่งส่งผลต่อการวางแผนและตัดสินใจแก้ไขปัญหา	- ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก - ด้านพึ่งพากันฐานะพลโลก
ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเข้าใจ	นักเรียนอธิบายด้วยการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า การสื่อสารความเข้าใจของตนเอง และถ่ายทอดมุมมองของผู้คนที่ตนเองศึกษาถึงภูมิหลังที่แตกต่าง	- ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม - ด้านพึ่งพากันฐานะพลโลก
ขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า	นักเรียนการสะท้อนคิดคุณค่าของความแตกต่างและตลอดจนแนวทางการปฏิบัติด้วยบทบาทของตนเองและผู้อื่นตามความรับผิดชอบ	- ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม - ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก - ด้านพึ่งพากันฐานะพลโลก

จากตาราง สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่เสริมสร้างสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ สัมพันธ์กับสำนึกสากลด้านยอมรับความแตกต่างทาง

วัฒนธรรม และด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา สัมพันธ์กับ
 สำนักสากลด้านใส่ใจต่อประเด็นโลกและด้านพึงพากันฐานะพลโลก ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหา
 คำตอบ สัมพันธ์กับสำนักสากลด้านใส่ใจต่อประเด็นโลกและด้านพึงพากันฐานะพลโลก ขั้นที่ 4.
 การตรวจสอบความเข้าใจ สัมพันธ์กับสำนักสากลด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและ
 ด้านพึงพากันฐานะพลโลก และขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า สัมพันธ์กับสำนักสากล
 ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านพึงพากันฐานะพลโลก

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็น ฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

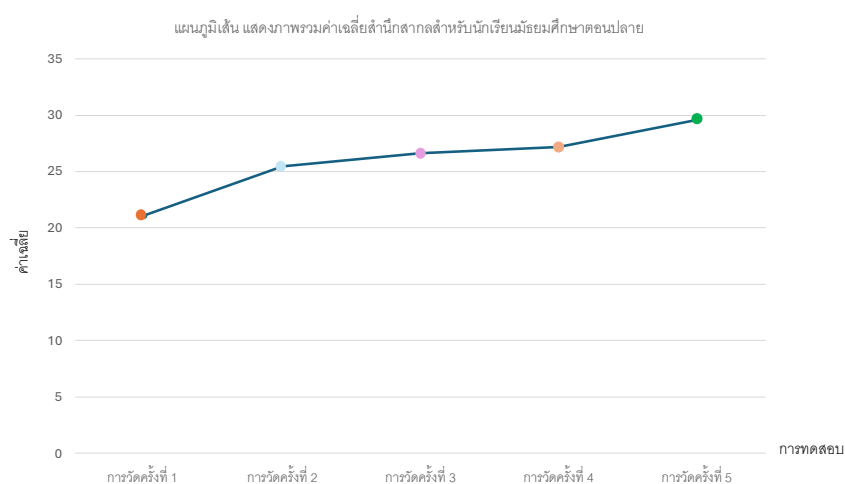
การศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อ
 สำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการนำผลการออกแบบหน่วยการ
 จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วยการจัดการเรียนรู้ จากนั้นทำการวัดทั้งหมด
 5 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์พัฒนาการสำนักที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ โดยนำเสนอ
 ผลการวิจัย ดังนี้

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการสำนักสากลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05 ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์ได้จากภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำนักสากล
 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากการทดสอบจำนวน 5 ครั้ง ได้ดังตาราง

ตาราง 14 ภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำนักสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
 ปลาย ระหว่างเรียนเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

การทดสอบ (n=25)	คะแนนเต็ม (maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
การวัดครั้งที่ 1	36	21.08	4.16
การวัดครั้งที่ 2	36	25.48	3.91
การวัดครั้งที่ 3	36	26.64	3.67
การวัดครั้งที่ 4	36	27.16	3.61
การวัดครั้งที่ 5	36	29.60	2.27

จากตาราง พบว่า ค่าเฉลี่ยสำนึกสากลของนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกครั้งตามลำดับ ดังนี้ การวัดครั้งที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.08 (S.D. 4.16) การวัดครั้งที่ 2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.48 (S.D. 3.91) การวัดครั้งที่ 3 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.64 (S.D. 3.67) การวัดครั้งที่ 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.16 (S.D. 3.61) และการวัดครั้งที่ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.60 (S.D. 2.27) และมีการกระจายค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ลดลงซึ่งแปลผลได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการสำนึกสากลเป็นไปในทิศทางเดียวกันและคะแนนพัฒนาการมีความใกล้เคียงกันรวมถึงแตกต่างกันลดน้อยลง

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิเส้นแสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยสำนึกสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

จากแผนภูมิเส้น พบว่า ค่าเฉลี่ยการทดสอบด้วยแบบวัดสำนึกสากลระหว่างเรียนจำนวน 5 ครั้ง พิจารณาได้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการสำนึกสากลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงกับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพหุนาม (Repeated measure MANOVA) ผู้วิจัยดำเนินการพิจารณาข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

1. ตรวจสอบความปกติของการแจกแจงสำหรับตัวแปรตามด้วยการทดสอบ Shapiro-Wilk test ซึ่งเหมาะสมกับขนาดกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก คือ ต่ำกว่า ($<$) 50 ($n = 25$) ผลการทดสอบ พบว่า มีการแจกแจงไม่ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อย่างไรก็ตามแม้ข้อมูลบางส่วนจะมีการแจกแจงไม่ปกติ แต่เนื่องจากสถิติ Repeated Measures MANOVA สามารถใช้ในกรณีที่มีการละเมิดข้อตกลงความเป็นปกติเมื่อขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่เล็กจนเกินไป ผู้วิจัยจึงตัดสินใจดำเนินการวิเคราะห์ต่อ

2. ทดสอบ Compound Symmetry ของความสัณฐานโดย จาก Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่มีการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น ($W = .599$, $\chi^2(9) = 9.453$, $p = .396$) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถใช้การวิเคราะห์ Sphericity Assumed ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสำหรับความสัณฐานระหว่างเรียนเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	Partial η^2
ระยะเวลา	97.344	1	97.344	42.281	.000	.638
ความคลาดเคลื่อน	55.256	24	2.302			

จากตาราง พบว่า ความสัณฐานระหว่างเรียนเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 05 ($F(1, 24) = 42.281$, $p < .000$, $\eta^2 = .638$) จากนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ต่อไป

ตาราง 16 ผลการทดสอบรายคู่สำหรับนักสากการวัดครั้งที่ 1 – 5 เมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
ปรากฏการณ์เป็นฐานด้วยวิธีบอโนเฟอโรนี

การวัด		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
	ค่าเฉลี่ย	21.08	25.48	26.64	27.16	29.60
ครั้งที่ 1	21.08	-	-1.400*	-11.840*	-1.960*	-2.840*
ครั้งที่ 2	25.48		-	-.440	-.560	-1.440*
ครั้งที่ 3	26.64			-	-.120	-1.000*
ครั้งที่ 4	27.16				-	-.880*
ครั้งที่ 5	29.60					-

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตาราง พบว่า ผลการทดสอบการวัดซ้ำรายคู่ของสำนักสาก พบว่า เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการวัดครั้งที่ 1 – 5 นักเรียนมีพัฒนาการของสำนักสากทิศทางที่สูงขึ้น
อย่างเป็นลำดับ ทั้งนี้การทดสอบรายคู่ พบว่า การวัดครั้งที่ 1 แตกต่างกับครั้งที่ 2 – 5 การวัด
ครั้งที่ 2 แตกต่างกับครั้งที่ 5 การวัดครั้งที่ 3 แตกต่างกับครั้งที่ 5 และการวัดครั้งที่ 4 แตกต่าง
กับครั้งที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสำนักสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานรายด้านจากการวัดครั้งที่ 1- 5

สำนักสากล	การวัด	M	S.D.
ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	การวัดครั้งที่ 1	7.04	1.54
	การวัดครั้งที่ 2	8.44	1.26
	การวัดครั้งที่ 3	8.88	1.27
	การวัดครั้งที่ 4	9.00	1.29
	การวัดครั้งที่ 5	9.84	0.83
ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก	การวัดครั้งที่ 1	7.04	1.51
	การวัดครั้งที่ 2	8.48	1.23
	การวัดครั้งที่ 3	8.88	1.27
	การวัดครั้งที่ 4	8.92	1.29
	การวัดครั้งที่ 5	9.72	0.98
ด้านพึงพากันฐานะพลโลก	การวัดครั้งที่ 1	7.00	1.35
	การวัดครั้งที่ 2	8.56	1.66
	การวัดครั้งที่ 3	8.88	1.33
	การวัดครั้งที่ 4	9.24	1.36
	การวัดครั้งที่ 5	10.00	1.00

จากตาราง พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสำนักสากลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานรายด้านสูงขึ้นทุกด้าน ดังนี้

ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การวัดครั้งที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.04 (S.D. = 1.54) การวัดครั้งที่ 2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.44 (S.D. = 1.26) การวัดครั้งที่ 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.88 (S.D. = 1.27) การวัดครั้งที่ 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 (S.D. = 1.29) และการวัดครั้งที่ 5 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.84 (S.D. = 0.83) พิจารณาได้ว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกครั้งที่ตามลำดับ

ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก การวัดครั้งที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.04 (S.D. = 1.51) การวัดครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.48 (S.D. = 1.23) การวัดครั้งที่ 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.88 (S.D. = 1.27) การวัดครั้งที่ 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.92 (S.D. = 1.29) และการวัดครั้งที่ 5 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.72 (S.D. = 0.98) พิจารณาได้ว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกครั้งตามลำดับ

ด้านพึงพากันในฐานะพลโลก การวัดครั้งที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.00 (S.D. = 1.34) การวัดครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.56 (S.D. = 1.66) การวัดครั้งที่ 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.88 (S.D. = 1.33) การวัดครั้งที่ 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.24 (S.D. = 1.36) และการวัดครั้งที่ 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.00 (S.D. = 1.00) พิจารณาได้ว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกครั้งตามลำดับ

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสำนักสากลายด้าน

แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p	Partial η^2
ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม						
ระยะเวลา	108.112	4	27.028	19.09	.000	.443
ความคลาดเคลื่อน	135.888	96	1.416			
ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก						
ระยะเวลา	97.072	4	24.268	17.266	.000	.418
ความคลาดเคลื่อน	134.928	96	1.405			
ด้านพึงพากันในฐานะพลโลก						
ระยะเวลา	122.928	4	30.732	17.659	.000	.424
ความคลาดเคลื่อน	167.072	96	1.740			

จากตาราง พบว่า สำนักสากลเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์ ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ($F(4, 96) = 19.09, p < .000, \eta^2 = 0.443$), ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก ($F(4, 96) = 17.266, p < .000, \eta^2 = 0.418$), ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก ($F(4, 96) = 17.659, p < .000, \eta^2 = 0.424$) จากการวิเคราะห์พิจารณาได้ว่ามีความแตกต่างกันของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบรายคู่ เพื่อหาความแตกต่างของการวัดแต่ละครั้ง

ตาราง 19 ผลการทดสอบรายคู่สำหรับนักสากลรายด้านเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานด้วยวิธีบอนเฟอโรนีจากการวัดครั้งที่ 1- 5

การวัด	ค่าเฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
		7.04	8.44	8.88	9.00	9.84
ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม						
ครั้งที่ 1	7.04	-	-1.400*	-1.840*	-1.960*	-2.840*
ครั้งที่ 2	8.440		-	-.440	-.560	-1.440*
ครั้งที่ 3	8.880			-	-.120	-1.000*
ครั้งที่ 4	9.000				-	-.880*
ครั้งที่ 5	9.840					-
ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก						
การวัด	ค่าเฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
		7.04	8.48	8.88	8.92	9.72
ครั้งที่ 1	7.04	-	-1.440*	-1.840*	-1.880*	-2.680*
ครั้งที่ 2	8.480		-	-.400	-.440	-1.240*
ครั้งที่ 3	8.880			-	-.040	-.840*
ครั้งที่ 4	8.920				-	-.800
ครั้งที่ 5	9.720					-
ด้านพึงพากันในฐานะพลโลก						
การวัด	ค่าเฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
		7.00	8.560	8.880	9.240	10.00
ครั้งที่ 1	7.00	-	-1.560*	-1.880*	-2.240*	-3.000*
ครั้งที่ 2	8.560		-	-.320	-.680	-1.440*
ครั้งที่ 3	8.880			-	-.360	-1.120*
ครั้งที่ 4	9.240				-	-.760
ครั้งที่ 5	10.00					-

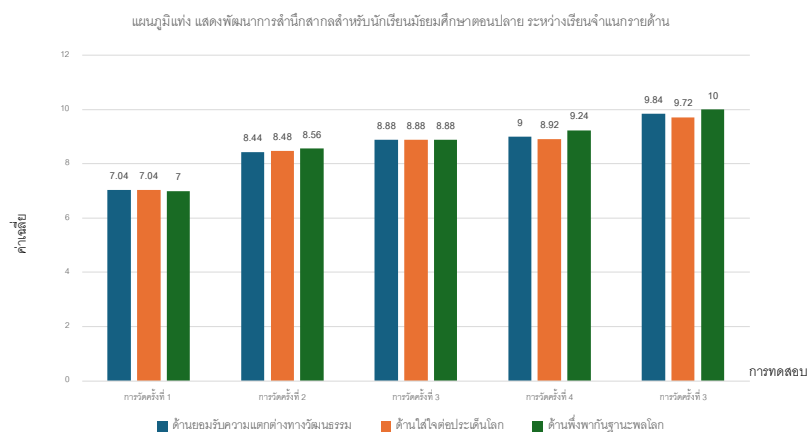
หมายเหตุ * $p < .05$

จากตาราง ผลการทดสอบรายคู่สำหรับนักสากลรายด้านเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานด้วยวิธีบอนเฟอโรนี ผู้วิจัยนำเสนอผล ดังนี้

ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การทดสอบรายคู่สำนักสากลด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีพัฒนารายคู่สำนักสากลด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมทิศทางสูงขึ้น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้การวัดครั้งที่ 1 แตกต่างกับการวัดครั้งที่ 2 – 5 การวัดครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และ 4 แตกต่างกับครั้งที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก การทดสอบรายคู่สำนักสากลด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก มีพัฒนารายคู่สำนักสากลด้านใส่ใจต่อประเด็นโลกทิศทางสูงขึ้น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้การวัดครั้งที่ 1 แตกต่างกับการวัดครั้งที่ 2 – 5 การวัดครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 แตกต่างกับครั้งที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านพึงพากันในฐานะพลโลก การทดสอบรายคู่สำนักสากลด้านพึงพากันในฐานะพลโลก มีพัฒนารายคู่สำนักสากลด้านพึงพากันในฐานะพลโลกทิศทางสูงขึ้น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้การวัดครั้งที่ 1 แตกต่างกับการวัดครั้งที่ 2 – 5 การวัดครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และ 4 แตกต่างกับครั้งที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแท่งแสดงพัฒนาการสำนักสากล
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างเรียน จำแนกรายด้าน

จากแผนภูมิแท่ง พบว่า พัฒนาการสำนักสากลเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จากค่าเฉลี่ยรายด้านด้วยการทดสอบระหว่างเรียนจำนวน 5 ครั้ง พิจารณาได้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการสำนักสากลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงกับนักเรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุป อภิปรายผลออกเป็น 2 ตอน เพื่อให้สอดคล้องตามความมุ่งหมายการวิจัยและการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำเสนออภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ผลการศึกษาคความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

สำนักสากล หมายถึง การที่บุคคลรู้คิดเหตุผลโดยสามารถกำกับการกระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะสมาชิกคนหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืน ซึ่งมีลักษณะสำนักสากล จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม คือ อธิบายประโยชน์ของความแตกต่างและไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว โดยสนใจเรียนรู้และทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเอง

ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก คือ เชื่อมโยงอิทธิพลของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเกี่ยวกับความสำคัญ ปัจจัยและผลที่มีต่อผู้คนที่ประเด็นที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก คือ เห็นคุณค่าของความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยกันของผู้คนบนโลกตามบทบาทหน้าที่ด้วยการเคารพสิทธิและเสรีภาพระหว่างกันก่อให้เกิดสันติภาพ

1.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ คือ นักเรียนสังเกตและเลือกศึกษาปรากฏการณ์ที่น่าสนใจตามความตกลงร่วมกันของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ ทั้งนี้การเลือกปรากฏการณ์เพื่อศึกษาจะมีผ่านมิติคุณธรรม จริยธรรม ความขัดแย้ง วิกฤตการณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง อารยธรรม หรืออื่น ๆ

ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา คือ นักเรียนตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการระดมความคิดว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องใดได้บ้างจากปรากฏการณ์ หรืออะไรบ้างที่จะทำให้เข้าใจในปรากฏการณ์นี้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหาคำตอบ คือ นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและออกแบบการสำรวจตรวจสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปรากฏการณ์ เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเข้าใจ คือ นักเรียนอธิบาย ออกแบบการนำเสนอ ประมวลหลักฐาน ความรู้และผลการสำรวจค้นคว้าที่ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขหรืออธิบายต่อปรากฏการณ์ร่วมกัน เพื่อสื่อสารความเข้าใจของตนเองที่มีต่อปรากฏการณ์ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ

ขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า คือ นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนสนใจเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ จากนั้นเสนอคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้

การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถนำแนวทางมาออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหน่วยการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ 18 คาบเรียน ดังนี้ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วย People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วย Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peae/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการสำนักสากลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำเสนออภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายการวิจัยและประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ผลการศึกษาความหมายและลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำนักสากล (Global-mindedness) หมายถึง การที่บุคคลรู้คิดเหตุผล โดยสามารถกำกับการกระทำของตนเองว่าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมโลกด้วยความรับผิดชอบต่อผลการกระทำในฐานะสมาชิกคนหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืน จากผลการสังเคราะห์ความหมายสำนักสากลที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็นเบื้องต้น (Documentary Analysis) และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดเป็นความหมายสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวได้ว่า สำนักสากล แสดงให้เห็นถึงพลเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับ

ความเป็นพลโลกในแง่ของการเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์บนภาวะการพึ่งพาอาศัยกันในฐานะพลโลก กล่าวให้ถึงที่สุดสำนักสากลเป็นการคำนึงในเชิงความรู้สึกและเจตคติที่อาจนำไปสู่การแสดงออกเชิงพฤติกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยวิธีการแสดงออกผ่านการกระทำบนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทัศนะผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 (กันยายน 2567: สัมภาษณ์) สำนักสากลไม่ได้เป็นเพียงเจตคติหากแต่เป็นพฤติกรรมพลเมือง กล่าวคือ เป็นการแสดงออกเชิงพฤติกรรมที่สะท้อนวิถีคิดจากภายใน สอดคล้องกับทัศนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 (กันยายน 2567: สัมภาษณ์) ความเป็นพลเมืองโลกที่เอานักสากลไปร่วมด้วยต้องมีการแสดงออกบางอย่างเดียวกับประเด็นโลกหรือการเชื่อมโยงกันของโลก ตัวอย่าง เด็กคนหนึ่งตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมเพราะรู้ว่าโลกร้อนขึ้น นั้นแสดงว่าเขาสนใจเรื่องนี้ซึ่งเป็นประเด็นโลกเขามองตัวเองว่าถ้าเขาจัดการขยะได้ดีมันจะส่งผลต่อสิ่งหนึ่งที่ไม่ไปมีผลกระทบต่อคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นการแสดงออกเชิงพฤติกรรมผ่านสำนักซึ่งเป็นปัจจัยภายในบุคคลที่รู้ตัวตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่คิดและการทำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hett (1993) กล่าวว่า สำนักสากล (Global Mindedness) เป็นทฤษฎีการมองโลกในลักษณะการพิจารณาตนเองในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลกและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง บุคคลที่มีพฤติกรรมสำนักสากลจะมีลักษณะสงสัยใคร่รู้ เปิดใจรับฟัง เรียนรู้สิ่งที่แตกต่างไปจากตนเอง ชื่นชมในความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม ต่อด้านการมีอคติ มีความเชื่อในพฤติกรรมที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและระดับนานาชาติ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและการติดต่อสัมพันธ์กัน และยังสอดคล้องกับ ธรรมนูญ หลาวทองและนิภา สุขพิทักษ์ (2544, น.13-16; น, 2536) กล่าวคือ สภาวะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก มีความคิดเห็นในทางบวกต่อความเป็นพลเมืองโลก และมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการของความเป็นพลเมืองโลก มีมุมมองต่อโลกที่กว้างไกล ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากร และการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมเห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นหนึ่งในสมาชิกของพลโลกมีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคกัน

ผลการศึกษาลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม คือ อธิบายประโยชน์ของความแตกต่างและไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว โดยสนใจ

เรียนรู้และทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเอง กล่าวได้ว่า การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม คือ การเห็นคุณค่าความแตกต่างหลายหลายของวัฒนธรรมอื่นที่ต่างไปจากความเชื่อและค่านิยมของตนเอง และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งหล่อหลอมความแตกต่างของพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกันได้แม้แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทัศนะผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 (ตุลาคม 2567: สัมภาษณ์) การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้จะมาจากความเข้าใจจนนำไปสู่การยอมรับในความเป็นพหุวัฒนธรรมบนความเคารพซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Willson & Dalton (1997; อ้างถึงใน Hunter. 2004: 10) และ Reimer (2009: 3) กล่าวว่าผู้ที่มีความสามารถสากลควรรู้จักการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ชื่นชมและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่ตัดสินการกระทำท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม รู้จักการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ที่มีความท้าทายด้านอารมณ์กับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและทัศนคติ โดย Reimer อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า การรู้จักการจัดการเชิงบวกท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรม ต้องอาศัยการรู้จักตัวตนและการรับรู้ความสามารถของตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน มองความแตกต่างให้เป็นโอกาสในการสร้างสรรค์สันติสุขในสังคม

2. ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก คือ เชื่อมโยงอิทธิพลของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเกี่ยวกับความสำคัญ ปัจจัยและผลที่มีต่อผู้คนทั้งประเด็นที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กล่าวได้ว่า การใส่ใจต่อประเด็นโลกเป็นพฤติกรรมที่สนใจที่จะทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของโลกมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคาดการณ์ถึงปัญหาหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากผลของการกระทำหรือสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผ่านการระบุประเด็นที่มีขอบข่ายที่กว้างซึ่งไม่เป็นเพียงแต่ปัญหาเท่านั้นในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก ตลอดจนความสัมพันธ์ของประเด็นหนึ่งที่มีต่อประเด็นอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทัศนะผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 (กันยายน 2567: สัมภาษณ์) นักเรียนต้องเรียนรู้ประเด็นต่าง ๆ แล้วเกิดข้อสรุปว่ามีผลกระทบต่อตัวเราและเพื่อนร่วมโลกอย่างไร ตัวอย่าง คนไร้บ้าน ถ้ารู้สาเหตุแล้วจึงเชื่อมโยงไปประเด็นอื่น ๆ ได้อีก เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องไกลตัวแต่ต้องแสดงทัศนะและวิพากษ์ได้ซึ่งเราพลเมืองอีกประเทศหนึ่งก็จะเกิดการเชื่อมโยงประเด็นอื่น ๆ ได้อีก สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2565, 33) ได้กำหนดหัวเรื่องการเรียนรู้พลโลกศึกษาประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของท้องถิ่น ประเทศและประชาคมโลกมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-18 ปีขึ้นไป) ต้องสามารถพิจารณาเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็น

ปัญหาของท้องถิ่น ประเทศ และโลก ความรับผิดชอบและผลของการตัดสินใจและพิจารณาเสนอแนวทางที่เหมาะสม

3. ด้านพึ่งพากันในฐานะพลโลก คือ เห็นคุณค่าของความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยกันของผู้คนบนโลกตามบทบาทหน้าที่ด้วยการเคารพสิทธิและเสรีภาพระหว่างกันก่อให้เกิดสันติภาพ กล่าวได้ว่าเห็นคุณค่าหรือบอกข้อดีของความร่วมมือกันระหว่างตนเอง สังคม และประเทศที่นำไปสู่สันติภาพและความยั่งยืนที่สมมูลรวมถึงการชักชวนให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมหรือลงมือปฏิบัติเพื่อลดหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทัศนะผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 (ตุลาคม 2567: สัมภาษณ์) การพึ่งพาอาศัยกันเป็นเรื่องของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ กล่าวคือ การสร้างเครือข่าย สอดคล้องกับ ธรรมนูญ หลาวทอง (2544) การเป็นสมาชิกพลโลก (World citizenship) เป็นความรู้สึกที่เห็นว่าตนเองมีฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมโลก นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกของสังคมและประเทศของตน ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองที่ดี มีความเห็นวามมนุษย์ทุกชาติทุกภาษามีความเสมอภาคกัน มีศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกัน รู้สึกเห็นถึงคุณค่าเพื่อนมนุษย์ และเคารพในสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์คนอื่น ๆ และยังสอดคล้องกับ เกษนกร วรณวัณย์ วิไลวรรณ พรหมสีใหม่ และธัญญ์ เอกะกุล (2563, 13) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาสำนักสากลด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติคือการปลูกฝังให้ผู้เรียนเคารพสิทธิของผู้อื่นส่งเสริมการทำงานร่วมกันและมีความนิยมตามแนวทางประชาธิปไตย

2.2 ผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ผ่านการออกแบบการเรียนรู้ไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการ โดยนักเรียนจะได้ใช้ความสามารถในหลากหลายวิชา (transversal competence) ด้วยความคิดแบบองค์รวมตามความสนใจของนักเรียน ซึ่งทำความเข้าใจปรากฏการณ์ผ่านการใช้ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด และการฝึกปฏิบัติจริง (Daehler and Folsom, 2016 ; Islakhiyah et al, 2017; Nielsen, 2018; Tongsoong and Jermtaisong, 2021; ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม, 2564; วิภาวรรณ พินลา, 2565) มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1. การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ นักเรียนจะได้สังเกตและเลือกศึกษาปรากฏการณ์ ที่น่าสนใจตามความตกลงร่วมกันของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ ทั้งนี้การเลือกปรากฏการณ์ เพื่อศึกษาจะมีผ่านมิติคุณธรรม จริยธรรม ความขัดแย้ง วิกฤตการณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง อารยธรรม หรืออื่น ๆ การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ ทั้งนี้การกล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ รวมทั้งมีสิ่งเร้าเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจก็จะเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยการมีสถานการณ์ที่ผู้สอนจัดขึ้นเป็นสิ่งเร้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัย ใคร่รู้ แสดงถึงความพอใจยินดีที่อยากเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการตอบสนองในประเด็นที่อยากเรียนรู้เกิดขึ้น (ทีศนา แหมมณี, 2555, 51)

ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา นักเรียนจะต้องตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการระดมความคิดว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องใดได้บ้างจากปรากฏการณ์ หรืออะไรบ้างที่จะทำให้เข้าใจในปรากฏการณ์นี้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับ Hedges (2022) กล่าวว่า ความสนใจของนักเรียนเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันผ่านการเล่น และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากการตั้งคำถาม ซึ่งความสนใจของนักเรียนจะเป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญต่อประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3. การสำรวจเพื่อหาคำตอบ นักเรียนจะทำงานเป็นกลุ่มและออกแบบการสำรวจตรวจสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปรากฏการณ์ เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวทางของ วิภาพรณพินลา และวิภาดาพินลา (2565, 7) กล่าวว่าครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลปรากฏการณ์สังคม จากนั้นผู้เรียนเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดโดยพิจารณาถึงข้อจำกัดและความเป็นไปได้ในการค้นหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งเอกสาร และบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการค้นคว้า

ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนอธิบายการออกแบบการนำเสนอประมวลหลักฐาน ความรู้และผลการสำรวจที่ค้นคว้าได้ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขหรืออธิบายต่อปรากฏการณ์ร่วมกัน และเพื่อสื่อสารความเข้าใจของตนเองที่มีต่อปรากฏการณ์ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ

ขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนสนใจเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ จากนั้นเสนอคุณค่าของการ

เรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้ สอดคล้องกับ Klomkul (2011:72) กล่าวว่า การวิพากษ์และการสะท้อนคิด (Reflection) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนคิด ทบทวนการกระทำของตนด้วยกระบวนการทำความเข้าใจตนเองในระดับที่ลึกซึ้ง สามารถอธิบาย ให้ตนเองและผู้อื่นยอมรับถึงผลของการกระทำได้อย่างสมเหตุสมผลผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมกระตุ้นให้เกิดความรู้ใหม่และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนา สำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่าง เหมาะสมบนฐานการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน โดยนำมา เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันบนประเด็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายลักษณะข้ามศาสตร์ วิชาประกอบกับได้ใช้ความถนัดของแต่ละบุคคลในการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาสำหรับสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็น จุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ผ่านการออกแบบการเรียนรู้นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่ หลากหลายในเชิงสหวิทยาการ โดยนักเรียนจะได้ใช้ความสามารถในหลากหลายวิชาด้วยความคิด แบบองค์รวมตามความสนใจของนักเรียนซึ่งทำความเข้าใจปรากฏการณ์ผ่านการใช้ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด และการฝึกปฏิบัติจริง ด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูสามารถนำมา ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในทุกมิติของสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบหรือปรากฏการณ์ที่ยังไม่ สมบูรณ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า เพื่อเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลายของปัจเจกที่สร้างความความเข้าใจและยอมรับมากกว่ารับรู้ ความแตกต่าง การทำความเข้าใจในลักษณะพื้นฐานของ ความแตกต่างของบุคคลเป็นค่านิยมที่ จะนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจ กำหนดวิถีการปฏิบัติ การแสดงออกเพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาค ของบุคคล ค่านิยมเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ สอดคล้องกับพงศธร มหาวิจิตร (2562, น. 73-90) กล่าวว่า การเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความต้องการของนักเรียนมากกว่าครูผู้สอนรวมทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ที่เปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีแบบหักศอกและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป นั่นคือต้องเรียนรู้แบบองค์รวมนำสหวิทยาการมาใช้บนสภาพความเป็นจริงของสังคมและ วิทยาศาสตร์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียน เรียนได้สืบค้นโดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับบริบทในโลกยุคใหม่

การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ พัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย

แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานผ่านรายวิชาเลือก การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยออกแบบเป็นประเด็นเรื่อง (Theme) โดยสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 People :สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์ นักเรียนศึกษาประเด็น (Theme) การจัดการความยากจน การจัดการความหิวโหยการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม และความเท่าเทียมทางเพศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง นักเรียนศึกษาประเด็น (Theme) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ การจ้างงานที่มีคุณภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำ เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นักเรียนศึกษาประเด็น (Theme) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา นักเรียนศึกษาประเด็น (Theme) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก องค์การและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกประเด็น (Theme) ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-18 ปี) โดยพิจารณาจากประเด็นที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง สถานการณ์ปัจจุบัน ความเป็นสากล และครอบคลุมกับ 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, ออนไลน์) รวมถึงคัดเลือกเนื้อหาที่ให้อิสระแก่นักเรียนในการเรียนรู้ เชื้อให้เกิดพหุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัยสอดคล้องกับสภาพภูมิหลังและความถนัดของนักเรียนทั้งยังสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน ไม่ล้าสมัย หรือพ้นสมัยไปแล้วจากชีวิตจริงของนักเรียน (นาตยา ปิณฑนานนท์ 2564, อ้างจาก Otnstien & Hunkins, 1998) สอดคล้องกับ Silander (2015, p. b) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ควรต้องออกแบบการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่หลากหลายตลอดจนสอดแทรกทักษะต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแบบข้ามสาระวิชา การเรียนรู้แบบนี้มีจุดเริ่มต้นที่แตกต่างจากวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่แบ่งความรู้ออกเป็นรายวิชา ทำให้การเรียนรู้แคบ เพราะเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่จะสนใจศึกษาเป็นเพียงบางแง่มุมเท่านั้น หรือศึกษาเนื้อหาแบบแยกส่วน โดยอาศัยแหล่งความรู้ต่าง ๆ และบูรณาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และความเข้าใจในความเป็นสากล (Zhukov, 2015; พงศธร มหาวิจิตร, 2562, น. 75)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถเสริมสร้างสำนึกสากลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องด้วยลักษณะของปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการเนื้อหา และการสร้างองค์ความรู้ โดยเน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านประเด็นของเนื้อหาและแนวทางการสนับสนุนเพิ่มเติมกับการจัดการเรียนรู้ เนื่องด้วยกระบวนการเรียนรู้มีการสังเคราะห์ วิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อเรื่องราว ค่านิยมนำไปสู่การเกิดสำนึกสากลจากการเห็นภาพรวมและเข้าใจโลกในมิติที่กว้างขึ้นด้วยการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นต่อโลกและปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสากลด้วยการเข้าใจถึงความซับซ้อนและความท้าทายของโลก การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจะช่วยสร้างความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของอัสหมะ ะหะยิซุโซะ (2564, 5) ที่ได้ออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2) สำรวจปรากฏการณ์ ขั้นที่ 3) อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4) ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ และขั้นที่ 5) สรุปแนวคิดและขยายผล สอดคล้องกับชไมพร ไกยสิทธิ์ (2566) ได้กล่าวว่า การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หรือสำรวจเหตุผลของความแตกต่างในการดำรงชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่นๆ โดยวิเคราะห์จากความเป็นมาของหรือบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา จึงนับเป็นภาระและหน้าที่ของครูสังคมศึกษา ที่จะพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกอย่างมีคุณภาพ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสกุลทิพย์ พรหมรังگا และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2568) ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองลงมือปฏิบัติวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาสังคม สะท้อนคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เชื่อมโยงเนื้อหาสู่บริบทชีวิตจริง วัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก เป็นพลเมืองโลกที่มีความฉลาดทางสังคม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการสำนักสากลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทำการวัดทั้งหมด 5 ครั้ง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลผ่านรายวิชาเพิ่มเติม ส30204 การพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีประเด็นการอภิปรายที่สำคัญดังนี้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลต่อสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายผ่านการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง นักเรียนสามารถยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ผ่านการศึกษามุมมองของสังคมต่าง ๆ ตระหนักถึงประเด็นโลกผ่านการตั้งคำถามและศึกษาปัญหาในระดับสากล เพื่อเข้าใจความพัวพันกันของมนุษยชาติ จากการสำรวจแนวทางแก้ไขปัญหาที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ตามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นพัฒนาขึ้น พบว่า สามารถส่งเสริมลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ ขั้นที่ 1) การสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ การเลือกศึกษาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างที่หลากหลายทำให้นักเรียนเข้าใจและเคารพความแตกต่างของกลุ่มคนต่าง ๆ ตลอดจนรับรู้ถึงความเชื่อมโยงของโลกและเข้าใจความแตกต่างของผู้คนในบริบทที่หลากหลายสัมพันธ์กับสำนักสากลด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก ขั้นที่ 2) การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา เมื่อนักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อปรากฏการณ์ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าเหตุการณ์หนึ่งมีความเชื่อมโยงกับโลกที่ซับซ้อนหากตั้งคำถามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาก็จะทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการพัวพันกันในระดับโลก เมื่อนักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ก็จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกันของประเด็นต่าง ๆ สัมพันธ์กับสำนักสากลด้านใส่ใจต่อประเด็นโลกและด้านพัวพันกันฐานะพลโลก ขั้นที่ 3) การสำรวจเพื่อหาคำตอบ นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากหลายแหล่งที่ต่างกัันนำมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละประเด็นที่ศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผนและเสนอแนวทางการตัดสินใจแก้ไขปัญหา การสำรวจข้อมูลช่วยให้นักเรียนเข้าใจว่าความแตกต่างที่หลากหลายมีผลต่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันทั้งนี้มีความมุ่งหมายเดียวกันตามบทบาทและภูมิหลัง สัมพันธ์กับสำนักสากลด้านใส่ใจต่อประเด็นโลกและ

ด้านพึงพากันฐานะพลโลก ขั้นที่ 4) การตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนอธิบายด้วยการนำเสนอผล การศึกษาผ่านการสื่อสารความเข้าใจของตนเองและถ่ายทอดมุมมองของผู้อื่นที่ตนเองศึกษาถึง ภูมิหลังที่แตกต่างกันจากของปรากฏการณ์ที่ศึกษา สัมพันธ์กับสำนักสากลด้านยอมรับความ แตกต่างทางวัฒนธรรมและด้านพึงพากันฐานะพลโลก และขั้นที่ 5) การสะท้อนคิดและจัดระบบ คุณค่า การสะท้อนคิดช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความแตกต่างรวมถึงมองเห็นแนวทางการ แก้ไขปัญหาในระดับโลกและตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลก เพื่อรู้ว่าทุกคนใน โลกต้องร่วมมือกันเพื่อความยั่งยืน สัมพันธ์กับสำนักสากลด้านยอมรับความแตกต่างทาง วัฒนธรรม ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก และด้านพึงพากันฐานะพลโลก

การจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นอิสระและผ่อนคลาย โดยการเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเสรี ส่งผลให้นักเรียน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี หากแต่ยังขาดความกระตือรือร้น โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์ ผู้วิจัยจึงเสริมบรรยากาศให้นักเรียนได้ทำความรู้จักกันมากขึ้น ด้วยการสัมภาษณ์สมาชิกในชั้นเรียนที่มาจากห้องเรียนและแผนการเรียนที่แตกต่างกันอย่างน้อย 5 คน ด้วยวิธีการเลือกคำที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน จากนั้นสัมภาษณ์ ชื่อเพื่อน / ที่อยู่, คำนำที่สนใจค้นหา, และเหตุผลที่เลือก จากนั้นบันทึกแล้วแบ่งปันกันนำเสนอเป็น รายบุคคล พบว่า การสร้างบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียนผ่านประเด็นการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็น ฐานด้วยการสังเกตสภาพแวดล้อมรอบข้างจากสิ่งใกล้ตัวการเปิดใจรับฟังทัศนะของคนอื่นจะเป็น ฐานสำคัญที่นำไปสู่ความร่วมมือระดับอื่น ๆ นอกจากนั้นนักเรียนได้ระดมความคิดออกแบบ นำเสนอสภาพความต้องการของสังคมและความเป็นอยู่ของมนุษย์ จากข้อมูลสภาพปัจจุบันที่ เป็นอยู่ และสิ่งที่คาดหวังให้เป็น จากนั้นเชื่อมโยงไปสู่สิ่งที่ป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Hansen (2010, 7) กล่าวว่า คนที่มีสำนักสากลสูงจะตระหนักว่าคนเรามีความแตกต่างกันไม่ว่าจะ เป็นด้านวัฒนธรรมหรือด้านความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันและใส่ใจต่อผู้อื่น เมื่อดำเนินการทดลอง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง นักเรียนเริ่มมีความคุ้นเคยกับขั้นตอน และลักษณะการจัดการเรียนรู้ สังเกตได้จากการตอบคำถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง นักเรียนด้วยกันเองในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น แต่ครูยังต้องกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอยู่ เป็นระยะ จึงจะเกิดการโต้ตอบระหว่างกันในการวิเคราะห์บทบาทของเมืองในแต่ละประเด็นที่ สัมพันธ์กัน สิ่งสำคัญคือนักเรียนจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ต่อ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย สาเหตุ ปัญหา และเสนอแนวทางการ แก้ไข ด้วยการสื่อสารความเข้าใจของตนเองที่มีต่อปรากฏการณ์ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ ผ่านการ

เชื่อมโยงอิทธิพลของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเกี่ยวกับความสำคัญ ปัจจัยและผลที่มีต่อผู้คนที่ประเด็นที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้การคิดเชื่อมโยงเป็นกระบวนการทางสมองในการนำข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่ได้รับไปเชื่อมโยงกับข้อมูลหรือความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความหมายให้แก่ตนเองและเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2552) เมื่อดำเนินการทดลองหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมและตื่นตัวต่อการเรียนรู้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัว สังเกตได้จากการสำรวจและสะท้อนคิดตัวเองเกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับพลาสติก ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ผ่านการตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์แพขยะ สัตว์น้ำเสียชีวิต แนวโน้มการสูญเสียชีวิตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำมาสู่การจัดระบบคุณค่าของการดำเนินชีวิตที่พึงประสงค์ จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติด้วยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด บรรยากาศชั้นเรียนมีการประยุกต์ใช้ความรู้ที่หลากหลายทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การตลาด และบริหารธุรกิจ เพื่อออกแบบและนำเสนออย่างมีส่วนร่วมในการอภิปรายนักเรียนส่วนใหญ่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น กระตือรือร้นต่อการตั้งคำถามสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่าของสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่คาดหวังของการดำเนินชีวิต นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจเพื่อหาคำตอบเสร็จตามกำหนดระยะเวลา มีการเตรียมข้อมูลนำเสนอและจัดลำดับการนำเสนอตนเองภายในชั้นเรียน การนำเสนอมีการโต้แย้งข้อมูล แลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างผู้นำเสนอที่สื่อสารผลการออกแบบและผู้ฟังมากขึ้น สอดคล้อง Asia Society (2011: 53-66) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องให้นักเรียนได้รับความคิดและอารมณ์ของผู้อื่น เช่น การสะท้อนความคิด การแสดงออกความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ความเศร้า ความโกรธ อารมณ์เหล่านี้จะช่วยให้การเรียนรู้คงทนมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความยากจน ภาวะทุพโภชนาการ ให้พบเจอความรู้สึกการทนทุกข์ทรมาน หรือหมดพลัง เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อมุมมองในประเด็นต่างๆ และเสนอการแก้ไขที่ตระหนักถึงผู้คนโดยรอบ และนำมาสู่การตระหนักว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในโลกมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็วเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นเกี่ยวกับโลกในชีวิตประจำวัน เข้าใจผลกระทบที่ได้รับ และเมื่อดำเนินการทดลองหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา นักเรียนได้ศึกษากรณีศึกษาความขัดแย้งต่าง ๆ บนโลกที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่าง ด้านความคิด ศาสนา การเมืองการปกครอง ชาติพันธุ์ และอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยเสนอแนะปรากฏการณ์ที่เป็นปัจจุบันต่อนักเรียนครอบคลุมมิติคุณธรรม จริยธรรม

ความขัดแย้ง วิกฤตการณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง อารยธรรม ภายใต้ประเด็นความขัดแย้ง จากนั้นนำเสนอความคิดเห็นสิ่งที่ควรทำในการอยู่ร่วมกัน และสิ่งที่ไม่ควรทำในการอยู่ร่วมกัน พบว่า นักเรียนเริ่มที่จะจับประเด็นเป้าหมายของการเรียน รายวิชาเลือกการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสัมพันธ์กับสำนักสากลได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก ค้นเคยกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการทำแบบวัดระหว่างจบหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมาซึ่งมี ประเด็นครอบคลุมเกี่ยวกับ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงควรปรับเปลี่ยน ปรัชญาการณในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบท ที่มีความทันสมัยและน่าสนใจสำหรับ นักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกปรากฏการณ์ในการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ ข้อเสนอแนะพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นบน พื้นฐานของข้อมูลตามมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างกันซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้

ผลการศึกษาประสิทธิผลสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น ผลมาจากการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่ส่งผลให้พัฒนาการ สำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากการวัดสำนักสากล 5 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ทุกครั้งและยังสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ส่งเสริมสำนักสากลสามารถจัดผ่านรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) เมื่อพิจารณาช่วงวัยของนักเรียนพบว่าเด็ก อายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นช่วงอายุที่สำคัญในการพัฒนาสำนักสากล โดยพิจารณาจากการพัฒนาทาง ปัญญาและการเข้าสังคมอย่างรวดเร็วในวัยรุ่นตอนกลาง ระหว่างอายุ 15 - ถึง 18 ปี (OCED, 2016; van Zalk & Kerr, 2014) หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงสมควรที่จะมีการสอดแทรก ประเด็นปัญหาด้านต่าง ๆ ให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ทั้งประเด็นทางด้านสังคม ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม เชื้อชาติ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมือง เมื่อพิจารณา จากธรรมชาติเนื้อหาสังคมศึกษา จะเห็นได้ว่ากรอบออกแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้นำไปสู่การเกิด สำนักสากลจากการเห็นภาพรวมและเข้าใจโลกในมิติที่กว้างขึ้นด้วยการเรียนรู้ตามแนวคิด ปรากฏการณ์เป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นต่อโลกและปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสากล ด้วยการเข้าใจถึงความซับซ้อนและความท้าทายของโลก การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจะ ช่วยสร้างความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสำคัญในการสร้าง สังคมที่มีความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี สำนักสากลเป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็น พลเมืองโลก สมรรถนะสากลและสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกซึ่งแสดงถึงความเป็นพลเมืองและ พลโลกที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สซิล สิ้นสิงห์ (2565, 74-77) ได้ศึกษาการ

พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาแนวคิด BCG Economy Model สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและการเลือกการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่ามากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณวลี เจนประเสริฐ และเนาวนิตย์ สงคราม (2566) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ โดยภาพรวมจะมีจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของประยูร บุญใช้ (2567,126) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมฐานสมรรถนะตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกที่มีความเป็นสากลของนักศึกษาครู พบว่า มีทักษะและคุณลักษณะของการอยู่ในสังคมโลกที่มีความเป็นสากล หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสำนักสากล มีความมุ่งหมายเดียวกันกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลก เป็นการเตรียมพร้อมนักเรียนที่จะเติบโตไปดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับประชาคมโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันอย่างแท้จริงด้วยการปลูกฝังวิธีการมองโลกที่กว้างกว่าเดิม มีความเข้าใจว่าตนเองเป็นพลเมืองของโลกใกล้เคียงกับตนเองเป็นพลเมืองของประเทศที่อาศัยอยู่ การวิจัยครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เสนอให้นักการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปพัฒนาควบคู่กับขอบข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ นอกจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ รวมถึงระดับชั้นอื่น ๆ

1.2 ผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยออกแบบเป็นประเด็น (Theme) โดยสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)

ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ เสนอให้ครูนำไปใช้โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความทันสมัยต่อเหตุการณ์ตลอดจนบริบทนักเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องและน่าสนใจสำหรับนักเรียน โดยอาจเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกปรากฏการณ์ในการเรียนรู้ด้วย

1.3 จุดเด่นของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 2. การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา โดยเรียนตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการระดมความคิดว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องใดได้บ้างจากปรากฏการณ์ หรืออะไรบ้างที่จะทำให้เข้าใจในปรากฏการณ์นี้ดียิ่งขึ้น และขั้นที่ 5. การสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า คือ นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนสนใจเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ จากนั้นเสนอคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งครูสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ที่สร้างการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนได้อย่างมีความหมาย

1.4 การพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ออกแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านรายวิชาเลือก จำนวน 0.5 หน่วยกิต ระยะเวลา 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์ หากครูที่สนใจนำไปใช้ควรมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหา บริบทของนักเรียน และข้อจำกัดด้านระยะเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีการวิเคราะห์ออกแบบเป็นการบูรณาการแบบพหุวิทยาการ แบบสหวิทยาการ หรือแบบข้ามสาระวิชา โดยให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

2.2 ควรศึกษาและวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสำนึกสากลในระดับชั้นอื่น ๆ เพราะเป็นสมรรถนะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness)

2.3 ควรศึกษาและออกแบบแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความหลากหลาย เช่น แบบวัดลักษณะอัตนัย แบบประเมินตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรม เพื่อให้ได้ผลการวัดสำนึกสากลที่มีประสิทธิผลหลากหลาย

บรรณานุกรม

- Akkas, E., & Eker, C. (2021). The Effect of Phenomenon-Based Learning Approach on Students' Metacognitive Awareness. *Educational Research and Reviews*, 16(5), 181-188.
- Barnes, B. R., & Curlette, W. L. (1985). Effects of instruction on teachers' global mindedness and patriotism. *Theory & Research in Social Education*, 13(1), 43-50.
- Bhandari, B. B., & Abe, O. (2003). Education for sustainable development: an emerging paradigm. *Education for sustainable development in Nepal: Views and visions*, 13.
- Brundtland, G. H. (1987). Our common future—Call for action. *Environmental conservation*, 14(4), 291-294.
- Conrad, L. (2017). *Can Phenomenon-based learning work for gifted student*. <https://globalgtchatpoweredbytagt.wordpress.com/2017/03/13/phenomenon-based-learning/>
- Coulson, D. G., Datta, S., & Sugawara, M. (2019). Local Implementation of International Baccalaureate in the Japanese Secondary School System: How Good Practice Is Positively Impacting Education Provision. In *Handbook of Research on Curriculum Reform Initiatives in English Education* (pp. 36-51). IGI Global.
- Daehler, K., & Folsom, J. (2016). Making sense of science: phenomena-based learning. Retrieved December, 10, 2020.
- DeMello, M. A. (2011). *The impact of study tours in developing global-mindedness among PK-12 educators in Southeastern Massachusetts* [Northeastern University].
- Der-Karabetian, A. (1983). Nationalism and Worldmindedness: Japanese Versus American Comparison.
- Ferreira, R. (2011). *Development of an instrument to measure high school students' global awareness and attitudes: Looking through the lens of social sciences* [Florida International University].

- Frazier. (1985). *Global awareness in home economics education (voluntary simplicity, international reciprocity, sustainable lifestyle, balanced development, appropriate technology)* The Pennsylvania State University].
- Hanvey, R. G. (1982). An attainable global perspective. *Theory into practice*, 21(3), 162-167.
- Hersey, M. (2012). *The development of global-mindedness: School leadership perspectives*. Florida Atlantic University.
- Hett, E. J. (1993). *The development of an instrument to measure global-mindedness*. University of San Diego.
- Islakhiyah, K., Sutopo, S., & Yulianti, L. (2017). Scientific explanation of light through phenomenon-based learning on junior high school student. 1st Annual International Conference on Mathematics, Science, and Education (ICoMSE 2017),
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into practice*, 41(4), 212-218.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, Hand book II: Affective domain*. David Mckay Company Incorporated.
- Lall, G. R., & Lall, B. M. (1983). Ways children learn: what do experts say?
- Mhlauli, M. B. (2013). Teaching world mindedness in Social Studies classrooms in primary schools in Botswana: reality or illusion?
- Naik, R. P. (2019). *Phenomenon-based learning in Finland*
- Nguyen, H. P. (2018). *Phenomenon-based learning in Finnish and Vietnamese upper secondary school curriculum for English as a foreign language*
- Nielsen, V., & Davies, A. . (2018). *The What, why, and how of phenomenon based learning*. <https://www.onatlas.com/blog/phenomenon-based-Learning>
- OCED. (2016). *Global competency for an inclusive world*. Organisation for European Economic Co-operation (OECD).
- Oxfam. (2006). *Education for Global Citizenship, A Guide for Schools*. Oxfam International. www.oxfam.org

- Prakash Naik, R. (2019). Phenomenon-Based Learning in Finland. *Jyväskylän yliopisto: pro gradu*. Saatavilla *www-lähteenä*: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64611/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201906143197.pdf>.
- Sampson, D. L., & Smith, H. P. (1957). A scale to measure world-minded attitudes. *The Journal of Social Psychology*, 45(1), 99-106.
- Saxton, C. I. (1995). *Educating for Worldmindedness: The Theories of Harry Stack Sullivan, Ruth Benedict, and Brock Chisholm, 1945-1950*. University of Connecticut.
- Schmidt, N. (1975). *Fourth, fifth, and sixth grade students' global orientations: a descriptive study* University of California, Los Angeles].
- Silander. (2015). *Rubric for Phenomenon Based Learning*.
<http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>.
- Silander, P., Riikonen, S., Seitamaa-Hakkarainen, P., & Hakkarainen, K. (2022). Learning computational thinking in phenomenon-based co-creation projects–Perspectives from Finland. *Computational thinking education in K-12: Artificial intelligence literacy and physical computing*, 103-119.
- Symeonidis, V., & Schwarz, J. F. (2016). Phenomenon-based teaching and learning through the pedagogical lenses of phenomenology: The recent curriculum reform in Finland. *Forum OŚwiatowe*,
- Tongsoong, S., & Jermtaisong, R. (2021). Learning management through the combination of STEAM Education and phenomenon-based learning to develop creative thinking of secondary 6 (grade 12) students. 6th UPI International Conference on TVET 2020 (TVET 2020),
- UNESCO, E. S. (2006). Framework for the UNDESD international implementation scheme. In: UNESCO Paris.
- UNESO. (2014). *Global citizenship education. Preparing learning for the citizenship for the challenge of the 21st century*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227729>

van Zalk, M. H. W., & Kerr, M. (2014). Developmental trajectories of prejudice and tolerance toward immigrants from early to late adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 43, 1658-1671.

Zhukov, T. (2015). *Phenomenon-based Learning: What is PBL?*

<https://www.noodle.com/articles/phenomenon-based-learning-what-is-pbl>

Zong, G., & Farouk, M. (1999). The effects of participation in an internet-based project on the development of preservice social studies teachers' global knowledge and global mindedness. The 79th NCSS Annual Conference November 19, .

เกษกนก วรณวัลย์, วิไลวรรณ พรมสีใหม่, ธีรฤทธิ เอกะกุล. (2563). แนวทางในการสร้างสำนักสากล สำหรับนักศึกษาวิชาชีพอครุ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 14(2), 7-19.

ชไมพร ไกยสิทธิ์. (2566). การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ ความเป็นพลเมืองโลก. วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม, 10(1), 185-195.

เครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. (2566). *SDG Highlights 2023:*

Thailand's Unsustainable Development Review. เครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ ประเทศไทย (SDSN Thailand) สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2564). คู่มือเปลี่ยนแปลงโลกอย่างไรให้ยั่งยืน สำหรับเยาวชน นักเปลี่ยนแปลงสังคม (SDG Guidebook for Youth in Action) <https://www.sdgport-th.org/2022/03/sdg-guidebook-for-youth-in-action/>

ชฎาพร ทับบุญ, อ้อมมจิตร แป้นศรี. (2564). การพัฒนาความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับ แนวคิดแบบหมวดหกใบ. วารสารพัฒนาการเรียนรู้ยุคใหม่, 7(6), 194-156.

ชลธิป สมหิโต. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็ก ปฐมวัย. *Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts)* 39((1)), 113-129.

ชวาล แพ้วตุล. (2526). เทคนิคการวัดผล. ไทยวัฒนาพานิช.

- เชษฐชาติรี นวลขำ, & ยศวีร์ สายฟ้า. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามแนวคิด ปรากฏการณ์ เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อพฤติกรรมการรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 12(2), 71-89.
- โชติกา ภาชีผล. (2559). การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ *Learning Measurement and Evaluation*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณธิป วงศ์สุภา. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกโซเชียล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 14(2), 427-445.
- ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง. (2544). การพัฒนามาตรสำนึกสากลตามบริบทของสังคมไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง. (2546). การพัฒนามาตรสำนึกสากลตามบริบทของสังคมไทย. วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย 16((7)), 311-334.
- ณิชา ฉิมทองดี. (2550). แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมสำนึกสากลของเยาวชน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตะวัน ไชยวรรณ, กุลธิดา นุกุลธรรม. (2564). การจัดแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน:การเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 15((2)), 251-263.
- ทันทธร จัยสวัสดิ์. (2564). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเรื่องจลนศาสตร์เคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิตินา แหมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีราพร ทองปัญญา. (2558). จิตสำนึกต่อการพัฒนาชุมชนของเยาวชน: กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพัฒนาชุมชนห้วยหมอนทอง. วารสารวิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์, 36((3)), 483-497.
- ประยูร บุญใช้. (2567). การพัฒนาหลักสูตรเสริมฐานสมรรถนะตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกที่มีความเป็นสากลของนักศึกษาครู. วารสารบัณฑิตวิจัย, 15(1), 109-130.

- ปาจริย์ รัตนานุสนธ์. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิลันธนาพันธ์, น. (2564). สังคมศึกษา: ยุคมาตรฐานกำกับ. โรงพิมพ์รุ่งโรจน์.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด์. นิตยสาร สสวท, 46((3)), 40-45.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุก ในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (EDKKUJ) 42((2)), 73-90.
- พนิดา ศกุนนาค. (2564). ตำรายาวิชา ศษ 251 การวัดและประเมินทางการศึกษาและการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิจุฑา. (2559). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, & เพียว ยินดีสุข. (2548). วิธีวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป. บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พ.ว.) จำกัด.
- ภูวดล วิริยะ. (2561). การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณวลี เจนเจนประเสริฐ, เ. ส. (2566a). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึก ในการจัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารการวัดผลการศึกษา 40(107), 188-200.
- วรรณวลี เจนประเสริฐ, เนาวนิตย์ สงคราม. (2566). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารการวัดผลการศึกษา, 40(107), 118-200.
- วรรณวลี เจนประเสริฐ. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกม เพื่อ ส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาพรรณ พินลา. (2559). แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกัน ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูในยุคศตวรรษ ที่ 21. *Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities Social Sciences and arts)*, 9((1)), 1443-1458.
- วิภาพรรณ พินลา, & วิภาดา พินลา. (2565). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เชื่อมโยงการบูรณาการ ข้ามศาสตร์ในห้องเรียนของครูสังคมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 22((2)), 1-13.

- คันสนีย์ ตาทิน. (2558). การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักต่อโลกและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (*Classical test theory*). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกุลทิพย์ พรหมรังกา, อัจฉรา ศรีพันธ์. (2568). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารมจร ปรัชญาปริทรรศน์, 8(1), 206-218.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (*literacy*). สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายงานวิจัยแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (*Global Citizenship*) : ประสพการณ์นานาชาติ. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน SDGs. <https://sdgs.nesdc.go.th/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สขิล สิ้นสิงห์. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาแนวคิด *BCG Economy Model* สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยนเรศวร].

- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก. มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมิกราช.
- สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล. (2562). โครงการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: การพัฒนาจิตสำนึกสากลของ
ผู้เรียนภาษา อังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในรายวิชาการวรรณคดีระดับมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
- สุธาสิณี โกมลดิษฐ์. (2548). สำนักสากลของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อัสหมะ หะยิฐไชยะ. (2565). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริม
สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์].
- อรพรรณ บุตรรัตตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ การสร้างมุมมองแบบองค์
รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 46(2), 348-365.
- อิทธิพัทธ์ สุธวัทนพรกุล. (2561). การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้. โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความหมาย และลักษณะสำนึกสากล
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
และการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์วี บุษยานนท์	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. อาจารย์ ดร.ผกามาส สิงห์ฉาย	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ฝ่ายพัฒนานุเคราะห์ด้านวิชาการ
โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
4. อาจารย์สุทธิพร แท่นทอง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5. นายปราชัย เจตสันต์	ครู วิทยฐานะชำนาญการ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ แบบวัด
 สำนักสากลและเกณฑ์ตัวเลือก (Rubrics Scoring) เพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนปลาย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
และการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ สีเขียว	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์เพ็ญฤทัย พุฒิคุณเกษม	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
4. ดร.โชคอนันต์ จีงเจริญรัตน์	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์)
5. อาจารย์วิชุดา จินดา	ข้าราชการบำนาญ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

ภาคผนวก ข
ผลการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**แบบประเมินความสอดคล้องสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องของเกณฑ์
การให้คะแนนของตัวเลือก ข้อคำถามแบบวัดก่อนเรียน-หลังเรียน และระหว่างเรียน
กับสำนักสากล (IOC)**

คำชี้แจง

1. แบบวัดสำนักสากล มีจำนวนทั้งหมด 5 ชุด ดำเนินการใช้แบบวัดกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 ครั้ง

2. ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของตัวเลือกสำนักสากล (Rubrics) กับนิยามลักษณะสำนักสากล โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงยังช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 3 ระดับ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือกมีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะสำนักสากล

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือกมีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะสำนักสากล

-1 หมายถึง แน่ใจว่าเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือกไม่ความถูกต้อง ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับลักษณะสำนักสากล

3. ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะสำนักสากลและความสอดคล้องของสถานการณ์ที่ใช้ตั้งคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงยังช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 3 ระดับ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะสำนักสากล

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามมีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะสำนักสากล

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ความถูกต้อง ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับลักษณะสำนักสากล

ตาราง 20 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics) กับ
นิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (IOC)

ลักษณะ สำนึกสากล	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
	1	2	3	4	5			
ด้านยอมรับ ความ แตกต่างทาง วัฒนธรรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับคำบ่งชี้ พฤติกรรม การวัด
ด้านใส่ใจต่อ ประเด็นโลก	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับคำบ่งชี้ พฤติกรรม การวัด
ด้านพึงพา กันฐานะพล โลก	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับคำบ่งชี้ พฤติกรรม การวัด

จากตาราง พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก (Rubrics) กับนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (IOC) มีความ
สอดคล้องทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 21 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1 (IOC)

แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1									
ลักษณะสำนึกสากล	ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
		1	2	3	4	5			
ด้านยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	1	1	1	1	1	0	0.80	สอดคล้อง	
	4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	7	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ทางวัฒนธรรม	10	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านใส่ใจต่อประเด็นโลก	2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	5	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	8	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	11	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านพึงพากัน	3	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
ฐานะพลโลก	6	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	9	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	12	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	

จากตาราง พบว่า การประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1 (IOC) มีความสอดคล้องทุกข้อคำถาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 22 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2 (IOC)

แบบวัดสำนึกชุดที่ 2									
ลักษณะ สำนึกสากล	ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
		คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่			
		1	2	3	4	5			
ด้านยอมรับ ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม	1	1	1	1	1	0	1.00	สอดคล้อง	
	4	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง	ปรับตัวเล็ก
	7	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านใส่ใจ ต่อประเด็น โลก	10	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	5	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านพึงพากัน ฐานะพลโลก	8	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	11	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	3	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	6	1	1	1	1	0	0.80	สอดคล้อง	ปรับคำถาม
	9	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	12	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	

จากตาราง พบว่า การประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2 (IOC) มีความสอดคล้องทุกข้อคำถาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 23 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามองค์ประกอบสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนักสากลชุดที่ 3 (IOC)

แบบวัดสำนักสากลชุดที่ 3									
ลักษณะ สำนักสากล	ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3	4	5			
ด้านยอมรับ ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม	1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	7	1	1	1	1	0	0.80	สอดคล้อง	ปรับคำถาม
	10	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านใส่ใจ ต่อประเด็น โลก	2	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง	แก้ไขคะแนน ของตัวเลือก
	5	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	8	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง	ปรับคำถาม และปรับตัว เลือก
	11	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านพึงพากัน ฐานะพลโลก	3	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	6	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	9	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	12	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง	แก้ไขคะแนน ของตัวเลือก

จากตาราง พบว่า การประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนักสากลชุดที่ 3 (IOC) มีความสอดคล้องทุกข้อคำถาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 24 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามองค์ประกอบสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนักสากลชุดที่ 4 (IOC)

แบบวัดสำนักสากลชุดที่ 4									
ลักษณะ สำนักสากล	ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
		คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่			
		1	2	3	4	5			
ด้านยอมรับ ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม	1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	7	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	10	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านใส่ใจ ต่อประเด็น โลก	2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	5	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	8	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	11	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านพึงพากัน	3	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ฐานะพลโลก	6	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	9	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	12	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก

จากตาราง พบว่า การประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนักสากลชุดที่ 4 (IOC) มีความสอดคล้องทุกข้อคำถาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 25 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามองค์ประกอบสำนักสากล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนักสากลชุดที่ 5 (IOC)

แบบวัดสำนักสากลชุดที่ 5									
ลักษณะ สำนักสากล	ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
		คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่			
		1	2	3	4	5			
ด้านยอมรับ ความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม	1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	แก้ไขคำ
	4	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	7	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	10	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านใส่ใจ ต่อประเด็น โลก	2	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
	5	1	1	1	1	-1	0.60	สอดคล้อง	ปรับคำถาม
	8	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	11	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	
ด้านพึงพากัน ฐานะพลโลก	3	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	6	1	1	1	1	-1	0.60	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	9	1	1	1	-1	1	0.60	สอดคล้อง	ปรับตัวเลือก
	12	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง	

จากตาราง พบว่า การประเมินความสอดคล้องระหว่างนิยามลักษณะสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับข้อคำถามในแบบวัดสำนักสากลชุดที่ 5 (IOC) มีความสอดคล้องทุกข้อคำถาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

**ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ
ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย ชุดที่ 1 - 5**

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1

แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1			
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการวิเคราะห์	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.59	จำแนกได้ดี	0.689
2	0.53	จำแนกได้ดี	
3	0.36	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
4	0.48	จำแนกได้ดี	
5	0.49	จำแนกได้ดี	
6	0.23	จำแนกพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง	
7	0.40	จำแนกได้ดี	
8	0.53	จำแนกได้ดี	
9	0.44	จำแนกได้ดี	
10	0.81	จำแนกได้ดี	
11	0.52	จำแนกได้ดี	
12	0.34	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	

จากตาราง พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.81 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.689 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2

แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2			
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการวิเคราะห์	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.28	จำแนกพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง	0.621
2	0.52	จำแนกได้ดี	
3	0.37	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
4	0.46	จำแนกได้ดี	
5	0.53	จำแนกได้ดี	
6	0.21	จำแนกพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง	
7	0.37	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
8	0.51	จำแนกได้ดี	
9	0.28	จำแนกได้ดี	
10	0.78	จำแนกได้ดี	
11	0.57	จำแนกได้ดี	
12	0.30	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	

จากตาราง พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 2 อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.621 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 3

แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 3			
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการวิเคราะห์	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.35	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	0.658
2	0.29	จำแนกพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง	
3	0.26	จำแนกพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง	
4	0.63	จำแนกได้ดี	
5	0.64	จำแนกได้ดี	
6	0.61	จำแนกได้ดี	
7	0.44	จำแนกได้ดี	
8	0.55	จำแนกได้ดี	
9	0.48	จำแนกได้ดี	
10	0.60	จำแนกได้ดี	
11	0.45	จำแนกได้ดี	
12	0.41	จำแนกได้ดี	

จากตาราง พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 3 อยู่ระหว่าง 0.26 – 0.64 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.658 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 29 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 4

แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 4			
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการวิเคราะห์	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.28	จำแนกพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง	0.665
2	0.30	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
3	0.46	จำแนกได้ดี	
4	0.51	จำแนกได้ดี	
5	0.57	จำแนกได้ดี	
6	0.48	จำแนกได้ดี	
7	0.57	จำแนกได้ดี	
8	0.39	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
9	0.40	จำแนกได้ดี	
10	0.57	จำแนกได้ดี	
11	0.43	จำแนกได้ดี	
12	0.62	จำแนกได้ดี	

จากตาราง พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 4 อยู่ระหว่าง 0.28 – 0.62 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.665 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 30 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 5

แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 5			
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการวิเคราะห์	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.41	จำแนกได้ดี	0.667
2	0.36	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
3	0.53	จำแนกได้ดี	
4	0.50	จำแนกได้ดี	
5	0.49	จำแนกได้ดี	
6	0.35	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
7	0.47	จำแนกได้ดี	
8	0.31	จำแนกได้ดี อาจต้องปรับปรุง	
9	0.56	จำแนกได้ดี	
10	0.42	จำแนกได้ดี	
11	0.61	จำแนกได้ดี	
12	0.60	จำแนกได้ดี	

จากตาราง พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 5 อยู่ระหว่าง 0.35 – 0.61 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.667 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

**แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินคุณภาพการออกแบบ
หน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**

- ชื่อผู้วิจัย** นายณัฐศักดิ์ โลมาศ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชื่อวิจัย** การพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
- คำชี้แจง**
ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องข้อคำถามกับการออกแบบหน่วยการ
จัดการเรียนรู้ต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ตามรายการ
ระดับคุณภาพ ดังนี้
- ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 - ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
 - ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 - ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
 - ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

**ผลการประเมินคุณภาพการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์
เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**

ตาราง 31 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วย People : สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
1.1 ครอบคลุมตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมาก ที่สุด
1.2 มีการลำดับขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
2. สาระสำคัญ							
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	4	3	5	5	4.40	เหมาะสมมาก
2.2 จำนวนเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
2.3 เนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับผู้เรียน	5	3	3	5	5	4.20	เหมาะสมมาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้							
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
3.2 สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	5	4	5	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
4. สาระการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	4	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.2 เหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.3 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมาก ที่สุด

ตาราง 37 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
5. การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้							
5.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 ขั้นตอนที่ 1. สังเกตและเลือกปรากฏการณ์มีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ขั้นตอนที่ 2. ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหามีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	3	4.40	เหมาะสมมากที่สุด
5.4 ขั้นตอนที่ 3. สำรวจเพื่อหาคำตอบมีความชัดเจน เหมาะสมส่งเสริมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.5 ขั้นตอนที่ 4. ตรวจสอบความเข้าใจมีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.6 ขั้นตอนที่ 5. สะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่ามีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.7 ภาพรวมกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องตามแนวคิด ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้							
6.1 สื่อมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5	5	5	5	4	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
6.1 สื่อมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	4	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7. การวัดและประเมินผล							
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลครอบคลุม ชัดเจนและเหมาะสม	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 37 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
7. การวัดและประเมินผล (ต่อ)							
7.3 ประเมินได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และ สำนักสกล	5	4	4	4	5	4.40	เหมาะสมมาก
8. ภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้							
8.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดสำนักสกลได้	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
8.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
รวม						4.69	เหมาะสม มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

- เชื่อมโยงประเด็นที่จะสอนให้ครอบคลุมและสอดคล้องกัน
- ขั้นตอนที่ 1 สังเกตและเลือกปรากฏการณ์ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์และตั้ง
ประเด็นคำถาม โดยปรับคำถามให้เหมาะสมและแลกเปลี่ยนคำตอบระหว่างกัน
- ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนมุมมองที่
หลากหลายหรือนำเสนอสิ่งใหม่ที่ได้รับ ภายหลังการเรียนรู้หรือค้นพบและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ตาราง 32 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วย Prosperity : เศรษฐกิจ และความมั่นคง

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น					ผลการวิเคราะห์	
	ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปลความหมาย
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
1.1 ครบถ้วนตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 มีการลำดับขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
2. สารสำคัญ							
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	4	5	4	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 จำนวนเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
2.3 เนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับผู้เรียน	5	3	4	5	5	4.40	เหมาะสมมาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้							
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
4. สารการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	4	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
4.2 เหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
4.3 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 38 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
5. การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้							
5.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 ขั้นตอนที่ 1. สังเกตและเลือกปรากฏการณ์มีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ขั้นตอนที่ 2. ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่มีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	3	4.40	เหมาะสมมาก
5.4 ขั้นตอนที่ 3. สำรวจเพื่อหาคำตอบมีความชัดเจน เหมาะสมส่งเสริม ต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
5.5 ขั้นตอนที่ 4. ตรวจสอบความเข้าใจมีความชัดเจน เหมาะสมและ สามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.6 ขั้นตอนที่ 5. สะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่ามีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
5.7 ภาพรวมกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องตามแนวคิดปรากฏการณ์ เป็นฐานที่ส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
6. สื่อการเรียนรู้							
6.1 สื่อมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6.2 สื่อมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
7. การวัดและประเมินผล							
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
7.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลครอบคลุม ชัดเจนและเหมาะสม	5	4	4	5	5	4.40	เหมาะสมมาก

ตาราง 38 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
7. การวัดและประเมินผล (ต่อ)							
7.3 ประเมินได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และสำนักสากล	5	4	4	4	5	4.40	เหมาะสมมาก
8. ภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้							
8.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดสำนักสากลได้	5	5	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
8.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	5	5	4	5	5	4.60	เหมาะสม ที่สุด
รวม						4.63	เหมาะสม มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

- ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามที่ได้รับหรือค้นคว้า
- อธิบายประเด็นคำถามที่ครูตั้งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ตาราง 33 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
1.1 ครอบคลุมองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
1.2 มีการลำดับขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
2. สาระสำคัญ							
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
2.2 จำนวนเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
2.3 เนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับผู้เรียน	5	3	4	5	5	4.40	เหมาะสมมาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้							
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
3.2 สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
4. สาระการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.2 เหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.3 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
5. การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้							
5.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด

ตาราง 39 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
5. การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)							
5.2 ขั้นตอนที่ 1. สังเกตและเลือกปรากฏการณ์มีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
5.3 ขั้นตอนที่ 2. ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่มีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
5.4 ขั้นตอนที่ 3. สำรวจเพื่อหาคำตอบมีความชัดเจน เหมาะสมส่งเสริม ต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
5.5 ขั้นตอนที่ 4. ตรวจสอบความเข้าใจมีความชัดเจน เหมาะสมและ สามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
5.6 ขั้นตอนที่ 5. สะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่ามีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
5.7 ภาพรวมกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องตามแนวคิดปรากฏการณ์ เป็นฐานที่ส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้							
6.1 สื่อมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมาก ที่สุด
6.2 สื่อมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมาก ที่สุด
7. การวัดและประเมินผล							
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	4	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
7.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลครอบคลุม ชัดเจนและเหมาะสม	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
7.3 ประเมินได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และ สำนึกสากล	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด

ตาราง 39 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
8. ภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้							
8.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดสำนึกสากลได้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
8.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
รวม						4.73	เหมาะสม มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

- ขั้นตอนที่ 2 ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา สามารถนำรายละเอียดที่นักเรียนเล่า
ประสบการณ์มาตั้งเป็นประเด็นคำถามเพิ่มเติมได้

ตาราง 34 หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย Peace/ Partnership : สันติภาพและความร่วมมือ
เพื่อการพัฒนา

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล
							ความหมาย
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
1.1 ครอบคลุมตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมาก ที่สุด
1.2 มีการลำดับขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
2. สาระสำคัญ							
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
2.2 จำนวนเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
2.3 เนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับผู้เรียน	5	3	4	5	5	4.40	เหมาะสมมาก ที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้							
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
3.2 สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
4. สาระการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.2 เหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.3 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล ความหมาย
5. การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้							
5.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 ขั้นตอนที่ 1. สังเกตและเลือกปรากฏการณ์มีความชัดเจน เหมาะสมต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	4	5	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ขั้นตอนที่ 2. ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่มีความชัดเจน เหมาะสม ต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	5	5	4	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.4 ขั้นตอนที่ 3. สืบหาเพื่อหาคำตอบมีความชัดเจน เหมาะสมส่งเสริม ต่อการส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.5 ขั้นตอนที่ 4. ตรวจสอบความเข้าใจมีความชัดเจน เหมาะสมและ สามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.6 ขั้นตอนที่ 5. สะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่ามีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.7 ภาพรวมกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องตามแนวคิดปรากฏการณ์ เป็นฐานที่ส่งเสริมสำนึกสากล	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้							
6.1 สื่อมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
6.2 สื่อมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
7. การวัดและประเมินผล							
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลครอบคลุม ชัดเจนและเหมาะสม	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	
	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	แปล
							ความหมาย
5. การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)							
7.3 ประเมินได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และ สำนักสากล	5	4	4	4	5	4.40	เหมาะสมมาก
8. ภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้							
8.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดสำนักสากลได้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
8.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมาก ที่สุด
รวม						4.69	เหมาะสม มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

- ขั้นตอนที่ 1 สังเกตและเลือกปรากฏการณ์ การนำเสนอภาพชาติพันธุ์ ควรวิเคราะห์ใน
ประเด็นทางวัฒนธรรม การผสมกลมกลืนของชาติพันธุ์มากกว่าประเด็นสัญชาติ
- ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามที่สงสัยและยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้อง
ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยครูเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
เรื่อง การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อผู้วิจัย นายณัฐศักดิ์ โลมาศ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. เกศินี ครุณาสวัสดิ์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความหมาย และลักษณะสำนักสากล
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในงานวิทยานิพนธ์ “การพัฒนาสำนักสากลด้วยการ
 จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย”
 ของนายณัฐศักดิ์ โลมาศ

ส่วนต้น ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่ง.....สังกัด/หน่วยงาน.....
 วันที่สัมภาษณ์วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. จบการสัมภาษณ์เวลา.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ความหมายของสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณหมายของสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนปลายที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นมีความเหมาะสม หรือไม่ และควรแก้ไข เพิ่มเติม หรือปรับปรุง
 อย่างไร

ตอนที่ 2 ลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ท่านมีความคิดเห็นว่าลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้เบื้องต้น มีความเหมาะสม หรือไม่ และควรแก้ไข เพิ่มเติม หรือปรับปรุงอย่างไร ดังนี้

1.2 การสังเคราะห์ลักษณะสำนึกสากลเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม, ด้านการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก และด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก

1.2 การนิยามความหมายของลักษณะสำนึกสากลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม, ด้านการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก และด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก

ข้อเสนอแนะ

ความหมาย และลักษณะสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส30204

รายวิชา การพัฒนาที่ยั่งยืน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชื่อหน่วย Planet : ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

จำนวน 4 คาบ

เรื่อง ระบบนิเวศรอบโลกของเรา

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายวิชา

2. วิเคราะห์ความต้องการของสังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
3. ตระหนักถึงความสำคัญและเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
5. ยกตัวอย่างแนวทางในการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การพัฒนาสังคมให้มีความเหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้
ด้านความรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของมหาสมุทร ทรัพยากรทางทะเล และระบบนิเวศทางบกได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความสมดุลของระบบนิเวศได้

ด้านทักษะ

3. นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของขยะที่มีผลกระทบต่อมหาสมุทร ทรัพยากรทางทะเล และระบบนิเวศทางบกได้
4. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการผลิตสินค้าและบริการที่มีผลต่อการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืนได้
5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลต่อความสมดุลของระบบนิเวศได้

ด้านเจตคติ

6. นักเรียนตระหนักได้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความสมดุลของระบบนิเวศผ่านการนำเสนอ

7. นักเรียนมีสำนึกสากล ตามองค์ประกอบ ดังนี้

7.1 นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ จากความแตกต่างของพฤติกรรมและค่านิยมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีผลต่อความสมดุลของระบบนิเวศ (ด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม)

7.2 นักเรียนคาดการณ์ปัญหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและเชิงลบ (ด้านการใส่ใจประเด็นปัญหาโลก)

7.3 นักเรียนอธิบายคุณค่าและผลของการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมของมนุษย์ที่ช่วยเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ (ด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก)

3. ความคิดรวบยอดหลัก

ระบบนิเวศรอบตัวทั้งบนบกและมหาสมุทรมีความสำคัญต่อความสมดุลของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดทั้งมนุษย์ พืช และสัตว์ ระบบนิเวศโลกของเราจึงเปรียบเหมือนปริศนาที่เชื่อมโยงทุกสิ่งเข้าด้วยกัน ทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ป่าไม้ ทะเลทราย ไปจนถึงมหาสมุทร ล้วนมีบทบาทสำคัญในการรักษาสมดุลของโลก การเปลี่ยนแปลงในส่วนใดส่วนหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ไปด้วยการสร้างความสมดุลของทุกสรรพสิ่งและการแก้ไขปัญหาจึงต้องดำเนินการโดยมนุษย์ ด้วยการมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่หลากหลายด้านทั้งระบบนิเวศทางบกและระบบนิเวศทางทะเล

4. สารการเรียนรู้

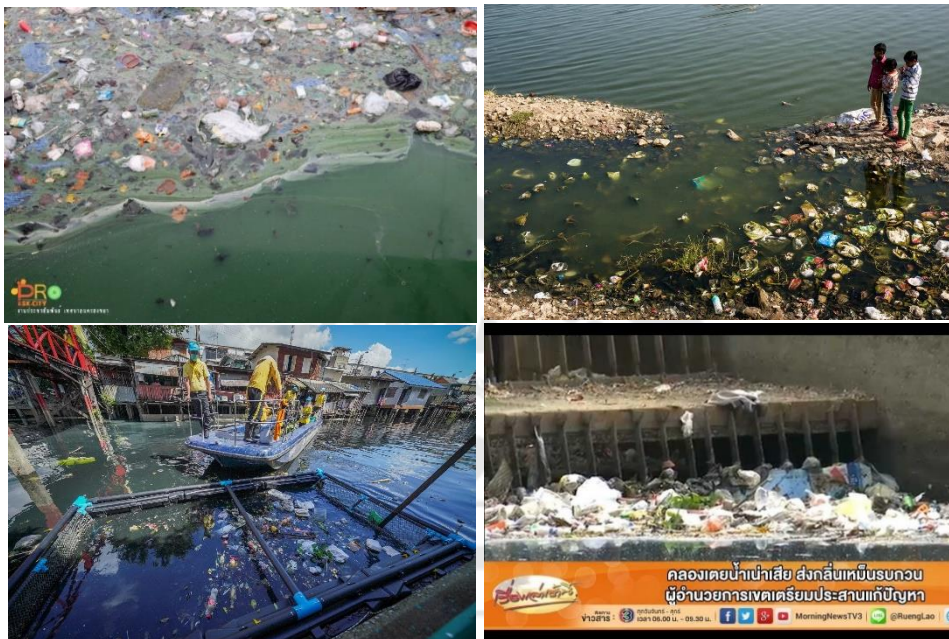
- การจัดการน้ำและสุขภาพิบาล
- แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
- การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ
- การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร
- ทรัพยากรทางทะเล
- การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก
- ผลกระทบต่าง ๆ ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 (50 นาที)

ขั้นสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ (50 นาที)

1. นักเรียนชมภาพน้ำเน่าเสียจากแหล่งน้ำจืด ดังนี้

จากนั้นนักเรียนร่วมครุ่นร่วมกันอภิปรายในประเด็น ดังนี้

“สภาพน้ำที่นักเรียนเห็นตามภาพเป็นอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น”

“นอกจากสภาพน้ำแล้ว ยังเห็นเศษวัสดุอะไรตามน้ำอีกบ้าง”

“ต้นตอหรือที่มาของเศษวัสดุมาจากไหน เพราะเหตุใดจึงอยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ”

(แนวคำตอบ: พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน โดยครูเชื่อมโยงสู่ชนิดขยะในแหล่งน้ำจืดร่วมกับสาเหตุของน้ำเน่าเสีย)

2. นักเรียนชมภาพแหล่งน้ำจากทะเล บริเวณชายหาด ดังนี้

จากนั้นนักเรียนร่วมครุร่วมกันอภิปรายในประเด็น ดังนี้

“ชายหาดตามภาพมีเศษวัสดุใดบ้าง”

“ต้นตอหรือที่มาของเศษวัสดุมาจากไหน เพราะเหตุใดจึงอยู่ในชายหาด”

(แนวคำตอบ: พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน โดยครูเชื่อมโยงสู่ชนิดขยะ)

3. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม จำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 5 – 7 คน จากนั้นนั่งตามกลุ่ม

4. นักเรียนร่วมกันชมวิดีโอทัศน์การนำเสนอขยะพลาสติกบริเวณชายฝั่งทะเลจากพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียว (Single Use Plastic) โดยเป็นไมโครพลาสติก (Microplastic) (ปัญหาขยะในทะเลกับสิ่งแวดล้อม : เท้าตันภัย เข้าถึงได้จาก: https://youtu.be/85sYURN_b5l)

5. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อระบุพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียว (Single Use Plastic) หลังจากการชมวิดีโอทัศน์ โดยตัวแทนกลุ่มบันทึกผลการอภิปรายบน iPad ผ่านแอปพลิเคชันตามความถนัด (นักเรียนทุกคนมีอุปกรณ์ iPad ในการเรียนรู้)

6. ครูนำเสนอภาพกราฟิกการนำเสนอพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียว (Single Use Plastic) โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าสัมพันธ์กับสิ่งที่นักเรียนบันทึกผลการอภิปรายหลังจากการชมวิดีโอทัศน์หรือไม่ อย่างไร

(ขยะพลาสติก)

คาบที่ 2 (50 นาที)

ขั้นตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา (50 นาที)

1. นักเรียนและครุร่วมกันสนทนา โดยครุตั้งประเด็นปลายเปิด เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดังนี้

“นักเรียนคิดว่าระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งในปัจจุบันมีสถานการณ์อย่างไรบ้าง” (แนวคำตอบ: ชายหาดมีขยะปริมาณมาก สัตว์ทะเลตายเกยตื้น ปะการังฟอกขาว และอื่น ๆ)

2. นักเรียนแต่ละคนผลัดกันเล่าประสบการณ์การไปเที่ยวทะเลและเกาะ ณ สถานที่ต่าง ๆ ว่าเคยพบเห็นความเสื่อมโทรมหรือไม่ อย่างไร

3. นักเรียนเล่าความประทับใจ หรือยกตัวอย่างการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่มีแนวโน้มหรือได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมาย (แนวคำตอบ: การลดการจ่ายถุงพลาสติก และอื่น ๆ)

4. ครูบรรยายการคัดแยกขยะร่วมกับการอภิปราย จากนั้นนักเรียนทำกิจกรรมคัดแยกขยะ โดยกำหนดให้ส่งตัวแทนกลุ่มละ 4 คน ออกมาทำกิจกรรม จับเวลา 3 นาที จำนวน 6 กลุ่ม โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

4.1 ตัวแทนนักเรียน 4 คน ต่อกลุ่ม ยืนประจำจุด ถึงขยะจำนวน 4 ถึง

- ขยะทั่วไป (สีน้ำเงิน : ขยะย่อยสลายยาก)
- ขยะรีไซเคิล (สีเหลือง : ขยะที่ยังใช้ได้)
- ขยะเปียก (สีเขียว : ขยะย่อยสลายได้)
- ขยะอันตราย (สีแดง : ขยะมีพิษอันตราย)

4.2 สมาชิกนักเรียนของกลุ่มที่เหลือหีบภาพ ดังต่อไปนี้ เศษกระดาษของพลาสติก ของเล่น ตุ๊กตา เปลือกลูกอม ฟองน้ำ โฟม แก้ว กระป๋อง ขวดน้ำ พลาสติก โลหะ ไม้ ไม้ กิ่งไม้ ซากพืช ซากสัตว์ ขวดยา หลอดฟลูออเรสเซนต์ กระป๋องสเปรย์ ยาฆ่าแมลง แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งต่อให้ตัวแทนแต่ละคนเพื่อยื่นจำแนกให้ลงประเภทขยะที่ถูกต้อง

4.3 เมื่อจบกิจกรรมในแต่ละรอบ นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยและนับแต้มสะสม

(ตัวอย่าง)

5. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็น ดังนี้

“ทำไมเราจำเป็นต้องคัดแยกขยะ”

“หากเราคัดแยกขยะเรียบร้อยแล้ว หน่วยงานจัดการขยะมีแนวทางคัดแยกขยะหรือจัดการขยะอย่างไร”

“ปริมาณขยะจะลดลงต้องเริ่มจากสิ่งใด”

คาบที่ 3 (50 นาที)

ขั้นสำรวจเพื่อหาคำตอบ (20 นาที)

1. นักเรียนกลุ่มเดิมระดมสมองเพื่อบันทึกการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองที่เกี่ยวข้องกับพลาสติก ในแต่ละช่วงเวลา หรือดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับพลาสติกที่ก่อให้เกิดขยะ (นำเสนอภาพแบ่งเป็นช่อง หรือเส้นไทม์ไลน์) ซึ่งกำหนดช่วงเวลาตามตัวอย่างโดยสังเขป ดังนี้

- การเตรียมตัวก่อนมาโรงเรียน
- การมาถึงโรงเรียน
- หลังจากกลับจากโรงเรียน
- นักเรียนจะมีแนวทางลดการใช้พลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศได้ด้วย

วิธีการใด (แนวคำตอบของชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับขยะพลาสติก : ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหิ้ว แก้ว ถ้วย ชาม ถาด กล่อง กล่องโฟม ช้อน ส้อม มีด หลอด พลาสติกห่อหุ้มแพคเกจจิ้ง)

จากนั้นตัวแทนกลุ่มนำผลงานที่เสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนอบนแพลตฟอร์ม Padlet เพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นสามารถเปิดชมและอ่านผลงานได้

2. ครูบรรยายวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ใช้ผลิตเป็น eco-packaging สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) Bio-Based คือวัตถุดิบจากธรรมชาติ นำมาใช้ผลิตเป็นไบโอพลาสติก 2) Fiber-Based คือวัตถุดิบที่ทำมาจากไฟเบอร์หรือเส้นใยธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้เส้นใยมากที่สุด รวมไปถึงกากใยจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ชานอ้อย ฟางข้าวสาลี ลินิน ไม้ไผ่ และ 3) Biomass (ชีวมวล) คือ วัตถุดิบที่ได้จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น แกลบ เปลือกชานอ้อย กากปาล์ม ชังข้าวโพด

3. นักเรียนออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยระบุผลิตภัณฑ์ การใช้ประโยชน์ และส่วนใดบ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำเป็นอินโฟกราฟิกดำเนินการเป็นกลุ่ม

ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ (30 นาที)

4. ครูตั้งคำถามชวนคิดในประเด็น ดังนี้

“การดำรงชีวิตประจำวันเกี่ยวข้องกับพลาสติกอย่างไร”

“นักเรียนคิดว่าที่มาของขยะพลาสติกมาจากการใช้งานพลาสติกในอุตสาหกรรมชนิดใดมากที่สุด” (แนวคำตอบ: เครื่องใช้ในครัวเรือน (House Ware) และการใช้พลาสติกเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์)

5. นักเรียนนำเสนอผลงานจากคาบที่ 3 หน้าชั้นเรียนโดยครูใช้แอปพลิเคชัน Wheel of names ในการสุ่มเลือกผลงานนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ออกมานำเสนอ โดยในขณะที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ นั้น กลุ่มอื่น ๆ จะต้องตั้งคำถามต่อรูปแบบการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ และให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มที่กำลังนำเสนอ ทั้งนี้ครูกระตุ้นความสนใจนักเรียนกลุ่มอื่น เพื่อฟังการนำเสนอด้วยคำถามกระตุ้นการคิด ดังนี้

“กลุ่มเพื่อนที่นำเสนอมีความคล้ายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือต่างจากกลุ่มของตนเองอย่างไร”

คาบที่ 4 (50 นาที)

ขั้นสะท้อนคิดและจัดระบบคุณค่า (50 นาที)

1. นักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการประยุกต์บรรจุภัณฑ์ที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ของเพื่อนต่างกลุ่ม โดยบอกถึงประโยชน์และแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้กับตนเอง

2. นักเรียนและครูร่วมกันพูดคุยสรุปปัญหาขยะพลาสติกโลกถึงที่มาของพลาสติกจากการใช้งานโดยเชื่อมโยงถึงพลาสติกในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ (Packaging) เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Electrical & Electronics) การก่อสร้าง (Construction) ชิ้นส่วนรถยนต์ (Auto Part) เครื่องใช้ในครัวเรือน (House Ware) และการใช้พลาสติกเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์ (Packaging)

3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลกระทบของขยะพลาสติก จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคน (งานเดี่ยว) เขียนระบุความคิดเห็นลงในแพลตฟอร์ม Padlet ในประเด็น ดังนี้ “นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นบนมหาสมุทรและบนบกหรือไม่ อย่างไร”

4. นักเรียนทำแบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 9 ข้อ ชุดการวัดระหว่างเรียนครั้งที่ 3 (20 นาที)

6. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

6.1 สื่อการเรียนรู้/สื่อการสอน

6.1.1 ปัญหาขยะในทะเลกับสิ่งแวดล้อม : เท้าตันภัย เข้าถึงได้จาก:

https://youtu.be/85sYURN_b5I

6.1.2 ภาพที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำจืด และแหล่งน้ำเค็ม

6.1.3 ภาพประเภทขยะ

6.2 แหล่งการเรียนรู้

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕). กรุงเทพฯ. บริษัท อีซี จำกัด

7. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- 7.1 กิจกรรมกลุ่ม การนำเสนอ เรื่อง การดำรงชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับพลาสติก
- 7.2 กิจกรรมกลุ่ม การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
- 7.3 งานเดี่ยว ระบุความคิดเห็นลงในแพลตฟอร์ม Padlet ประเด็น “นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากขยะบนมหาสมุทรหรือไม่ อย่างไร”

8. การวัดและการประเมินผลจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ 1. นักเรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของมหาสมุทร ทรัพยากรทางทะเล และระบบนิเวศทางบกได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความสมดุลของระบบนิเวศได้	การตอบคำถามระหว่างกิจกรรมในชั้นเรียน	คำถามระหว่างกิจกรรมในชั้นเรียน	ตอบคำถามระหว่างเรียน และระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องร้อยละ 60 ขึ้นไป
ด้านทักษะ 3. นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของขยะที่มีผลกระทบต่อมหาสมุทร ทรัพยากรทางทะเล และระบบนิเวศทางบกได้ 4. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการผลิตสินค้าและบริการที่มีผลต่อการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืนได้ 5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลต่อความสมดุลของระบบนิเวศได้	- กิจกรรมการจำแนกประเภทขยะ - ประเมินการนำเสนอ	- แบบประเมินทักษะการจำแนก - แบบประเมินการนำเสนอ	ได้ผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป จึงจะผ่านเกณฑ์ จากควรปรับปรุงพอใช้ ค่อนข้างดี ดี และดีมาก
ด้านเจตคติ 6. นักเรียนตระหนักได้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความสมดุลของระบบนิเวศ	- การตอบคำถามของนักเรียนระหว่างการเรียนรู้และบน Padlet	แบบประเมินด้านเจตคติ	- ได้ผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป

8. การวัดและการประเมินผลจุดประสงค์การเรียนรู้ (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านเจตคติ (ต่อ) 7. นักเรียนมีสำนึกสากล ตามองค์ประกอบดังนี้ 7.1 นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ จากความแตกต่างของพฤติกรรมและค่านิยมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีผลต่อความสมดุลของระบบนิเวศ (ด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม) 7.2 นักเรียนคาดการณ์ปัญหาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุ และผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและเชิงลบ (ด้านการใส่ใจประเด็นปัญหาโลก) 7.3 นักเรียนอธิบายคุณค่าและผลของการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมของมนุษย์ที่ช่วยเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ (ด้านการพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลก)	- ตรวจแบบวัดสำนึกสากล ชุดการวัดระหว่างเรียนครั้งที่ 3	- แบบวัดสำนึกสากล ชุดการวัดระหว่างเรียนครั้งที่ 3	- ได้คะแนนจากเกณฑ์ตัวเลือก 1-4 (Rubric) มากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป (จำนวนเต็ม 36 คะแนน)

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

9.1 ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

9.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

9.3 แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้สอน

(นายณัฐศักดิ์ โลมาศ)

ตำแหน่ง

..... / /

แบบวัดสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

แบบวัดฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อสำนึกสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในงานปริญญานิพนธ์ “การพัฒนาสำนึกสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” ของนายณัฐศักดิ์ โลมาศ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดตามความคิดเห็นของนักเรียนซึ่งแต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ ถูก หรือ ผิด จึงขอความกรุณาตอบแบบวัดให้ครบทุกข้อโดยให้คำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลการตอบของนักเรียนถือเป็นความลับที่สุด และจะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ดังนั้นการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 9 ข้อ
2. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ คำถามและตัวเลือก จากนั้นพิจารณาตัวเลือกที่ตรงกับความรู้สึกตลอดจนพฤติกรรมของนักเรียนอย่างแท้จริงมากที่สุด และตอบอย่างตรงไปตรงมา โดยเลือกตอบ เพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ณัฐศักดิ์ โลมาศ

ผู้วิจัย

ตัวอย่าง แบบวัดสำนึกสากลชุดที่ 1

1. หากนักเรียนทราบว่า มีเพื่อนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการแต่งกายท้องถิ่นประจำสัปดาห์ของโรงเรียน นักเรียนจะแสดงออกต่อสถานการณ์นี้อย่างไร

ก. แจ้งกับเพื่อนให้ทราบว่าทุกคนมีเสรีภาพตามกฎหมายเราจึงแต่งกายแตกต่างกันได้

ข. แสดงความคิดเห็นกับเพื่อนถึงคุณค่าของการแต่งกายที่แตกต่างกันว่ามีควมสร้างสรรค์

ค. เข้าร่วมกิจกรรมการแต่งกายเพื่อสร้างการรับรู้และความภูมิใจในท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันกับเพื่อน

ง. เข้าใจว่าสังคมของการอยู่ร่วมกันจะมีความหลากหลายเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้นอกจากการแต่งกาย

2. “การก่อสร้างสถานที่สำคัญระดับโลกหลายแห่งแลกมาด้วยการสูญเสียของระบบนิเวศเสมอ” นักเรียนมีทัศนะอย่างไรต่อประเด็นข้างต้น

ก. การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ย่อมแลกมาด้วยปัญหาบางอย่างที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข. ศึกษารายละเอียดความคุ่มค่าของการดำเนินการก่อนที่จะวิพากษ์วิจารณ์

ค. คาดการณ์ว่าเมื่อสิ่งปลูกสร้างแต่ละสถานที่เสร็จสมบูรณ์จะเกิดประโยชน์ต่อทุกคนอย่างทั่วถึง

ง. มองว่าการพัฒนาโครงสร้างต่าง ๆ ต้องใช้ระยะเวลาและขาดความสมดุลไปบ้าง แต่ต้องมีผลกระทบต่อบรรณิเวศน้อยที่สุด

3. หากเพื่อนของนักเรียนเคร่งครัดทางศาสนาเป็นอย่างมาก แล้วมีนักเรียนกลุ่มหนึ่งมีพฤติกรรมถูกเหยียดหยาม นักเรียนจะมีแนวทางในการสร้างการยอมรับความเชื่อระหว่างบุคคล เพื่อการอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลกอย่างไร

ก. บอกเพื่อนว่าหากเราเคารพความแตกต่างระหว่างกันแล้วเราจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ข. ชวนเพื่อนคิดว่าหากมีคนมาแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นกับเรา เราก็จะมีความรู้สึกไม่ดีเช่นกัน ดังนั้นเราก็ควรเคารพผู้อื่นด้วยเช่นกัน

ค. บอกเพื่อนว่าการขาดความเคารพซึ่งกันและกัน มีแต่จะทำให้เกิดความขัดแย้งอื่น ๆ ตามมาในการอยู่ร่วมกัน

ง. แนะนำเพื่อนว่าถ้าเราเข้าใจความแตกต่างหลากหลายของทุกคนก็จะมีผลต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. เมื่อนักเรียนทราบว่ามียุทธศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายที่ขัดต่อแนวความเชื่อทางศาสนา นักเรียนจะมีแนวทางการวางตัวอย่างไร

ก. แจ้งให้ทราบว่าทุกคนที่สมควรได้รับสิทธิ เสรีภาพในการเชื่อหรือนับถือศาสนาตามกฎหมาย

ข. แสดงความคิดเห็นถึงคุณค่าของหลักการพื้นฐานที่แท้จริงของความเชื่อทางศาสนาได้อย่างสุภาพ

ค. ยอมรับความคิดเห็นของทุกคนด้วยความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาสังคมที่มีอยู่

ง. เข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์การรับรู้และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา

5. “แรงงานต่างด้าวจำนวนมากได้อพยพมาทำงานประเภทบริการที่ไทยเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านแถบอาเซียน เช่น เมียนมา ลาว กัมพูชาและเวียดนาม ในแต่ละปีมักจะพบปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับแรงงานต่างด้าวเป็นประจำ” นักเรียนจะแสดงความใส่ใจต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวอย่างไร

ก. รับรู้ว่าแรงงานประเทศไทยขาดแคลนในบางสาขา แรงงานต่างด้าวจะช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

ข. แสดงออกถึงการให้เกียรติแรงงานทุกคนถึงแม้จะทำงานและแตกต่างไปจากเรา

ค. คิดว่าแรงงานต่างด้าวเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย แต่บางรายถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างจึงนำไปสู่ความขัดแย้ง

ง. ผลักดันให้มีการจ้างงานที่มีคุณภาพ เพราะจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี ถึงแม้ว่าช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานแต่ก็มีความเสี่ยงอื่น ๆ อีกหลายประเด็น

6. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ก. รับทราบว่าหน่วยงานรับผิดชอบและการประสานงานระหว่างประเทศด้านนี้

ข. หากมีการรณรงค์และขอความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งก็จะยินดีปฏิบัติตาม

ค. การช่วยเหลือระหว่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่ดีและมีคุณค่าต่อเพื่อนมนุษย์

ง. หากปัญหาต่าง ๆ มีเพียงใครคนใดคนหนึ่งดำเนินการก็เป็นไปได้ยากที่สิทธิมนุษยชนจะเป็นเรื่องที่จะเป็นคุณค่าสากลอย่างสมบูรณ์

7. หากเพื่อนของนักเรียนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อความเชื่อท้องถิ่น นักเรียนควรมีบทบาทในฐานะเพื่อนอย่างไร

- ก. เรียนรู้ความเชื่อตลอดจนมุมมองที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์
- ข. เคารพความเชื่อดังกล่าวตามที่เพื่อนเชื่อ ถึงแม้ตนเองก็มีความคิดเห็นที่แตกต่าง
- ค. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอย่างเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกันในฐานะเพื่อน
- ง. แม้ความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงแต่ก็พยายามเรียนรู้ความแตกต่างเพราะต้องอยู่

ร่วมกัน

8. “จากกรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19) พบว่ามีการปกปิดข้อมูลการติดต่อของการแพร่ระบาด” นักเรียนจะแสดงออกอย่างไรต่อข้อความข้างต้น

- ก. ไม่เห็นด้วยกับปกปิดข้อมูลเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อประเด็นอื่น ๆ
- ข. รู้สึกว่าต้องให้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายและเคร่งครัดกับคำแนะนำที่ได้รับ
- ค. หากได้รับการรักษาที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมจะนำไปสู่ผลกระทบต่อตนเอง สังคมและ

ผู้อื่น

ง. คำนึงว่าการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขและป้องกันตนเองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะทำให้ปัญหาที่มีอยู่ไม่ร้ายแรงมากเกินไป

9. หากนักเรียนอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีคนเข้าใจผิดเกี่ยวกับนักเรียน จะวางท่าทีอย่างไร

- ก. รับรู้ถึงความขัดแย้งแต่หลีกเลี่ยงที่จะปะทะกันโดยตรง
- ข. ทำความเข้าใจสาเหตุของการเข้าใจผิดที่นำไปสู่ความขัดแย้งแต่เคารพมุมมองของ

คู่กรณี

ค. ปรึกษาคณกลางเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีเพื่อให้การอยู่ร่วมกันเกิดความสงบสุข

สำหรับทุกฝ่าย

ง. พิจารณาพฤติกรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้งว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะเรากับคู่กรณีแต่ยังมีผลกระทบต่อคนรอบข้างด้วย

ภาคผนวก ง
เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นายณัฐศักดิ์ โลมาศ

หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-672561

รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 16 กันยายน 2567
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2567
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 16 กันยายน 2567
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2567
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 28 กันยายน 2567

วันที่หมดอายุ : 27 กันยายน 2568

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วิฒนานนท์สกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารนวัตกรรม ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 17

โทร. (02) 6495000 ต่อ 17503, 17506 โทรสาร (02) 2042590

ที่ อว 8718/1432

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ตุลาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

เนื่องด้วย นายณัฐศักดิ์ โลมาศ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสำนักสากลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย” โดยมี อาจารย์ ดร.เกศินี ครุณาสวัสดิ์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-672561

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบวัดสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาสำนักสากลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 5 จำนวน 35 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2567 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087 829 2070

ประวัติผู้เขียน

